Florentin Smarandache

ULTRAPOLEMICI

cu LiTeRe mari şi MICI

Editura Duran's
Oradea, 2013

Florentin SMARANDACHE

ULTRAPOLEMICI
cu LiTeRe mari şi MICI

Ediția a II-a, corectată și repaginată

Volum îngrijit de ION SOARE

Referenți:
Prof. Marin Popescu-Diculescu
Prof. Emilia Popescu-Diculescu
Prof. Constantin Matei

Redactorul ediției electronice:
Octavian Blaga
Centrul Județean pentru Conservarea şi
Promovarea Culturii Tradiționale Bihor
Societatea cultural-ştiințifică AdSumus
E-mail: octavian.blaga@laposte.net

E-publishing:
Editura Duran's
Oradea, Iuliu Maniu 48
Tel: +40 742 162.843
359 401.562
E-mail: ovi@durans.ro

Copyright:
© Florentin Smarandache, 2013
E-mail: fsmarandache@gmail.com

ISBN: 978-973-1903-54-5

Florentin SMARANDACHE

ULTRAPOLEMICI
cu LiTeRe mari şi MICI

Ediția a II-a, corectată și repaginată

Volum îngrijit de ION SOARE
Ediție revăzută de Octavian Blaga

Editura Duran's
Oradea, 2013

Această ediție urmează îndeaproape varianta tipărită a cărții,
apărută la Editura OFFSETCOLOR (Râmnicu Vâlcea, 2002;
ISBN: 973-85650-7-3), cu o uşoară reorganizare a materialului
şi cu îndreptarea tacită a greşelilor de tipar.

Cuprins

I ultraPARADOXISMUL / 7

Paradoxismul, ultima mişcare literar-artistică a mileniului doi 8

Paradoxism, the last vanguard of second millennium 12

Paradoxismo, a última vanguarda literária, artística e filosófica do segundo milênio.....18

Le paradoxisme, la dernière avant-garde du deuxième millénaire.....24

Paradoxismo, el último movimiento de vanguardia.....30

A very short presentation of paradoxism 36

Manifesto para o movimento literario paradoxista 38

Paradoxism in all fields of knowledge.....41

An introduction to paradoxism 46

Noi specii lirice introduse de inițiatorul mişcării paradoxiste 53

Pi O and the "number poems" 55

"Four Square Reply" 57

Cosmopoeme.....58

"Ucisele iubiri".....58

Ultramodernism 59

II ultraPOLEMICI / 61

***Polemici privind paradoxismul, I* 62**

Polemici privind paradoxismul, II.....136

III ultraINTEVIURI / 137

"Nici în America nu poți trăi din literatură" 138

Forțând limitele limbajului literar 141

Un matematician şi scriitor român în exil.....144

O nerecunoaştere intenționată.....153

Gala de astropoezie 160

Nevoia unei noi avangarde? 163

Logica modernă se învecinează cu... nevoia de nelogică! 168

Neutrosofia - un nou concept în filosofie, creat de un român 171

IV ultraREPLICI / 174

Asupra distihurilor paradoxiste 175

Unui găgăuță de redactoraş la "Express magazin" 180

Oportunistul nedocumentat 182

V ultraÎNCHEIERE / 186

Florentin Smarandache: om de ştiință, scriitor, filosof, pictor.....187

Scriitori paradoxişti de pe glob 195

I
ultraPARADOXISMUL

Paradoxismul, ultima mişcare literar-artistică a mileniului doi

Paradoxismul, mişcarea literară şi artistică de avangardă iniţiată - ca un protest anti-totalitar - de scriitorul disident şi matematicianul Florentin Smarandache prin anii 1980 (ulterior, exilat în America), şi bazată pe folosirea excesivă de antiteze, antinomii, contradicţii, paradoxuri în creaţie, este acum pe internet:

- **în română, la:**

http://fs.gallup.unm.edu/a/paradoxism-ro.htm

- **în engleză, la:**

http://fs.gallup.unm.edu/a/paradoxism-en.htm

- **în portugheză, la:**

http://fs.gallup.unm.edu/a/paradoxismo-pt.htm

- **în franceză, la:**

http://fs.gallup.unm.edu/a/paradoxisme-fr.htm

- **în spaniolă, la:**

http://fs.gallup.unm.edu/a/PARadoXisMo-es.htm

O carte electronică despre "Paradoxism & Postmodernism", de Ion Soare, în limba engleză, se găseşte pe site-ul: http://fs.gallup.unm.edu/IonSoare2.PDF,
iar alta, tot în engleză, "Aesthetics of Paradoxism", de Titu Popescu, se poate accesa la:
http://fs.gallup.unm.edu/Aesthetics.pdf
şi - în română - la:
http://fs.gallup.unm.edu//EsteticaParadoxismului.pdf.

Un club internaţional dedicat paradoxismului se găseşte la: http://clubs.yahoo.com/clubs/paradoxism.

Alte informaţii despre paradoxism, din care citãm mai jos, sunt preluate din eseurile lui Florentin Smarandache, vezi http://fs.gallup.unm.edu/a/paradoxism.htm:

DEFINIŢIE. Paradoxismul este o mişcare internaţională de avangardă în literatură, artă, filosofie, chiar şi ştiinţă, bazată pe folosirea excesivă de antiteze, antinomii, contradicţii, oximorone, parabole, paradoxuri în creaţie. A fost înfiinţat în România în anii 1980, de către scriitorul şi matematicianul Florentin Smarandache, care dorea "lărgirea sferei artistice prin elemente neartistice şi prin experimente contradictorii; în special creaţie în contra-timp, contra-sens."

ETIMOLOGIE. Paradoxism = paradox+ism, înseamnă teoria şi şcoala de folosire excesivă a paradoxurilor în creaţie.

ISTORIC. "Paradoxismul a pornit ca un protest antitotalitar împotriva unei societăţi închise, România anilor '80, unde întreaga cultură era manipulată de un singur grup. Numai ideile lor contau. Noi, ceilalţi, nu puteam publica aproape nimic. Şi-atunci am zis: hai să facem literatură… fără a face literatură! Să scriem… fără să scriem nimic. Cum? Simplu: literatura-obiect. Zborul unei păsări, de pildă, reprezenta un "poem natural", care nu mai era nevoie să-l scrii, fiind mai palpabil şi perceptibil, în orice limbă, decât nişte semne aşternute pe hârtie, care, în fond, ar fi constituit un "poem artificial": deformat, rezultat printr-o traducere de către observant a observatului, iar orice traducere falsifică într-o anumită măsură. "Maşinile uruind pe străzi" era un "poem citadin", "ţăranii cosind" - un "poem semănătorist", "visul cu ochii deschişi" - un "poem suprarealist", "vorbirea în dodii" - un "poem dadaist", "conversaţia în chineză pentru un necunoscător al acestei limbi", era un "poem lettrist", "discuţiile alternante ale călătorilor, într-o gară, pe diverse teme" - un "poem postmodernist" (inter-textualism).

O clasificare pe verticală? "Poem vizual", "poem sonor", "poem olfactiv", "poem gustativ", "poem tactil".

Altă clasificare, în diagonală: "poem - fenomen (al naturii)", "poem - stare sufletească", "poem - obiect/lucru". În pictură, sculptură, analog – toate existau în natură, de-a gata. Deci, am făcut un protest mut!

Mai târziu, m-am bazat pe contradicţii. De ce? Pentru că trăiam în acea societate o viaţă dublă: una oficială – propagată de sistemul politic, şi alta reală. În mass-media se promulga că "viaţa noastră era minunată", dar, în realitate, "viaţa noastră era mizerabilă". Paradoxul în floare! Şi atunci am luat creaţia în deriziune, în sens inverse, sincretic. Aşa s-a născut paradoxismul! Bancurile populare, la mare vogă în "Epoca" Ceauşescu, ca o respiraţie intelectuală, au fost surse de inspiraţie superbe.

"Non"-ul şi "Anti"-ul din manifestele-mi paradoxiste au avut un caracter creativ, nicidecum nihilistic (C.M. Popa). Trecerea de la paradoxuri la paradoxism a descris-o foarte documentat Titu Popescu într-o carte clasică asupra mişcării: "Estetica paradoxismului" (1994). Pe când Ion Soare, Ion Rotaru, Marian Barbu, Gheorghe Niculescu au studiat paradoxismul în opera mea literară, Nicolae Manolescu se exprima despre un volum de versuri al meu că este "în răspăr".

Nu am avut un premergător care să mă fi influenţat, ci m-am inspirat din situaţia pe dos care exista în ţară. Am pornit din politic, social şi - treptat - am ajuns în literatură, artă, filozofie şi chiar ştiinţă. Prin experimente bazate pe contradicţii, s-au adus termeni noi în literatură, artă, filosofie, ştiinţă, chiar şi noi procedee, metode, algoritmi de creaţie.

Într-unul dintre manifeste, propusesem deturnarea sensului, de la figurat la propriu, interpretări în contra-sens ale expresiilor şi clişeelor lingvistice etc. În 1993, am efectuat un turneu paradoxist în Brazilia, pe la universităţi şi asociaţii literare.

În decursul a 20 de ani de existenţă a paradoxismului, s-au publicat 25 de cărţi şi peste 200 comentarii (articole, recenzii, note), plus 3 antologii internaţionale, cuprinzând circa 300 scriitori de pe glob, cu texte în diverse limbi". (Florentin Smarandache).

Sinteză informativă de GHEORGHE NICULESCU

Paradoxism, the last vanguard of second millennium

DEFINITION. Paradoxism is an avant-garde movement in literature, art, philosophy, science, based on excessive use of antitheses, parables, odds, paradoxes in creations. It was set up and led by the writer Florentin Smarandache since 1980's, who said: "The goal is to enlarge the artistic sphere through non-artistic elements. But especially the counter-time, counter-sense creation. Also, to experiment."

ETYMOLOGY. Paradoxism=paradox+ism, means the theory and school of using paradoxes in literary and artistic creation.

HISTORY. "Paradoxism started as an anti-totalitarian protest against a closed society, Romania of 1980's, where the whole culture was manipulated by a small group. Only their ideas and their publications counted. We couldn't publish almost anything. Then, I said: Let's do literature… without doing literature! Let's write… without actually writing anything. How? Simply: object literature! "The flying of a bird", for example, represents a "natural poem", that is not necessary to write down, being more palpable and perceptible in any language that some signs layed on the paper, which, in fact, represent an "artificial poem": deformed, resulted from a translation by the observant of the observed, and by translation one falsifies. "The cars jingling on the street" was a "city poem", "peasants mowing" - a "disseminationist poem", "the dream with open eyes" - a "surrealist poem", "foolishly speaking" - a "dadaist poem", "the conversation in Chinese for an ignorant of this language" - a "lettrist poem",

"alternating discussions of travels, in a train station, on different themes" a "post-modern poem" (inter-textualism).

Do you want a vertically classification? "Visual poem", "sonor poem", "olfactory poem", "taste poem", "tactil poem". Another classification – in diagonal: "poem-phenomenon", "poem-(soul)status", "poem-thing". In painting, sculpture similarly – all existed in nature, already fabricated. Therefore, a mute protest we did!

Later, I based it on contradictions. Why? Because we lived in that society a double life: an official one – propagated by the political system, and another one real. In mass-media it was promulgated that "our life is wonderful", but in reality "our life was miserable". The paradox flourishing! And then we took the creation in derision, in inverse sense, in a syncretic way. Thus the paradoxism was born.

The folk jokes, at great fashion in Ceauşescu "Epoch", as an intellectual breathing, were superb springs. The "No" and "Anti" from my paradoxist manifestos had a creative character, not at all nihilistic (C. M. Popa). The passage from paradoxes to paradoxism was documetarily described by Titu Popescu in his classical book concerning the movement: "Paradoxism's Aestetics" (1994). While Ion Soare, Ion Rotaru, Marian Barbu, Gheorghe Niculescu studied paradoxism in my literary work, Nicolae Manolescu asserted, about one of my manuscripts of non-poems, that they are against-the-hair.

I didn't have any forerunner to influence me, but I was inspired from the "upside-down situation" that existed in the country. I started from politic, social, and immediately got to literature, art, philosophy, even science. Through experiments one brings new literary, artistic, philosophical or scientific terms, new procedures, methodes or even algorithms of

creation. In one of my manifestos, I proposed the sense of embezzlings, changes from figurative to proper sense, upside-down interpretation of linguistic expressions.

In 1993, I did a paradoxist tour to literary associations and universities in Brazil.

Within 20 years of existence, 25 books and over 200 co-mentaries (articles, reviews) have been published, plus 3 national and international anthologies."

(Florentin Smarandache).

FEATURES OF PARADOXISM.

- *Basic Thesis of Paradoxism:* everything that has a meaning has a non-meaning in a harmony with each other.
- *Essence of Paradoxism:*
  - the sense has a non-sense, and reciprocally,
  - the non-sense has a sense.
- *Motto of Paradoxism*: "All is possible, the impossible too!"
- *Symbol of Paradoxism:* a spiral – optic illusion, or vicious circle;
- *Delimitation from Other Avant-Gardes:*
  - paradoxism has a significance, while dadaism, lettrism, the absurd movement do not;
  - paradoxism especially reveals the contradictions, the anti-nomies, anti-thesis, anti-phrases, antagonism, non-conformism, the paradoxes in other words of anything (in literature, art, science), while futurism, cubism, surrealism, abstractism and all other avant-gardes do not focus on them.

- *Directions of Paradoxism:*
  - to use science methods (especially algorithms) for generating (and studying also) contradictory literary and artistic works;
  - to create contradictory literary and artistic works in scientific spaces (using scientific symbols, meta-language, matrices, theorems, lemmas etc.).

THIRD PARADOXIST MANIFESTO. Therefore, don't enforce any literary rules on me! Or, if you do, I'll certainly encroach upon them. I'm not a poet, that's why I write poetry. I'm an anti-poet or non-poet. I thus came to America to re-build the Statue of Liberty of the Verse, delivered from the tyranny of the classic and its dogma.

I allowed any boldness:

- anti-literature and its literature;
- flexible forms fixed, or the alive face of the death;
- style of the non-style;
- poems without verse (because poems don't mean words);
- dumb poems with loud voice;
- poems without poems (because the notion of "poem" doesn't match any definition found in dictionaries or enciclopedias);
- poems which exist by their absence;
- after-war literature: pages and pages bombed by filthiness, triteness, and non-poeticality;
- paralinguistic verse (only!): graphics, lyrical portraits, drawings, drafts;
- non-words and non-sentence poems;

- very upset free verse and trivial hermetic verse;
- intelligible unintelligible language;
- unsolved and open problems of mathematics like very nice poems of the spirit – we must scientificize the art in this technical century;
- impersonal texts personalized;
- electrical shock;
- translation from the impossible into the possible, or transformation of the abnormal to the normal;
- pro Non-Art Art;
- make literature from nothing!

The poet is not a prince of ducks! The notion of "poetry" and its derivates have become od-fashioned in this century, and people laught at them in disregard. I'm ashamed to afirm that I create lyrical texts, I hide them. People neither read nor listen to lyrical texts anymore, but they will read this volume because it's nothing to read!

However, the Paradoxist Movement is neither nihilism, nor despairity. The book of the non-poems is a protest against art's marketing. Do you writers sell your feelings? Do you create only for money? Only books about crimes, sex, horror are published. Where is the true Art?

In begging… .

You may find in this book of uncollected poems everything you don't need and don't like: poems not to be read, not to be heard, not to be written at all!

Enjoy them. Only after nuisance you really know what pleasure means. They provide a mirror of everybody's infinite

soul. Art, generally speaking, is pushed up to its last possible frontiers toward non-art, and even more… Better a book of blanc pages, than one wich says nothing. A very abstract and symbolic language is further used, but very concrete at the same time: non-restrictive verse from any form or content. It takes advantage of cliché against itself.

EVERYTHING IS POSSIBLE, THEREFORE: THE IMPOSSIBLE TOO! Hence don't wonder about this anti-book! If you don't understand it, that means you understand all. That is the goal of the manifesto. Because Art is not for the mind, but for feelings. Because Art is also for the mind.

Try to interpret the uninterpretable! Your imagination may florish as a cactus in a desert. But, The American Manifesto of the PARADOXISM is especially a revolt of the emigrant to the United States who doesn't speak English, against the language - an anti-language book written in more than a broken English (the American speach of Tomorrow?)…

From the book: NonPoems, by Florentin Smarandache, Xiquan Publishing House, Phoenix, Chicago, 1991, 1992, 1993; the volume contains very experimental so called, such as:

- *poems without verse;*
- *poems without poems;*
- *poems-drafts;*
- *drawn-poems;*
- *poems in Pirissanorench (language spoken in the South-West of the United States by a single person);*
- *super-poems;*
- *graphic poems;*
- *upset-poems.*

Informative summary by CHARLES T. LE

Paradoxismo, a última vanguarda literária, artistíca e filosófica do segundo milênio

DEFINIÇÃO. *Paradoxismo* é um movimento de vanguarda da literatura, arte, filosofia, ciência, baseada no uso excessivo de antiteses, antinomias, contradições, parábolas, diferenças, paradoxos em criaçao. Foi criado e liderado pelo escritor Florentin Smarandache desde 1980, que disse: "O objectivo é alargar o legado através de elementos não-artisticos. Mas especialmente o contratempo, contra-senso de criar. Também ao experimento".

ETIMOLOGIA. *Paradoxismo* = paradox(-o) + ismo, signifa a teoria e escola do uso de paradoxos para fins literários e artisticos.

HISTÓRIA. *Paradoxismo* e comecou como um protesto anti-totalitário contra a sociedade fechada, na Romênia de 1980, onde toda a cultura era manipulada por um pequeno grupo. Apenas as idéas deles e suas publicações contavam. Nós não podiamos publicar quase nada. Então, eu disse: vamos fazer literatura... sem fazer literatura! Vamos escrever... sem na verdade escrever coisa alguma. Como? Simples: literatura objetiva! *O vôo de um pássaro,* por exemplo, representa um "poema natural", que não é necessário ser escrito, sendo mais palpável e perceptivel em qualquer lingua do que alguns simbolos no papel, os quais, de fato, representam um poema artificial: deformado, resultado de uma tradução do observador do observado, e por traduçao alguém falsifica. *Os caros tinindo na rua* fora um "poema de cidade"; *camponeses cerrando"* – um "poema de diseminação"; *o sonho de olhos abertos* – um "poema surrealista"; fala desvairada – um poema dadaista; uma conversação em chinês para un ignoranta nesta lingua – um poema letrado; discussões alternadas em diferentes temas de viajantes numa estação de trem, um poema pós-moderno. Você quer umaclassificação

vertical? *Poema visual, poema sonoro, poema olfactório, poema saboroso, poema tátil.* Outra classificação na diagonal: poema fenômeno, poema (alma) de statis, poema-coisa.

Em pintura, escultura, similarmente – todos existem na natureza, já fabricada. Portanto, um protesto mudo nós fizemos! Mais tarde, eu basei-me em contradições. Por quê? Porque nós vivemos em uma sociedade de vida dupla: uma oficial – propagada pelo sistema político, e outra real. Na mídia de massa foi promulgado que "notra vida é maravilhosa", mas na realidade "nossa vida é uma desgraça. O paradoxo florescendo! E nós fazemos escárnio da criação, do senso inverso, de forma sincrética. Então o *paradoxismo* nascia.

As piadas do povo, uma grande moda na época de Nicolae Ceauşescu [NT: ultimo presidente comunista de Romênia], como uma respiração intelectual, foram investidas soberbas. O "não" e "anti" do meu manifesto paradoxista tem um caráter criativo, de forma alguma niilista (C. M. Popa). A passagem dos paradoxos para o paradoxismo foi descrita documentalmente por Titu Popescu no seu clássico livro sobre movimento: "Estética do Paradoxismo" (1994). Enquanto Ion Soare, Ion Rotaru, Marian, Gheorghe Niculescu estudaram paradoxismo no meu trabalho literário, Nicolae Manolescu afirmou, sobre um dos meus manuscritos de não poemas, que eles são contra o cabelo. Eu não tive nenhum percursor para me influência, mas eu fui inspirado pela situação invertida que existia no país [NT: na Romênia]. Eu comecei com politica, social e imediatamente fui a literatura, arte, filosofia a até mesmo ciência. Através de experimentos tray+se nova literatura, artistica. Filosófica ou termos científicos, novos procedimentos, métodos ou mesmos algorítmos de criação. Em um dos meus manifestos, eu propus o senso de usurpar, mudanças do figurativo para o sentido próprio, inversão de interpretação das expressões linguísticas. Em 1993 eu fiz uma turnê "paradoxista" nas

associações de literatura e universidades no Brasil. Com 20 anos de existencia, 25 livros e mais de 200 comentários foram publicados, mais 3 antologias nacionais e internacionais" (Florentin Smarandache).

CARACTERÍSTICAS DO PARADOXISMO (por Florentin Smarandache).

Tese básica do Paradoxismo: tudo possui um significado e um não-significado em harmonia um com outro.

Essência do Paradoxismo: a) o senso tem um não-senso, e reciprocamente; b) o não-senso possui um senso.

Lema do Paradoxismo: "Tudo é possível, o impossível também!"

Símbolo do Paradoxismo: uma espiral – ilusão óptica ou círculo vicioso.

Delimitação vinda de outras vanguardas:

- paradoxismo possui um significado, equanto que o dadaísmo, letrado, o movimento absurdo não possui;
- paradoxismo revela especialmente as contradições, os anti-nomes, as anti-teses, anti-frases, antagonismo, não conformismo, os paradoxos em outras palavras de qualquer coisa (na literatura, arte, ciência), enquanto o futurismo, o cubismo, o surrealismo, abstracionismo e todas as outras vanguardas não.

Direções do Paradoxismo:

- usar os métodos da ciência (especialmente os algorítmos) para gerar (estudar também) literatura contraditória e trabalhos artisticos;
- criar literatura contraditória e trabalhos artisticos em espaços cientificos (usanto cientificismo: simbolos, meta-linguagens, matrizes, teoremas, lemas etc.).

TERCEIRO MANIFESTO PARADOXISTO. Portanto, não reforce nenhuma regra de literatura em mim! Ou, se você fizer, eu irei certamente abusar delas. Eu não sou um poeta, por isso que escrevo poesia. Sou um anti-poesia, ou um não-poesia. Eu vim então à América para reconstruir a Estátua da Liberdade do Verso, entregada pela tirania do clássico e seus dogmas. Eu permiti qualquer adácia:

- anti-literatura e sua literatura;
- formas fixas flexiveis, ou a viva face da morte!
- estilo do não-estilista;
- poemas sem versos (porque poemas não significam palavras) – poemas burros sem voz alta;
- poemas sem poemas (porque a noção de "poema" não encaixa-se em nenhuma definição dada em dicionários ou enciclopédias) – poemas que existem por sua ausência;
- literatura pós-guerra: páginas e páginas bombardeadas por sujeira, banalidade, e não poética;
- versos paralingüísticos (apenas): gráficos, quadros líricos, desenhos, rascunhos...
- poemas sem palavras e sem sentenças;
- versos muito tristes e livres e veros herméticos triviais;
- linguagem inteligível ilegível;
- problemas abertos e não solucionados da matemática como poemas de espírito – nós devemos cientificar a arte neste século de tecnologia;
- textos impessoais personificados;
- choques eléctricos;
- tradução do impossível ao possível, ou a transformação do anormal ao normal;
- a favor da Não-Arte Arte;

- fazer literatura de tudo, fazer literatura do nada!

O poeta não é um principe dos patos! A noção de "poesia" e derivadas tornou-se fora de moda neste século, e pessoas riem dela em indiferença. Eu tenho vergonha de afirmar que crio textos liricos, eu os escondo. As pessoas nem lêem nem ouvem textos líricos, mas elas irão ler este volume porque não há nada para ler!

Entretanto, o movimento paradoxista não é nem niilismo, nem disparidade. O livro dos não-poemas é um protesto contra o mercado de arte. Vocês, escritores, vendem seus sntimentos? Vocês criam apenas por dinheiro? Apenas livros sobre crimes, sexo e terror são publicados. Onde está a verdadeira arte? No começo...

Você deve achar neste livro de poemas não colecionados tudo que você não precisa e não gosta: poemas para não serem lidos, para não serem ouvidos, para não serem escritos em absoluto! Aproveite-os. Apenas depois de chatear-se você realmente saberá o que o prazer significa. Eles dão um espelho da alma infinita de todos. Arte, genericamente falando, éempurrada contra suas últimas fronteiras possíveis à não-arte, e até mais...

Melhor un livro de páginas em branco, que o autor nada diz. Uma linguagem bastante simbólica e abstrata é usada então, mas muito concreta ao mesmo tempo: versos não restritivos de qualquer forma ou conteúdo.

Tomando vantagem do clichê contra ele mesmo. TUDO E POSSÍVEL, PORTANTO O IMPOSSÍVEL TAMBÉM! Portanto não pense sobre este anti-livro! Se você não o entende, significa que você o entendeu completamente. Este éobjetivo do manifesto. Porque Arte não é para a mente, mas para os sentimentosPorque arte é também para a mente. Tente interpretar o não-interpretável! Sua imaginação pode florir como um cáctus no deserto.

Mas, o Manifesto Americano do PARADOXISMO é especialmente uma revolta do emigrante ao Estados Unidos que não fala inglês, contra a língua - um livro anti-língua escrito em mais do quê um inglês despedaçado (o discurso americano do amanhã?)...

[Do livro: NonPoems, por Florentin Smarandache, Xiquan Publishing House, Phoenix, Chicago, 1991, 1992, 1993. O volume contém experimentações, tais como:

- poemas sem verso;
- poemas sem poemas;
- poemas-rascunhos;
- desenhos-poemas;
- poemas escritos em *Pirissanorench* (linguagem falada no sudoeste dos Estados Unites por uma única pessoa);
- super-poemas;
- poemas gráficos;
- poemas-tristes].

Resumo informativo por LEONARDO F. D. da MOTTA

Le paradoxisme, la dernière avant-garde du deuxième millénaire

DÉFINITION. Le Paradoxisme est un mouvement d`avant-garde dans la littérature, l`art, la philosophie, la science appuyé sur l`excessive utilisation des antithèses, antinomies, contradictions, paradoxes dans les créations. Il a été fondé et dirigé par l`écrivain Florentin Smarandache depuis 1980, qui a dit que: "Le but est l`élargissement de la sphère artistique par des éléments non-artistiques. Mais, surtout, la création en contre-temps, contre-sens. Et, aussi, l`expérimentation".

ETYMOLOGIE. Paradoxisme = paradoxe + ism, signifie la théorie et école d`utiliser des paradoxes dans la création.

HISTOIRE. "Le paradoxisme a commencé comme un protest anti-totalitarisme contre une societé fermée, la Roumanie des années 1980, où la culture entière était manipulée par un petit groupe. Seulement leurs idées et publications comptaient. Nous ne pouvions publier presque rien. Alors j`ai dit: Allons faire de la littérature... sans faire de la littérature! Allons écrire... sans écrire en réalité rien! Comment? Simplement: la littérature-objet! Le vol d`un oiseau, par exemple, représentait un poème natural" qui n`exigeait plus son écriture, parce qu`il était plus palpable et perceptible dans n`importe quelle langue que les signs étalés sur les papier, qui en fait représentaient "un poème artificiel": déformé, résulté de la translation par l`observateur de l`observé, et par la translation l`on falsifie. "Les voitures vrombant dans la rue" était *un poème citadin,* "les paysants fauchant" – *un poème de dissémination,* "Le rêve avec les yeux ouverts" – *un poème surréaliste,* "le parle à tort et à travers" - *un poème dadaïste,* la conversation en Chinois pour un ignorant de ce langue" – *un poème lettriste,* "l`alternance des discu-

ssions des voyageurs dans un arrêt de train, sur different thèmes" – *un poème post-moderne (inter-textualisme)...*

Voulez-vous une classification verticale? *Poème visuel, poème sonor, poème olfactiv, poème tactile.* Autre classification en diagonale: *poème-phénomène poème-âme, poème-chose*. Dans la peinture, sculpture semblablement – tous existaient en nature, déjà fabriqués. Donc, un protest mute nous faisions! Ensuite, je me suis basé sur les contradictions. Pourquoi? Parce que nous vivions dans cette societé-là une vie double – une, officielle, propagée par le pouvoir polytique, et une autre réelle. Dans les mass media, l`on promulguait que "notre vie est merveilleuse", mais en réalité, notre vie était misérable. Le paradoxe fleuri! Et, alors, nous avons pris la création en dérision, dans le sens inverse, dans un mode syncrétique. Ainsi le paradoxisme est né. Les blagues folkloriques, en vogue pendant l`Époque de Tchauchescou, comme une réspiration intelectuelle, ont été des superbes sources d`inspiration.

Le *Non* et l`*Anti* de mes manifestes paradoxistes ont un caractère constructif, et pas du tout nihiliste (C. M. Popa). Le passage des paradoxes au paradoxisme a été déscrit avec des documents par Titu Popescu, dans son livre classique concernant ce mouvement: *L`Esthétique du Paradoxisme* (1994; la deuxième édition – 2001), pendant que I. Soare, I. Rotaru, M. Barbu, Gh. Niculescu ont étudié le paradoxisme dans mon oeuvre littéraire. N Manolescu a affirmé, regardant l`un de mes manuscrits de non-poèmes, qu`ils sont à contrepoil.

Je n`ai pas eu de précurseurs qui auraient pu m`influencer, mais j`ai été plutôt inspiré de la situation à l`envers qui existait dans le pays. Je suis parti du politique, social et immédiatement je suis arrivé à la littèrature, l`art, la philosophie, même à la science. A l`aide des experiments, l`on ajoute des nouveaux termes littéraires, artistiques, philosophiques, ou scientifiques, des nouvelles procédures, méthodes, ou même algorithmes de création. Dans l`un des mes

manifestes, j`ai proposé le sens du non-sens, changements du figuratif au propre, interprétation à l`envers des expressions linguistiques.

En 1993, j`ai fait une tournée paradoxiste au Brésil. Pendant 20 années d`existence du paradoxisme, l`on a publié 25 livres et plus de 200 commentaires (articles, chroniques) auprès de 3 anthologies internationales" *(Florentin Smarandache).*

TRAITS DU PARADOXISME *(par Florentin Smarandache):*

#. La thèse fondamentale du Paradoxisme: tout a un entendu et un non-entendu à la fois, en harmonie l`un avec l`autre.

#. L`essence du Paradoxisme: a) le sens a un non-sens, et reciproquement: b) le non-sens a un sens.

#. Le Motto du Paradoxisme: "Tout est possible, même l`impossible!"

#. Le symbole du Paradoxisme: une spirale – illusion optique, ou circle vicieux.

#. Les délimitations d`autres avant-gardes:

- le paradoxisme a une signification, tandis que le dadaïsme, le lettrisme n`en ont pas;
- le paradoxisme révèle especiallement les contradictions, les antinomies, les anti-phrases, l`antagonisme, le non-conformisme, les paradoxes autrement dit de n`importe quoi (en littèrature, art, science), tandis que le futurisme, le cubisme, le surréalisme, l`abstractionisme et toutes les autres avant-gardes ne se basent pas sur eux.

#. Les directions de développement du paradoxisme:

- à utiliser des méthodes scientifiques (espécial-lement des algorithms) afin d`engendrer (et étudier) les contradictions des travaux littéraires et artistiques;
- à créer des travaux contradictoirs, littéraires et artistiques, dans les espaces scientifiques (en

utilisant des signs scientifiques: symboles, méta-language, matrices, théorèmes, lemmes etc.).

LE PREMIER MANIFESTE PARADOXISTE *(par Florentin Smarandache):*

Pour un nouveau mouvement littéraire: ***Le Paradoxisme***

Moi, je ne suis pas poète. Je suis parti des mathématiques. Proprement, j`ai été étonné: pourquoi il existe en mathématiques des paradoxes? La plus exacte science, la reine des sciences – comme Gauss lui avait dit, admet-elle des choses fausses et vraies à la fois? Alors, pourquoi pas en littérature? Alors, pourquoi il n`existe pas de paradoxes en littérature, qui parait assez ouverte, assez malléable? Et, j`ai essayé d`en trouver. Tout est possible. Donc, aussi ce volume!

Lisez, mes amis, nos paradoxes de tous les jours! Exprimés en propositions naïves, quotidiennes:

- contradictions dures;
- antithèses fortes;
- expressions figurées, interprétées au propre;
- transformation de sens;
- jeux de mots;
- comparaisons contrariées;
- paroles mises en plusieurs sens à la fois;
- répétitions absurdes;
- parodies des proverbes;
- Non-vers, non-oeuvre;
- Non-littérature... non-oui!

Ecrivez, mes amis, nos paradoxes de tous les jours! Les paradoxes de la vie: aimer et détester, être aimé et être détesté en même temps.

Programmez les ordinateurs pour écrire à vos places! Aucun mot gratuit en poèsie, ou mieux des poésies sans mots... Ces dernières seront enfin lues!) Si les précurseurs ont dit une idée, vous dites le contraire!!

Écrivez, mes amis, PRONONCEZ UN ANATHÈME CONTRE CE THÈME! (Du volume de poèmes experimentaux

Le Sens du Non-Sense, par Florentin Smarandache, Èditions Artistiques, Fès, Maroc, 1983, pages 5-6)

LE TROISIÈME MANIFESTE PARADOXISTE. J`ai quité le communisme totalitaire et emigrè aux États-Unis pour la liberté. Donc, ne m`imposez pas de règles littéraires! Ou, si vous le faites, je vais les enfreindre.

Je ne suis pas un poète, c`est pourqoi j`écris de la poésie. Je suis un anti-poète, ou un non-poète. Ainsi donc, je suis venu en Amérique pour reconstruire la Statue de la Libertè du Vers delivrée de la tyrannie du classicisme et de ses dogmes. J`autorise toute audace: anti-littérature et sa littérature; des formes flexibles fixées, ou l`image vivante de la mort!; le style du non-style; des poèmes sans vers (parce que la notion de *poème* ne correspond à aucune définition des dictionnaires ou encyclopédies) – des poèmes qui existent par leur absence; poémes sans mots, sans phrases; littèrature d`après guerre: des pages et des pages bombardées de saleté, rapées par la répétition et le nonpoétique; vers paralinguistiques (seulement): graphies, portraits lyriques, dessins, brouillons...; vers libre boulversè – vers hermétique et trivial; language intelligemment non-intelligible; problèmes de mathèmatiques sans solutions, comme de très jolis poèmes de l`esprit – nous devons scientifiquer l`art dans ce siècle technique; des textes impersonnels personnalisés; choc électrique; traduction de l`impossible dans le possible, ou transformation de l`anormal en normal; ART pro NON-ART; faire de la littérature de n`importe quoi, faire de la littérature de rien!

Le poète n`est pas un prince des canards! Les notions de poésie, et de ses derivées, sont devenues demodées en ce siècle et les gens rient d`elles avec mépris! J`ai honte d`affirmer que j`ai composé des textes lyriques, je les cache. Les gens n`écoutent plus et ne lisent plus des textes lyriques et encore moins voudront-ils ce volume parce qu`il n`y a rien à lire! Néanmoins, le Paradoxisme n`est ni nihilisme, ni disparité.

Ce livre de non-poèmes est un protestation contre la commercialisation de l`Art. Est-ce que vous, écrivains, vous vendez vos sentiments? Est-ce que vous créez seulement pour l`argent? Seuls des livres de crime, de sèxe et d`horreur sont publiés. Ou est le vrai ART? A la mendicité... Vous pouvez trouver dans ce livre de poèmes non-séléctionnées, tout ce que vous n`avez pas besoin et que vous n`aimez pas: des poèmes qui ne doivent pas être lus, doivent pas être écrits du tout!

Jouissez-en. C`est seulement après la souffrance que l`on peut savoir ce qu`est le plaisir. Ils offrent un mirroir de l`esprit infini de chacun de vous. L`Art, en général, est repoussé vers ses frontières extrêmes jusqu`à non-art et même plus... Mieux vaut un livre avec des pages blanches, qu`un livre qui ne dit rien. Par la suite, un langage très abstrait et symboliquement est utilisé, mais parallèlement très concret: des vers non-restrictifs de n`importe quelle forme ou contenu. Ils utilisent des clichés contre eux-même.

TOUT EST POSSIBLE, DONC AUSSI L`IMPOSSIBLE! Alors, ne vous tracassez pas au sujet de cet anti-livre! Si vous ne le comprenez pas, ça veut dire que vous avez tout compris. C`est le but de ce manifeste. Parce que l`Art n`est pas pour la pensée, mais pour les sentiments. Parce que l`Art est aussi pour la pensée. Essayez d`interpréter l`ininterprétable! Votre imagination fleurira comme un cactus dans le désert. Mais, le Manifeste Paradoxiste, en particulier, est une revolte de l`émigrant contre la langue de son pays d`adoption, qu`il ne la parle pas (un livre anti-langage, dans un lexique très pauvre – le discours de demain?)...

[Du volume *LE PARADOXISME: un nouveau mouvement littéraire,* par Florentin Smarandache, Bergerac, France, 1992, sur les couvertures].

Résumé informatif par JEAN MARIE CHARRIER

Paradoxismo, el último movimiento de vanguardia

DEFINICION. El Paradoxismo es un movimiento de vanguardia en literatura, arte, filosofia, ciencia, basado en el excesivo uso de antitesis, antinomias, contradicciones, parábolas, rarezas y paradojas en la creación artística. Este movimiento fue iniciado por el escritor Florentin Smarandache en los años `80, quien dijo: "El objetivo es engrandecer la esfera artística, mediante elementos no artisticos. Pero especialmente el ir a contra tiempo y contra sentido en la creación. También, experimentar".

ETIMOLOGÍA. Paradoxismo = paradoja+ismo, significa la teoría y escuela del uso de las paradojas en la creación artística y literaria.

HISTORIA. El Paradoxismo comenzó como una protesta anti-totalitaria contra una sociedad cerrada, la Rumanía de los años `80, donde toda la cultura estaba manipulada por un pequeño grupo. Sólo sus sus ideas y sus publicaciones contaban. Nosotros no podíamos publicar nada. Por tanto yo dije: ¡Hagamos literatura... sin hacer literatura! Escribamos... sin escribir actualmente ninguna cosa. ¿Como? Muy simple: ¡Literatura objeto! "El vuelo de un pájaros representa un *poema natural,* no es necesario bajarlo a la escritura. Es más palpable y perceptible en ningún lenguaje que empleando algunos signos escritos sobre el papel, el cual de hecho representa un *poema artificial:* deformado, resultado de una traslación de lo observado al observador. Y por ser traslación es una falsificación. "Los coches suenan en la calle" es un *poema de Ciudad,* "campesinos en marcha" – un *poema diseminacionista,* "soñar con los ojos abiertos" – un *poema surrealista,* "hablar tontamente" – un *poema dadaista,* "un conversación en chino por un ignorante de este lenguaje" – un *poema letrista,* "varias discusiones de viajeros en una estación

de trenes sobre diferentes temas" – un *poema postmoderno* (inter-textualismo).

¿Quiere usted una clasificación vertical? *Poema visual, Poema sonoro, Poema olfativo, Poema de sabor, Poema táctil.*

Otra clasificación diagonal: "fenómeno poético", "sentimiento poético", "cosa poética". En pintura y escultura, similarmente todo existía en la naturaleza correctamente ya fabricado.

¡Por tanto hicimos, una protesta silenciosa!

Después lo basé en contradicciones: ¿Por qué? Porque viviamos en una sociedad de doble vida. Una oficial propagada por el sistema político y otra real. En los medios de comunicación era promulgado "nuestra vida es maravillosa", pero en realidad, nuestra vida era miserable. ¡La paradoja florecía! Entonces tomamos la creación en sentido burlón, en sentido inverso, de una forma sincrética. Así nació el Paradoxismo. El pueblo bromeaba, un gran espectáculo en la época de Ceauşescu, como un nacimiento intelectual, era una superprimavera. El no y el anti desde el manifiesto paradoxista tenía un caràcter creativo, en absoluto nihilista (C. M. Popa). El paso desde la paradoja al Paradoxismo fue descrito documentalmente por Titu Popescu en su libro clásico, concerniente al movimiento *Estética del Paradoxismo* (1994). Mientras, Ion Soare, I. Rotaru y Marian Barbu, Gh. Niculescu, estudiaban el Paradoxismo en mi trabajo literario. N. Manolescu afirmó, a propósito de mis manuscritos de no poemas que son a contra pelo. Yo no tenía ningún precursor que influyera en mí, pero me había inspirado en la "situació al revés" que existía en el país. Yo empecé con la política social e immediatamente fui a la literatura, arte, filosofia, incluso ciencia. Mediante experimentos llegué a una nueva literatura, filosofia, arte, términos científicos, nuevos procedimientos, métodos o incluso algoritmos creativos. En uno de mis manifestos propuse el sentido de estar malversando, desde lo

figurativo al sentido propio, poniendo al revés, la interpretación de las expresiones lingüísticas.

En 1993 hice un recorrido paradoxista por los asociaciones literarias y universidades de Brasil.

Durante 20 años de existencia, han sido publicados 25 libros y sobre 200 comentarios (articulos, revistas), más 3 antologías nacionales e internacionales". (F. Smarandache)

CARACTERÍSTICAS DEL PARADOXISMO.

#. Tesis básica del Paradoxismo: Las cosas tienen significado y no significado en armonía entre ellas.

#. Esencia del Paradoxismo: a) El sentido tiene un no-sentido y recíprocamente. B) El no-sentido tiene sentido.

#. Lema del Paradoxismo: "Todo es posible, lo imposible también!"

#. Símbolo del Paradoxismo: una espiral (ilusión óptica o círculo vicioso).

#. Diferencias de otras vanguardias:

- El Paradoxismo tiene un significado, mientras que el dadaísmo, letrismo y el movimiento absurdo no lo tiene.
- El Paradoxismo revela especialmente las contradicciones, las antinomias, antítesis, antifrases, antagonismo, no conformismo, en otras palabras las paradojas de cualquier cosa (en literatura, arte, ciencia), mientras el futurismo, cubismo, surrealismo, abstractismo y las demás vanguardias no dirigen su atencióa ello.

#. Directrices del Paradoxismo:

- El uso de métodos científicos (especialmente algoritmos), para generar (y estudiar también) contradicciones literarias y trabajos artísticos.
- Crear contradicciones literarias y trabajos artísticos en espacios científicos (usando ciencia: símbolos, meta-lenguaje, matrices, teoremas, lemas etc.).

TERCER MANIFESTO PARADOXISTA. Por tanto, no fuerces reglas literarias sobre mi. Si tú lo haces, yo seguramente me opondré a ello. No soy un poeta, eso es por lo que escribo poesía. Soy un anti-poeta o no-poeta. Llegué a América a reconstruir la Estatua del Verso liberado de la tiranía de lo clásico y sus dogmas.

Me permito alguna audacia:

- Antiliteratura y su literatura;
- Fijar formas flexibles o ¡la cara viva de la muerte!;
- El estilo del no-estilo;
- Poemas sin verso (por que los poemas no signifan palabras) – poemas mudos con una voz alta;
- Poemas sin poemas (porque la noción de poema no es resultado de una definición encontrada en diccionarios o enciclo-pedias) – poemas que existen por su ausencia;
- literatura de posguerra: páginas y páginas bombardeadas por obscenidades, vanali-dades y la no poesía;
- versos paralingüísticos (¡solo!), gráficos, retratos líricos, dibujos, borradores;
- no-palabras y no-frases poéticas;
- inteligible lenguaje ininteligible;
- iresolubles problemas abiertos de mate-máticas, los cuales parecen poemas del espíritu;
- Debemos "cientificar" el arte en este siglo tan técnico;
- textos impersonales personalizados;
- shock eléctricos;

- trasladar lo imposible hacia el ámbito de lo posible o transformar lo anormal en normal;
- Pro No-Arte Arte;
- hacer literatura de muchas cosas, hacer literatura de nada.

¡Poeta no es el príncipe de los patos! La noción de poesía y sus derivados ha venido a convertirse en una vieja moda en este siglo y el pueblo la dejó de lado. Estoy avergonzado de afirmar que soy creador de textos literarios, yo lo oculto esto. El pueblo nunca lee o escucha ningún texto lírico, pero ellos leerán este volumen, ¡porque no tiene nada para leer!

Sin embargo, el movimiento paradoxista no es ni hilismo, ni desperación.

El libro de no-poemas es una protesta contra los artistas del marketing.

¿Ustedes escritores vendéis vuestros sentimientos?, ¿Creáis sólo por dinero?

Sólo los libros sobre crímenes, sexo, horror se publican. ¿Dónde está el arte verdadero? Implorando!...

Tú puedes encontrar en este libro de poemas sueltos todo lo que no necesites y no te guste, poemas que no se leen, que no se escuchan, que no se escriben. Diviértete con elle. Sólo después de estas molestias sabrás realmente cuál es el sentido del placer.

Esto provee de un espejo para la infinidad del alma de cada uno. El arte, hablando generalmente, es empujado hacia esas últimas fronteras, hacia el no-arte y mucho más...

Mejor un libro de páginas en blanco, que uno que no diga nada.

Un lenguaje muy abstracto y simbólico es usado más allá, pero muy concreto al mismo tiempo: verso no restrictivo desde ninguna forma o contenido. Esto es una ventaja del cliché contra sí mismo.

TODO ES POSIBLE, POR TANTO: ¡LO IMPOSIBLE TAMBIÉN!

Por tanto no te maravilles sobre este anti-libro, si tú no lo entiendes significa que lo entiendes todo. Porque el arte no es para la mente, sino para los sentimientos, porque el arte es también para la mente.

¡Intenta interpretar lo no ininterpretable! Tu imaginación debe florecer como un cactus en el desierto. Pero el manifesto americano del paradoxismo es especialmente una revuelta de los immigrantes a los Estados Unidos quienes no hablan inglés, contra el lenguaje-un libro antilenguaje escrito en un inglés mas que deteriorado. (¿El habla americana del mañana?)...

> [De el libro: *NonPoems,* por Florentin Smarandache, Xiquan Publishing House, Phoenix, Chicago, 1991, 1992, 1993; este volumen contiene muchos experimentos llamados: *poemas sin verso, poemas sin poemas, borradores de poemas, dibujos poéticos, poemas en "pirisanorench"* (lenguaje hablado en el sudoeste de los Estados Unidos por una sola persona), *superpoemas, poemas gráficos, poemas alterados*]

Resumen informativo por SEBASTIÁN MARTÍN RUIZ

A very short presentation of paradoxism

It was in 1980's when the movement began...

Together with many of my childhood friends (Cost, Geonea, Beca, Bigioc, Piciu, Boros, Covrig, Cris, Pilă, Grasu, Babanu – I am giving only their nicknames!) we were in the village restaurants in the town (Bălceşti, Vâlcea, Romania) drinking beer and joking ...

All were, and still are – except Constantin Dincă and me, *non-literary people*.

They did not want either to read or to write anything!

And yet, we built a new literary movement (without knowing about it... paradoxically!). We made inside jokes, spoke in slang, amused each other while the alcohol had its effect on us.

I then wrote in Romanian *Legi de compoziţie internă. Poeme cu... probleme*!" *(Laws of internal composition. Poems with ... problems!,* Morocco, 1982) as a PRE-PARADOXIST volume.

Returning to Craiova, Romania, my work city, I contacted the literary circles and then, with the help of other writers (Constantin M. Popa, Ion Soare, Doru Moţoc etc.), set up The Literary Paradoxist Movement.

PARADOXISM CAME TO LIFE FROM NOTHING AND GIVEN BIRTH BY NON-LITERARY PEOPLE! PARADOXISM CAME TO LIFE FROM EVERYTHING, FROM OUR CONTRADICTORY LEAVING IN A TOTALITARIAN SOCIETY.

I published in French the **first paradoxist manifesto** in the book titled *Le sens du non-sens (The sens of the non-sens),* Morocoo, 1983. Other „paradoxist" books followed: *Anti-chambres / Anti-poésies / Bizarerries (Ante-rooms / Anti-poems / Strange-vers),* France, 1989 and *Le Paradoxisme: un nouveau mouvement litteraire* (*The Paradoxism: a new literary movement),* France, 1992.

Adding to these, Michele de Laplante published *Quelques Paradoxes {Some Paradoxes)*, Canada, 1993.

Emigrating to United States in March 1990, I continued to spread the paradoxist movement to English speaking countries by publishing the contraried anti-volume *Non Poems* (USA, 1990), and *Encyclo-Poetry* (USA, 1994 – to be published).

Constantin M. Popa analysed it in his critical essay *Mişcarea Literară Paradoxist* (Romanian) *(The Paradoxist Literary Movement),* USA, 1992.

A group of literary critics (J. – M. Levenard, I. Rotaru, A. Skemer) collected all multicultural essays (in 11 languages) dealing with paradoxism and published them in an anthology of the *anti-literary journal* „The Paradoxist Movement" (USA, 1993). More than 160 writers from 28 countries around the world at one times were involved in the movement!

Currently, F. Vasiliu is working on a study of the „Paradoxist Roots" (USA, 1994 – to be published).

I not only wrote poems in this style, but also plays for the theater: *Metaistorie* (Romanian) *{Meta-History}* (Romania, 1993), novels: *Non Roman* (Romanian) *{Non Novel}* (Romania, 1993); short stories: *Scrieri Defecte* (Romanian) *{Wrong Writings}* {Romania, 1994 – to be published}.

AND now, it's my pleasure to read for you the BRAZILIAN PARADOXIST MANIFESTO (please, excuse my Portuguese – this is my first attempt to learn your language!!):

Bello Horizonte, Brasil, 1993

Manifesto para o movimento literario paradoxista

Não me imponham regrasa literárias! Ou, pelo menos, se vocés as fazem, saibam que vou transgredi-las. Eu não sou poeta, por isto é un ante-poeta, ou um não-poeta. Portanto, vim a América para Reconstruir a estátua da Liberdades do verso liberdado da tirania do classicismo e de seus dogmas. Eu autorizo toda a audãcia:

- ante-literatura e sua literatura
- as formas flexiveis fixas, ou a imagem viva da morte!
- o estilo do não-estilo
- os poemas sem versos (porque os poemas não valem a pena ser ditos por palavras)
- poemas mudos em alta voz
- poemas sem poemas (porque a nocão de poema não corresponde a nenhuma definição dos dicionãrios ou enciclopédias)
- poemas que existem pela sua ausência
- poemas sem palavras, sem frases
- literatura de pós-querra: páginas e páginas bombardeadas de sujeira, violadas pela repetição e a não-poetica
- versos paralingisticos (somente): grafias, retratos liricos, desenhos, rabiscos...
- verso livre e confuso – verso hermético e trivial
- linguagem inteligivelment não-inteligivel
- problemas de matemática sem soluçõesm, como lindos poemas de espirito – nós devemos cientificar a arte neste século da técnica
- textos impessoais personificados

- traducões do impossivel para o possivel, ou a transformação do anormal para o normal
- pro arte „não-arte"
- fazer literatura de qualquer coisa
- fazer literatura de nada!

O escritor não é um principe de patos! A noção de „literatura" e esus derivados já está fora de moda no século, e a gente ri delas com desprezo. Tenho vergonha de declarar que eu criei textos liricos ou teatrais, por isto eu os escondo. A gente já não lê nem escuta estes textos!

Entretanto o **Movimento Paradoxista** não é nem nihilismo, nem desespêro. E'apenas um protesto contra a arte do marcado. Vocês escritores vendem seus sentimentos? Vocês criam só por dinheiro?? Somente livros sobre crimes, sexo e horror são publicados. Onde está a arte verdadeira?

Na mendicância!

Vocês talvez achem nas peças paradoxistas tudo o que vocês não precisam e não gostam: páginas que não se lêem, que não se ouvem, e que não devem ser escritas! Aproveitem! Somente depois de aborerecidos vocês realmente descrobem o que é o prazer. Elas dão uma imagem da alma infinita de cada pessoa. A Arte, geralmente, é levada ao seu máximo limite em direção da fronteira não-arte, e até além dela ...

E'melhor uma peça em brancas páginas do que uma que não diz nada.

Uma linguagem muito abstrata e simbólica é usada, mas muito concreta e ao mesmo tempo não restrita na criação de nenhuma forma ou conteúdo. Ela se aproveita do clichê contra si mesmo.

TUDO E POSSIVEL, PORTANTO O IMPOSIVEL TAMBEM E POSSIVEL!

Logo, não se admirem de nada! Se vocês não o entendem, é porque voces entendem tudo. Esta é a finalidade deste manifesto. Porque a arte não é para a idéia, e sim para a emoção. Porque a arte é também para a idéia.

Tentem interpretar o que é não interpretável!

Sua imaginação talvez floresça como um cactos no deserto.

Traduçao por TERESINKA PEREIRA:
"Univerba", Blumenau, SC, Brasil

Paradoxism in all fields of knowledge

It took me ten years to collect all these texts dealing with the paradoxism, since I came to America, reading more than one thousand stuffed with manuscripts. They followed me at my address, often changed upon my job, in Phoenix and Tucson (Arizona) or in Gallup (New Mexico). I tried to answer each letter sending information on the paradoxism and also paradoxist diplomas where it was the case.

Now, I congratulate all these 100 writers who contributed to this anthology with poems, prose, dramas, essays, letters. This is an international fan on the dimensions of the paradoxism, twenty years after its setting up.

Thanks to the widest spread reference publications, such as *Literary Market Place, Poet's Place, Ulrich's Directory of Periodicals, Gale Group, EBSCO's Directory, Dust books, R. R. Bowker* the paradoxism became well-known to the international literary community, especially to North America and Western Countries.

Working as a computer programmer and then as a software engineer for a large corporation like Honeywell, between 1990-1995, we, the employees, circulated through e-mail the paradoxism in engineering. For example, look at these Top 20 Engineer's Terminologies from Bertolucci's "The Sheltering Sky":

1. A NUMBER OF DIFFERENT APPROACHES ARE BEING TRIED – We are still pleasing in the wind.
2. EXTENSIVE REPORT IS BEING PREPARED ON A FRESH APPROACH TO THE PROBLEMS – We just hired three kids fresh out of college.

3. CLOSE PROJECT COORDINATION – We know who to blame.

4. MAJOR TECHNOLOGICAL BREAKTHROUGH – It works OK, but looks very hi-tech.

5. CUSTOMER SATISFACTION IS DELIVERED ASSURED – We are so far behind schedule the customer is happy to get it delivered.

6. PRELIMINARY OPERATIONAL TESTS WERE INCONCLUSIVE – The darn thing blew up when we threw the switch.

7. TEST RESULTS WERE EXTREMELY GRATIFYING – We are so surprised that the stupid thing works.

8. THE ENTIRE CONCEPT WILL HAVE TO BE ABANDONED – The only person who understood the thing quit.

9. IT IS IN THE PROCESS – It is so wrapped up in red tape than the situation is about hopeless.

10. WE WILL LOOK INTO IT – Forget it! We have enough problems for now.

11. PLEASE NOT AND INITIAL – Let's spread the responsibility for the screw up.

12. GIVE US THE BENEFIT OF YOUR THINKING – We'll listen to what you have to say as long as it doesn't interfere with what we've already done.

13. GIVE US YOUR INTERPRETATION – I can't wait to hear this bull!

14. SEE ME of LET'S DISCUSS – Come into my office, I'm lonely.

15. ALL NEW – Parts not interchangeable with the previous design.

16. RUGGED – Too damn heavy to lift!
17. LIGHTWEIGHT – Lighter than RUGGED.
18. YEARS OF DEVELOPMENT – One finally worked.
19. ENERGY SAVING – Achieved when the power switch is off.
20. LOW MAINTENANCE – Impossible to fix it broken.

Champagne yes, philosophic no.

And now hear this Indian tale, more than 25 years old joke, that ends in a... mathematical formula!

Once upon a time, somewhere in North America, an Indian chief and his squaw had a son. Being the first child, it was born on the hide of an elk.

Eventually a second son was born, of the chief's next squaw, this time on the hide of a cougar.

When he was getting older, the chief got married a third time, with a very capricious squaw who also became pregnant. She insisted that her child could only be born on the hide of a hippopotamus. You can well imagine the great voyage of the Indian chief, by pony, by canoe, walking and so on to Africa whence he returned in time with a hippopotamus hide. His third child, also a son, was then born on this hide.

The other two sons were jealous of the new child, and they set out to kill him. The mother fought so valiantly that she saved her son and died in the effort, having killed the two "would-be murderers". Since then, whenever this tale is told by the tribal elders, they point out that.

THE SQUAW ON THE HIPPOPOTAMUS WAS EQUAL

TO THE SONS OF THE SQUAWS ON THE OTHER TWO HIDES".

What do you think about the famous Murphy's Laws, very well molded on the paradoxism in society?

Or about the Romanian prose writer Negruzzi (19th century) with his short story *Alexandru Lăpuşneanu* ("If you don't want me, I want you"), or the Italian humanist poet Petrarca (14th century) with his love antinomies, or the ancient Greek poets and playwrighters (before Jesus Christ): Pindar, Homer, Sofocles, Euripides? There is, perhaps, no creator not having used at least an antithesis or a paradox in his or her work-because the paradoxes bring something of relish, of curiosity, of incitement.

What do you think about the paradoxes in mathematics and physics called <exact>.

The paradoxist texts have a meaning, encoded in multiple cases, the reader needs first to find the key of understanding; therefore, no way to label them dadaist if he or she does not penetrate their significance. They are neither surrealist, because are not based on dreams or metaphysics, nor cubist, because are not focusing on geometrization.

The paradoxism is the last avant-garde movement of the second millennium.

Besides its focus on oppositions, witch are organically mixed in order not to be appositions anymore, the paradoxism is based very much, as any avant-garde movement, on experiments and innovations. Also, the paradoxism tries connections between remote fields of knowledge, and takes ideas against the hair, in counter-sense, or re-interpret them upside down. That's why many times paradoxism is in good neighbourhood with the humor and the puzzle "The paradoxism proposed to prove the possibility

of generalizing the literary work to a <without limits> multiplicity (…), including for this heterogeneous elements" (Titu Popescu).

Readers, attempt to bring in literature, art, philosophy, even science assertions against the common belief, against the main stream. Explore the unexplored! Do not go with the crowd. Encroach upon conventions and prettified knowledge and feelings. The common sense is trivial, try the uncommon sense. Think different!

An introduction to paradoxism

1. Definition

In 1980's a new movement of avant-garde arised in literature, art, philosophy, and science. This is based on an excessive use of antinomies, antithesis, contradictions, oxymorons, paradoxes in the creative work at both small level and global level of the creative work.

The goal is the enlargement of the artistic sphere trough non-artistic elements. But, especially, the against-the-hair, counter-time, counter-sense creation. Also, to experiment.

2. History

Paradoxism started as an anti-totalitarian protest against a closed society Romania of 1980's, where the whole culture was manipulated by a small group. Only their ideas and their publications counted. We couldn't publish almost anything.

Then, I said: let's do literature … without doing literature! Let's write … without actually writing anything. How? Simply: object-literature! <The fly of a bird>, for example, represents a natural poem, that it is not necessary to write down, being more palpable and perceptible in any language than some signs laid on the paper, witch, in fact, represent on artificial poem: deformed, resulted from a translation by the observant of the observed, and by translation one falsifies. <The cars jingling on the street> was a city poem, <paysans mowing> - a disseminations poem, <the dream with open eyes> - a surrealist poem, <foolishly speaking> - a dadaist poem, <the conversation in Chinese for an ignorant of this language> - a lettrist poem, <alternating discutions of

travelers in a train station, on different themes> - a postmodern poem (inter-textualism).

Do you want a vertically classification? *Visual poem, sonor poem, olfactory poem, taste poem, tactile poem.*

Another classification, in diagonal: *phenomenon poem, (soul) status poem, thing poem.*

In painting, sculpture similarly – all existed in nature, already fabricated.

Therefore, we did a mute protest!

Later, I based on contradictions. Why? Because we lived in that society a double life: on official one – propagated by the political system, and another one real. In mass-media it was said that "our life is wonderful", but in reality "our life was miserable". The paradox flourishing! And then we took the creation in derision, in inverse sense, in a syncretic way. Thus the paradoxism was born. The folk jokes, at great fashion in Ceauşescu's "epoch", as an intellectual breathing, were superb springs.

The "No" and "Anti" from my paradoxist manifestos had a creative character, not at all nihilistic (C. M. Popa). An analysis of paradoxes in literature, art, science, since antiquity until modern era, was done by Florin Vasiliu. While, Ion Soare and Marian Barbu studied the paradoxism in my literary work. The passage from paradoxes to paradoxism was documentarily described by T. Popescu in his classical book concerning the movement: "Paradoxism's Aesthetics" (1994).

I didn't have any forerunner to influence me, but I was inspired from the <upside-down situation>, that existed in the country. I started from politic, social, and immediately got to literature, art, philosophy, even science.

Through experiments one brings new literary, artistic, philosophical or scientific terms, new procedures, methods, or even algorithms of creation. In one of my manifestos I proposed the sense embezzling changes from figurative to proper sense, upside-down interpretation of linguistic expressions. Within 20 years of existence, 25 books and over 200 commentaries have been published about the paradoxism, plus three national and international conference and a paradoxist tour to literary associations and universities in Brazil (in 1993).

3. Features of Paradoxism

Basic Thesis of paradoxism:

Everything has a meaning and a non-meaning
In a harmony with each other.

Essence of paradoxism:

a) the sense has a non-sense,
and reciprocally:
b) the non-sense has a sense.

Motto of paradoxism:

"All is possible, the impossible too!"

Symbol of paradoxism:

a spiral-optic illusion, or vicious circle.

Delimitation from other avant-gardes:

- paradoxism has a significance, while dadaism, lettrism, absurd movement do not;
- paradoxism especially reveals the contradictions, the antinomies, the antithesis, the contradictions, antagonism, non-conformism, the paradoxes in other words of anything, while futurism, cubism, abstractism and all other avant-garde do not.

The Directions of Paradoxism:

- to use science, methods (especially algoritms) for generating (and studying also) contradictory literary and artistic works;
- to create contradictory literary and artistic works in scientific spaces (using scientific: symbols, meta-language, matrices, theorems, lemmas etc.).

4. New literary terms

Trough the "paradoxism", the following new literary terms have been introduced:

a) New types of poetry with fixed form:

- Paradoxism Distich
- Tautological Distich
- Dualistic Distich
- Paradoxist Tertian
- Tautological Tertian
- Paradoxist Quatrain
- Tautological Quatrain
- Fractal Poem

b) New types of short story:

- Syllogistic Short Story
- Circular Short Story (*Infinite Tale*, 1997)

c) New Types of drama:

- Neutrosophic Drama
- Sophistic Drama
- Combinatory Drama = a drama whose scenes are permuted and combined in so many ways producing over a billion of billions of different dramas! (F. Smarandache, 1993).

Paradoxist distichs

As a new type of poetry with fixed from:

The Paradoxist distich is a two-line poem which contains an antithesis. The second line contradicts the first one, but both lines form together a unitary meaning defining the title.

Here there are seven examples of <paradoxist distich>:

PERPETUUM MOBILE
In a stable
Instability

GOSSIP
A big
Small talk

ENEMY
Helps you to go
Wrong

SCAPEGOAT
Even if he didn't
He did

INSUFFICIENCY
Too much
It's still a little bit

BULB
Turns nights
Into day

CALIFORNIA
A domestic
Wild West

Deux autres exemples en français:

PERPETUUM MOBILE
Dans un stable
Instabilité

INDÉCISION
Il est possible
Qu'il soit impossible

Tautological distichs

As a new type of poetry with fixed from: The Tautological Distich is an apparently redundant two-line poem, but the "redundant" lines together give a deeper meaning to the whole poem defining (or making connection with) the title.

AMBITION
When I want something
I really want!

PERFECTION
Better
Than Better

ATTEMPT
At least try
To try

USELESS
Too much is
Really too much!

20/20
I see
That I see

AXIOMATIZATION (I)
Scientification
Of the scientific

AXIOMATIZATION (II)
Geometrization
Of the geometry
SCHOPENHAUER:
"I know
That I know"
IMITATOR
Discovers
What others have already discovered

Dualistic distichs

As a new form of poetry with fixed form:

The Dualistic Distich is a two-line poem such that the second line is the dualistic of the first and together they define (or make connection with) the title.

Here there are two examples:

CREATION
To live for dying
And die for living
MULTIDISCIPLINARITY
History of art
Or the art of history

Please send your **paradoxist** contributions to the:

"Paradoxism" Journal, Dr. Florentin Smarandache, Editor , University of New Mexico. 200 College Road, Gallup, NM 87301, USA. Fax: (505) 863-7532 (Attn. Prof. Smarandache). E-mail: *smarand@unm.edu*. URL: *http://www. gallup.unm. edu/smarandache/lit.htm*

Noi specii lirice introduse de inițiatorul mişcării paradoxiste

1) *Distihul paradoxist* este un poem în care al doilea vers îl contrazice pe primul, dar împreună formează un tot unitar definind (ori făcând legătură cu) titlul. Iată câteva exemple:

SPIRITUAL
Îmbătrâneşte
Dar rămâne mereu tânăr.

SFAT
Tu când vorbeşti cu mine
Să taci!

AVORTAT
Mort
Înainte de-a se naşte.

2) *Distihul tautologic* este format din versuri aparent redundante, însă împreună dau un caracter mai profund întregului poem, definind (ori făcând legătură cu) titlul. Cele două versuri au fie o noțiune în comun, fie una este sinonimă celeilalte. Exemple:

AMBIȚIE
Eu când vreau ceva,
Înmod sigur *vreau*!

PERFECȚIUNE
Mai bine
Decât mai bine

SCHIMBARE
Mutatis
Mutandis

3) *Distihul dual* este un poem în care al doilea vers se obține prin substituirea unor părți din primul, dar împreună au înțelesul unitar definind (ori făcând legătură cu) titlul. Exemple:

CREAȚIE
Artă la marea ştiință
Ori ştiință la marea artă.
VREME CAPRICIOASĂ
Iarnă călduță
Şi vară friguroasă

4) *Catrenul paradoxist* este un poem format din două distihuri paradoxiste.

Iată câteva exemple:

NEPREVĂZUT
Am câştigat în situații
Când nu prea aveam dreptate,
Dar am şi pierdut
Când nu trebuia.
AUTOPORTRET
Cred în mine
Şi nu cred în mine
(Chiar dac-oi fi nebun, cum se pare,
Dar nu sunt nebun!)

Pi O and the "number poems"

I was tired, my eyes red, and I don`t know why Pi O`s "number poems" quieted me down. His experiments reminds my 1990 nonpoems with square and rectangle poems, made in the computer (from junk source code!).

Each of Pi O`s experiments hide in our unconscious. Atwinkle of mind is in every poem, no letters – only numbers, comas, and some times a small sentence in front of it. He`s talented and smart enough to bring something new in each aparently monotonic style. The periodicity and anti-periodicity of number sequences, the modeling of feelings, the surprize in each poem. Symmetry and anti-simmetry. They are to be understood with a sixth sense.

Pi O is an ingeneous pen name of a Greece born "number poet" leaving in Australia. He published the following two poems, without knowing me, in his book called: "The Number Poems", Collective Effort Press, Melbourne, Australia, 2000, pages 123 and 124 respectively:

SMARANDACHE
1111111111112111111111111
1111111111122211111111111
1111111111223221111111111
1111111112234322111111111
1111111122345432211111111
1111111223456543221111111
1111111122345432211111111
1111111112234322111111111
1111111111223221111111111
1111111111122211111111111
1111111111112111111111111

A SCHWITTERS SMARANDACHE

0000000000000000000000000
0000000000100000000000000
0000000001161000000000000
0000116208161000000000000
0011620818722081610000000
1162081872208161000000000
0011620818722081610000000
0000116208161000000000000
0000000011610000000000000
0000000000100000000000000
0000000000000000000000000

referring to my number theory sequences that he found on the web.

"Four Square Reply"

Together with the astronomical journal "Us and the sky", I have found in the same large envelope the minuscule unumbered 16-page (covers included) booklet of Gerald England, "Four Square Reply", published by XRAX in Yorkshire, 1992, that I didn`t even perceive at the beginning. But, trying to put the journal back after having reviewed it, something inside of the envelope was opposing. Gerald`s four-line proseful poetry, whose each stanza starts with "and", was eagerly wanting to be read. "And" the first one was just in my paradoxism`s pleasure: "And after the beginning end-/ ed the ending/ did not begin".

The longest poem is the shortest. Since time for meditation extends it at infinity...

The square is a form of poetry invented by Gerald England.

Squares can be any size the rules are that each poem is as many syllables per line as the number of lines in the poem and each starts with the word "and" and they are untitled.

Thus the only 1-sized square is the poem

and

and so
farewell.

Cosmopoeme

Am răsfoit cu interes **cosmopoemele** lui Al. Cristian Miloş, de pe *Drumurile cerului* (2000). Da, <Scrisul e tot o/ formă/ De "tăcere cosmică", o Limbă cosmică>. Ipoteze şi contra-ipoteze astronomice, sau lirica universului. Povestiri misterioase, personaje fără nume, atmosferă molcomă în ciclul "Închisoarea timpului", scrise parcă în gând. Fantastic şi real. Şi, în contrast, prin cele 100 poezii de iubire din "Prințesa zburătoare valahă" (2000), melodioase, Al. Cristian Miloş intră în tradițional. Versurile curg ca ninsoarea cu fulgi mari, dulci, într-o seară pitorească. *Stele înalte*, Zborul etern, Focul, Soarele, Luna şi Dragostea îşi dau mâna.

"Ucisele iubiri"

Talentul şi tinerețea izbucnesc din poemele lui Dragoş Teodorescu – precum salcâmii dau primăvara în floare. Curge cristalin versul său prin inimile dorului, ca "un geamăt rănit dintr-o taină de nuntă".

În atmosfera liricului, plutesc simbolurile dragostei dintâi, plină de tulburări târzii". Şi parcă te învârți în loc, cu ochii pironiți după stele fecioare, în vreme ce autorul răsuceşte sentimente dintr-o parte în alta a sufletului neliniştit. "Atât de clar e cerul!" se exprimă "sub templul înjunghiat de vise şi ploi". Şi te-apucă o meditare adâncă, înconjurat de laitmotivele naturii.

Ultramodernism

Experimentum crucis.

What follows after post-modernism: ultra-modern art?

I would sau *ars gratia ex-artis*, this is to to be the state of my "outer art". ¿Por qué? ¡Por qué no! It seems that I am an anti-talent to drawings and paintings in a traditional manner. I even disregard this kind of art, which can easily be replaced by mechanical reproduction. Therefore, I gathered nearly a quarter of my "anti-art" art work done in Turkey, USA (here I got in touch with the straight art, in bright basic colors – yellow for the sun, blue for the sky, red for the fire, and black for the night, somehow naive, of Navajo, Zuni, Apache, Hopi and Pima Indian tribes), and Mexico, between 1988-2000, in a paradoxist way:

- painting for non-painting`s sake;
- not drawings but our every day`s scribblings;
- painting overlapping another painting;
- found art in the wasting basket of the art;
- fine ugly art;
- para-art and contra-art;
- art without art;
- scientific art.

All of the above procedures become, after a period of maybe shocking time, normal (please read "traditional") art. Which later would be classified, in their turn, as superannuated. And again they come back to life with a "neo" prefix art, because art is cyclic.

Let`s catch the paradoxism in art – an avante-garde movement I set up in 1980`s, which is focusing on

contradictions (art+antiart/nonart}, heterogenity (art+science) and innovation (new species of art). *Or savoir faire un chef-de non-oeuvre,* which paraphrases a French maxim: to know how to make the unmakable. Or *ars celare non-artem,* which runs counter a Latin adage. Let`s revolt against pietrified "classicized" art, and fight for a New Art World Order. And I would like to end with a Navajo language greeting, to see you next time: HÀ GOONÈH! The (Non)Artist.

II ultraPOLEMICI

Polemici privind paradoxismul, I

Sunteți promotorul unui curent literar şi filosofic care se cheamă "paradoxim". Definiți-l, vă rog.

Paradoxismul este un curent de avangardă care se bazează pe folosirea excesivă – atât în spațiu mic, cât şi la nivel global al operei – de antiteze, antinomii, antipozi, oximoroane, contradicții, aporii, situații paradoxale, plus experimente în literatură, filosofie, artă. Etimologic, evident: paradox+ism. Scopul este lărgirea sferei artistice prin elemente neartistice. Dar, mai ales, creația în răspăr, în contra-timp, în contra-sens. Se preconizează că sensul are un non-sens şi, reciproc, non-sensul are un sens. Ca motto se foloseşte paradoxul "Totul este posibil, chiar şi imposibilul!". Iar emblema este o spirală, ca iluzie optică ori ca un cerc vicios. Direcțiile de dezvoltare cuprind crearea de lucrări literare, artistice, filosofice, chiar ştiințifice, care să releveze contradicții, antagonisme, plus experimente în acest scop.

Vorbiți-ne despre începuturile mişcării paradoxiste din anii 1980, în România.

A pornit ca un protest antitotalitar împotriva unei societăți închise, unde există un grup privilegiat de scriitori care monopoliza întreaga cultură: editurile, revistele – toate la mâna lor. Noi, ceilalți, nu puteam pătrunde, nu puteam publica aproape nimic. Doar ideile lor contau, doar cărțile lor. (Țin minte că n-aveam acces nici la un xerox!). Şi-atunci, am zis: hai să facem literatură… fără a face literatură! Să scriem… fără să scriem nimic. Cum? Simplu: literatura-obiect. Zborul

unei păsări, de pildă, reprezenta un "poem natural", care numai era nevoie să-l scrii, fiind mai palpabil şi perceptibil în orice limbă decât nişte semne aşternute pe hârtie, care, în fond, ar fi constituit un "poem artificial": deformat, rezultat printr-o traducere de către observant a observatului, iar orice traducere falsifică într-o anumită măsură. "Maşinile uruind pe străzi" era un "poem citadin", "țăranii cosind" un "poem semănătorist", "visul cu ochii deschişi" un "poem suprarealist", "vorbirea în dodii" un "poem dadaist", "conversația în chineză pentru un necunoscător al acestei limbi" un "poem letterist", "discuțiile alternante ale călătorilor, într-o gară, pe diverse teme" un "poem postmodernism" (inter-textualism). O clasificare pe verticală? "Poem vizual", "poem sonor", "poem olfactiv", "poem gustativ", "poem tactil". Altă clasificare în diagonală: "poem fenomen (al naturii)", "poem stare sufletească", "poem obiect/lucru". În cultură, sculptură analog – toate existau în natură, de-a gata. Deci, am făcut un protest mut!

Mai târziu, m-am bazat pe contradicții. De ce? Pentru că trăiam în acea societate o viață dublă: una oficială – propagată de sistemul politic, şi alta reală. În mass-media, se promulga că "viața noastră era minunată", dar în realitate "viața noastră era mizerabilă". Paradoxul în floare! Şi atunci, am luat creația în deriziune, în sense inverse, sincretic. Astfel s-a născut paradoxismul. Bancurile populare, la mare vogă în "Epoca" Ceauşescu, ca o respirație intelectuală, au fost surse de inspirație superbe.

"Non"-ul şi "Anti"-ul din manifestele-mi paradoxiste au avut un caracter creativ, nicidecum nihilistic (C.M. Popa[4]). O analiză a paradoxurilor în literatură, artă, știință, pornind din antichitate până în epoca modernă, a efectuat-o Florin

Vasiliu[9]. Iar Ion Soare[10,25] a studiat paradoxismul din opera mea. Trecerea de la paradoxuri la paradoxism este pertinent descrisă de Titu Popescu[13], într-o carte clasică, devenită punct de referinţă despre curent.

Nu am avut vreun "înainte-mergător" care să mă influenţeze, ci m-am inspirat din "situaţia pe dos" care exista în ţară. Am pornit din politic, social, şi-am ajuns imediat la literatură, artă, filosofie, chiar ştiinţă. Cu această ocazie, voi răspunde la acuzaţiile lui Pachia[20] care, într-o degringoladă de termeni, afirma următoarele: "(…) poetul Florentin Smarandache – trimis în 1983 de Ministerul Educaţiei Naţionale din România, ca profesor cooperant de matematică în Fès-Maroc, din 1990 s-a stabilit în Statele Unite ale Americii, autoproclamându-se liderul paradoxismului; din păcate, de cele mai multe ori, el poartă stindardul unui pseudo-paradoxism, ori, mai exact spus, abordează steagul unui smarandachism-dadaist-avangardist desuet" (p. 114).

- Mai întâi, din păcate, câteva erori biografice din textul de mai sus: eu nu am fost trimis ca profesor în 1983, ci în 1982 (se poate verifica la Romconsult, Bucureşti) şi nu la Fès, ci la Sefrou, alt oraş, în Maroc. Pachia coresponda cu mine atunci, mă mir că mi-a uitat adresa.
- Nu eu m-am "autoproclamat" iniţiatorul paradoxismului, ci o serie de critici şi istorici literari care au scris despre curent: Ion Rotaru (Universitatea Bucureşti), Marin Barbu (profesor doctor şi prozator, Craiova), Ovidiu Ghidirmic (Universitatea Craiova) care a publicat un articol documentat în "Analele Universităţii Craiova/

Filologie", Constantin M. Popa (doctor în literatură, eseist, Craiova), Titu Popescu (doctor în estetică, Germania), Ion Soare (profesor, scriitor şi arhivist, Râmnicu Vâlcea) etc. plus o serie de străini: marocani, belgieni, francezi, americani (există o Antologie întreagă[5] cu literați din vreo 20 de țări). S-au scris câteva cărți menționând acest fapt. S-au publicat peste 200 de texte despre ori citând paradoxismul: apărute în România, Maroc, Belgia, Franța, SUA, Canada, India şi Coreea de Sud. În *Antologia paradoxistă*[5] sunt inserate destule.

- "Pseudo-paradoxism" este ceea ce face el, fiindcă nu pune la bază paradoxurile. El promulgă un fel de metaforism (l-aş numi). Repet: mişcarea se bazează pe folosirea excesivă de paradoxuri, antiteze, antinomii, antipoduri, oximoroni, contradicții, situații paradoxale, plus experimente literare – atât pe metru pătrat, dar şi la nivelul general al operei ca întreg. Pachia nu prezintă idei clare în încercarea sa de depistare a elementelor paradoxiste în operele unor scriitori. El poleieşte cuvintele, întortochează fraza, o-nvârte după deget, foloseşte sintagme prețioase, vrea să epateze printr-un limbaj fabricat, să creadă lumea că cine ştie ce mare filosofie se ascunde în spusele lui. El complică simplul. Dacă cineva e pus în fața a două texte, să determine care din ele este paradoxist şi care nu, după "explicațiile" lui Pachia nu este capabil să distingă.

- "Paradoxismul" are înțeles deplin, dar în răspăr, în contra-timp, pe dos, deci nu e "dadaism", adică ininteligibil – ori nihilism.
- Iar "desuet" (conform DEX, "ieşit din uz, din modă, necorespunzător spiritului vremii; perimat) în niciun caz - ba e chiar diametral opus, fiindcă aduce elemente noi: termeni literari noi (precum distihuri, terține, catrene, cuvinte paradoxiste, tautologice, dualiste – făcând o legătură cu ştiințele exacte, dar şi cu filosofia), noi procedee de creație (în manifestele paradoxiste prezentăm pur şi simplu algoritmi de creație, precum: deturnări de sensuri – de la figurat la propriu ori reciproc, parodieri de clişee, expresii în contra-sens, etc.). Şi este foarte actual (vezi referințele).
- La început, Pachia[39] afirmase că scriitorii din perioada 1964, în frunte cu Miron Radu Paraschivescu (cel care-l ajutase pe el să debuteze!), Geo Dumitrescu, A. E. Baconski, Ion Caraion au întemeiat paradoxismul. Apoi alții, ca Ana Blandiana, Adrian Păunescu chiar (!), Mihai Dușescu etc., au inițiat paradoxismul. Toți, în afară de mine! Mai rămânea să stipuleze că Vasile Alecsandri şi George Coşbuc! – îl vedeam în stare, dar poate-o va face curând… (Pe mine nu mă citează în cartea sa din 1994, nici măcar în sens negativ! Şi primise cărțile mele paradoxiste[1-2] din Maroc în perioada 1982-1984, cu mult înainte de-a fi pomenit el măcar ceva despre paradoxism). Cum găseşte câte un paradox, o antinomie la vreun scriitor, gata, ăla a

inventat! Dar, luând-o de la grecii antici, autorii medievali, şi ajungând până la postmodernişti, aproape că nu e scriitor care să nu fi folosit măcar o antiteză în creaţia sa. Nici Florin Vasiliu[20] nu acceptă punctul lui de vedere; privind creaţia scriitorilor români din perioada 1964, el scrie: "nu a fost pusă de nimeni din aceia sub denumirea de paradoxism" (p. 344). Acest Pachia nici măcar nu e conştient în diversionismul său.

- El susţine apoi că Nichita Stănescu a iniţiat paradoxismul, alteori că Marin Sorescu. Bineînţeles că nu-l crede nimeni! Cică, fiindcă Nichita a scris "materia se trage din cuvânt", el ar fi inventat paradoxismul. I-am răspuns să citească Biblia, unde apare înaintea lui Nichita metafora "la început a fost cuvântul", deci rezultă că materia a apărut după aceea. Pe urmă a schimbat, că Nichita în "Elegiile" sale formează "primul sistem paradoxist" şi dă nişte citate, de pildă: "El este înlăuntrul-desăvârşit,/ şi,/ deşi fără margini, e profund/ limitat.// Dar de văzut nu se vede", însă, din nou, de data asta Eminescu scrisese mult mai frumos şi înaintea lui Nichita, într-una dintre scrisorile sale, că "Universul fără margini e în degetul lui mic" (aşadar, universul infinit este limitat). Atunci, înseamnă că Eminescu a înfiinţat paradoxismul? I-am spus să-mi arate măcar un singur loc în creaţia celor doi, care, desigur, sunt poeţi geniali, dar nu ei au format acest curent, deci să-mi arate măcar un singur loc în creaţia lor unde apare atât, o singură dată, cuvântul "paradoxism".

> Evident, nu există. (Nichita nu suferise din cauza regimului comunist ca mine – pentru a fi motivat să inventeze paradoxismul vieții, dar eu fusesem la un moment dat interzis, de către Inspectoratul Şcolar din Dolj, să public chiar şi matematică, pe deasupra fiind şi eliminat din învățământ!). Altă dată, Pachia afirmase că poeții Slavco Almajan şi Adam Puslojic, din Banatul Sârbesc, condeieri de altfel remarcabili, ar fi înființat paradoxismul. În funcție de afilierile şi interesele lui, împingea în față ba pe unul, ba pe altul.

Dar de unde ne-am luat cu Nichita?!

Aserțiunea că <un prim sistem paradoxist> ar fi existat la Nichita începând cu "11 elegii", cum afirmă Pachia[11], este nefondată, deoarece un sistem, fie el filosofic, avangardist, axiomatic, ideologic sau chiar liric, nu se formează numai prin înşiruiri de metafore (ori de antiteze găsite în opera unui scriitor ca în cazul paradoxismului), ci prin *definirea* lui (gen proxim + diferența specifică), *teoretizarea* lui (manifeste, trăsături, principii, moduri de dezvoltare, delimitări de alte sisteme) etc. Un astfel de sistem nu se naşte din vânt, ci trebuie formulat, analizat de fondator.

Dacă Nichita ar fi format un atare sistem paradoxist, ar fi menționat acest lucru măcar în *Respirațiile* sale, carte de eseuri din 1982. Or, el nu specifică nimic în această direcție! Exprimându-ne în stilul paradoxist, putem concluziona demonstrația lui Pachia: că scriitorii pomeniți de el ar fi înființat paradoxismul… fără de fapt să-l fi înființat deloc!

Există aşa numitul Complex al lui Mathew: de a atribui unor personalităţi mari idei/realizări care nu le aparţin. Exact sindromul de care suferă Pachia!…

- În ultimul timp, după aproape douăzeci de ani (!) de la lansarea curentului, Pachia vine şi debitează "cu multă modestie" că el însuşi a folosit pentru prima dată cuvântul "paradoxism în sens literar" într-un articol[39] din 1989 (de ce n-a spus-o mai devreme?). O altă aberaţie! Dar manifestul meu din 1980 îl folosea deja în acepţiune de curent literar ("ism"-ul ală din coadă vorbeşte de la sine), iar, în perioada cât am fost profesor de matematică în Maroc (1982-1984), am publicat manifeste paradoxiste şi două volume de versuri în franceză despre paradoxism: *Le sens de non-sens*, 1983 şi 1984, *Anti-chambres et anti-poesis, ou bizarerries*, 1984 (ultimul, republicat în Franţa în 1989, cu o prefaţă a poetului Claude Le Roy), iar critici români, marocani, belgieni şi francezi au publicat recenzii asupra acestor cărţi şi curentului paradoxist în acea perioadă, 1982-1984. Recenziile lor sunt adunate în limba franceză în volumul *Le sens du non-sens*, adăugate limpede ca bună ziua, sub titlul: *Pour un nouveau mouvement litteraire: le paradoxisme* (p. 5). Dezinformarea lui este făcută în mod deliberat, deoarece în *Antologia Paradoxistă*[5], pe care o are – i-am expediat-o din America, o citează pe alocuri, în primele zece pagini sunt multe reacţii la paradoxism din perioada 1983-1984, este retipărit şi acest manifest (p. 3), precum şi recenzii şi cronici[26-38] la paradoxism ca mişcare

literară. Aş accentua, din acea perioadă, pe o frumoasă încadrare a paradoxismului făcută de D. R. Popa[29], în continuarea altor avangarde de sorginte românească, dadaismul lui Tristan Tzara şi absurdul în teatrul lui Eugen Ionescu, apărută în "Tribuna României" (redactor şef la acea vreme fiind Petre Ghelmez), în anul 1984. Sunt curios ce va mai bălmăji în viitor Pachia: că este "primul", probabil, care a inventat ce? "Axiomele" paradoxiste?! Ori "primul"…!

- Pachia e un poet ermetic şi semi-ermetic, din generația '70, invidios şi ratat – nu se mai interesează nimeni de poezia lui, iar cu afirmații de genul că: noi nu mai suntem români, ci "daco-români" (semipleonasm) s-a făcut de râsul lumii (cei din Timişoara îl luau în băşcălie – discutând cu ei la telefon). Şi, diversionist, se leagă de paradoxism ca singura şansă care i-a rămas să reziste în literatură; va rămâne, desigur, ca un denigrator. Însă, tot răul spre bine: diversiunea făcută de el, dă mai multă sare şi piper mişcării, făcând-o obiectul unor noi studii sau creații, şi aţâţând curiozitatea istoricilor literari. Prin urmare, vrând să ne coboare, mai mult ne înalță!
- Aserțiunea că Pachia[39] efectuează "prima analiză literară privind originile şi prioritățile unui curent paradoxist" în 1989, preluată de Vasiliu[21], este falsă. Cel puțin vreo zece astfel de analize[26-38, 40-51] sunt scrise sau publicate înaintea lui, în perioada 1983-1989.

- Prima analiză literară despre paradoxism este eseul poetului marocan Jawad Ben Serghini[39], fostul meu elev de la Liceul Sidi El Hassan Lyoussi din Sefrou, intitulat "Florentin brûle le feu rouge", din 1983, tipărit şi în *Antologia Paradoxistă*[6]. Alte eseuri demne de remarcat, sunt semnate de: Khalil Raiss[27], "Écrivez vos paradoxes!", publicat în 1984 în ziarul central de limba franceză din Maroc "L'Opinion" (un fel de "România Liberă" de azi), Abderrahim Bargache[28] în 1984, Dumitru Radu Popa[29], "Originalitatea unui poet", în "Tribuna României" din 1984, Asociația Literară din Provence (Aubagne, Franța)[51] (autorul nespecificat, cu "Quelques reflexions sur les anti poems de Monsieur Florentin Smarandache" din 1988. Toate incluse şi în *Antologia Paradoxistă* menționată. Prin anii 1922-1992, când Pachia şi Vasiliu erau în harță, unul îl acuza pe celălalt c-a fost securist pe vremea comuniştilor.
- Despre niciunul dintre scriitori menționați de Pachia nu se poate afirma că au făcut paradoxism în teatru scurt, teatru pentru copii, roman, proză scurtă, nuvele, povestiri pentru copii ori filosofie – ca în cazul scrierilor mele, destul de programatice, conştientizate în această direcție, noțiunea "paradoxism" ori derivatul "paradoxist" apărând şi în subtitluri[1-3, 5, 7-8, 12, 14, 15-16, 19, 22-23], vezi: teatru[7], teatru scurt[23] (toate piesele din ciclul "Teatru Scurt" al acestui volum, cu excepția piesei "Sângele pământului"), teatru pentru copii[12] (piesele "Păcală şi Balaurul", "Păcală, Zmeul şi Extraterestrul"), sau

roman[8], proză scurtă[14], nuvele[23] ("Diploma", "Shakespeare Alexandru & Beethoven Nicolae", "To write a story"), povestiri pentru copii[23] ("Păcală şi Superman"), filosofie[15]. Ba, mai mult, în opera mea, în colaborare cu Gheorghe Niculescu, se întâlneşte paradoxism şi în fabule[23], parodii[22], epigrame[22], epitafuri[22], rebus[22]. Plus matematică, pictură. Iar compoziţii paradoxiste, am scris şi în franceză şi engleză. Va căuta Pachia, probabil, acum: dramaturgi, romancieri ori nuvelişti (că Nichita nu se încadrează în mod clar în aceste trei categorii) sau filosofi profesionişti, pentru a "demonstra" că aceia au întemeiat paradoxismul, în aceste domenii, înaintea mea! Cine altul a impulsionat mai mult ca mine paradoxismul, trimiţând mii de epistole (cifra nu-i o metaforă, ci purul adevăr) pe la diverşi scriitori de pe mapamond, făcându-l cunoscut şi colectând roadele creaţiilor lor paradoxiste în antologii şi eseuri?

- În ceea ce priveşte aserţiunea lui Vasiliu[21] "(…) colegului meu mai tânăr Florentin Smarandache, explicându-i pe scurt liniile paradoxismului şi descriindu-i câteva din aporiile şcolii eleate, de evoluţie a celei megarice, insolubila Evului Mediu precum şi unele paradoxuri în ştiinţă" (p. 333), mărturisesc că aceasta este neadevărată. În iunie 1992, când reveneam în ţară, după patru ani petrecuţi prin lagăre în Turcia (Istanbul, Ankara) şi exil în America, l-am vizitat acasă în Bucureşti.

I-am propus să scrie o carte despre "paradoxism" iar el a scris despre "paradoxuri"! Ceea ce a marcat şi o răceală în corespondența noastră ulterior. Nu mi-a explicat niciodată despre paradoxuri (majoritatea dintre cele ştiințifice, enumerate în cartea lui[8], fiind arhicunoscute), fiindcă interesul meu era era în paradoxism, nu în paradoxuri. Țin minte că peste câteva luni l-am sunat din Phoenix, întrebându-l cum stă cu proiectul. Mi-a răspuns că s-a ancorat într-un studiu intens, care-i ia mult timp (deci, dacă mi-ar fi explicat mie ca unui copil mic, cum lasă a se înțelege, subiectul pentru el n-ar fi necesitat atâta cercetare). Cartea a apărut abia în 1994.

- Paradoxismul nu face "tabula rasa din toată literatura" anterioară (Vasiliu[21]), ci pur şi simplu se bazează pe opoziții.
- Privind confecționalismul pe care mi-l acuza Vasiliu la telefon (martie 2000), referitor la noii termeni literari pe care i-am introdus[16], denumiți "distihuri paradoxiste", "distihuri tautologice", "distihuri duale", îi răspund că ăsta-i stilul în avangarde: încercarea de a inova. Eseul de la începutul volumului constituie o adevărată *ars poetica* paradoxistă, publicat în "Almanahul Rebus Estival", Bucureşti, pp. 129-133, 1999, ca un nou manifest: "Distihuri paradoxiste/ Cuvânt înainte şi înapoi./ Al patrulea manifest paradoxist."
- Florin Vasiliu[21] ne acuza c-ar fi puține tipărituri despre paradoxism. Probabil că nu are cunoştință de toate (enumera câteva cărți în patrimoniul

mişcării, "în rest nimic", p. 349). Au apărut în decursul a 20 de ani (în afara traducerilor): 25 de cărți[1-25] şi peste 200 comentarii (în acest interviu sunt listate numai cele până în 1989 inclusiv): note, recenzii, cronici, interviuri, articole. În medie, mai mult de o carte pe an şi circa un comentariu pe lună. Cred că este un ritm mulțumitor, ba chiar în ultimul timp s-a intensificat (vezi referințele de cărți din anii 1998-2000). Toate se păstrează în arhivele de la Arizona State Uneversity, Tempe, SUA, puse la dispoziția publicului larg.

- Referitor la "viitorul" paradoxismului, după părerea lui Vasiliu[21] nesigur (p. 350), menționez că mişcarea rezistă de două decenii, iar în prezent alte cărți aşteaptă sub tipar (antologii antrenând creatori din zeci de țări – vezi mai jos, volume de versuri, eseuri). Îndrăznesc să spun că este în plin avânt, mai ales în străinătate. Iar operele paradoxiştilor nu-s încheiate spre a fi judecate la întreaga lor valoare – cum chiar el mi se exprima la telefon. Atât Florin Vasiliu, fondator în 1990 şi preşedinte en titre al Societății Române de Haiku, cât şi talentatul haijin Şerban Codrin, nu fac decât să imite poeți japonezi. Ion Rotaru îi numea, pe creatorii de haiku, într-o scrisoare către mine… hai-ku-riştii… Mai degrabă Vasiliu are şansa supraviețurii în paradoxism, împreună cu întregul grup avangardist, care la nivel internațional este o mişcare originală.

Dincolo de programe, care sunt diferenţele dintre paradoxism şi celelalte mişcări de avangardă?

Dadaismul, iscat în timpul primului război mondial – ca o reacţie împotriva acestuia zice-se, fusese de viaţă mult mai scurtă, de câţiva ani numai, dizolvându-se apoi în suprarealismul lui André Breton. Cu toate acestea, este consemnat de istoria literară, deoarece a avut un atu: fiind lansat de evrei, a fost răspândit în cercurile evreieşti din întreaga lume, care l-au promovat şi consacrat. Paradoxismul, fiind lansat de români, se încearcă a fi inhibat tot de români (precum procedează fostul prieten Pachia) – pentru c-aşa e neamul nostru.

Paradoxul şi contradicţiile sunt în firea omului, nu vor dispărea niciodată, iar ele constituie scânteia curentului paradoxist. De pildă, citeam recent un roman de Danielle Steel, scriitoare americană de succes, "The Ring"; acţiunea se petrecea în timpul şi după cel de-al doilea război mondial. Iar fiica unui evreu se îndrăgostea şi se căsătorea cu fiul unui nazist, trăind fericiţi.

Spre marea satisfacţie a paradoxiştilor, mişcarea are aderenţă mai ridicată în rândul tinerilor de azi decât a scriitorilor vârstnici (care-s în general conservatori, circumspecţi).

Care a fost impactul mişcării în SUA şi alte ţări?

Prin intermediul publicaţiilor "Literary Market Place", "Small Press Directory", "Gale Directory of Publications", "Ulrich's International Directory of Periodicals", care apar la nivel federal în Statele Unite şi Canada, s-a făcut cunoscut paradoxismul. Primesc frecvent scrisori cu creaţii în această direcţie de la diverşi scriitori din nordul continentului american (deoarece în revistele de referinţă citate mai sus la

titlul "Paradoxism" se află adresa mea) şi, cam de două ori pe an, începând din 1991, depun la arhivele Universităţilor Arizona din Tempe şi Texas din Austin, tot ce-i legat de mişcare. Iată câteva evenimente internaţionale dedicate paradoxismului:

- În 1989, pe 2 decembrie, pictorul Gerard Gauthier de la Institutul Cultural Francez din Ankara, Turcia, organizează o "Soirée Poetico-Picturale au tour d'(anti)-poèmes de Florentin Smarandache, de cartons peintes (?) de Şerban Nereju, et d'echantillons de Maria Galido".
- În 1992, pe 13 iunie, la Festivalul Internaţional de Poezie de la Bergerac, Franţa, organizat de scriitoarea Annie Delperier, am citit un eseu despre istoria paradoxismului.
- În 1993, între 31 mai – 20 iunie, am efectuat un turneu pe la universităţi şi asociaţii literare din Brazilia unde am conferit iar despre paradoxism, însoţit de poeta braziliană Teresinka Pereira. Odată, am citit un manifest în portugheză – spre amuzamentul sălii privind accentul meu!
- În 1997, pe 25 noiembrie, am ţinut o comunicare la Universitatea New Mexico, Gallup, SUA, clasa de compoziţie literară a profesorului Jack Crowl, despre paradoxism, explicând prin ce se deosebeşte această mişcare de celelalte avangarde.

În prezent, am două antologii în lucru. Una cu proză, versuri, şi alte experimente paradoxiste în diverse limbi – fiecare autor în ce limbă a dorit. Cea de-a două antologie, în limba engleză, conţine distihuri paradoxiste – tautologice,

duale - şi alte specii literare noi introduse prin paradoxism, în care vor fi incluşi poeţi care şi-au adus o contribuţie la răspândirea acestui curent în lume. Am primit versuri paradoxiste, de exemplu, din: Anglia (A. Hollins); Argentina (Virginia Rhodas); Australia (Paul Haugh); Belgia (Mietje Vansina); Brazilia (Lucio Autran, Maria do Carmo Gaspar de Oliveira, Alceu Brito Correa, Helena Amin, Paulo Bauler – unii expediind poemele paradoxiste şi în portugheză); Canada (Bal Sethi); China (Victor Changnone – cu poeme paradoxiste şi în limba chineză!); India (A.S. Francis, B. Venkateswara Rao, Anurag Gumashta, Achal Sinha, Annie Potlien, Brahmananda Nayak, Alo Sircar, Antaryami Sahu, Anand Rose, Ajesh N., Asha Mohan Ashu, B.S. Jamuna); Irlanda (Giovanni Malito, Kate Davis); Israel (Moshe Benarroch); Italia (Paul Georgelin, Filipo Antonino Ceraolo); România (Ada Cârstoiu, Gheorghe Niculescu – un paradoxist rebusist); Rusia (Igor Georgievici Mikhailusenko); Spania (Juan Azpitarte Rousse, Juan Doncel Rios); SUA (Richard Cheevers, Karen Juling Laven, Ronald Donn, Colleen Redman, John Grey, Jane Stuart, Alan Catlin, Gerald Zipper).

Ce părere aveţi? *Quite a bit*, um zic americanii, *isn't it?*

A întrebat OCTAVIAN BLAGA
(2-6 martie 2000, Oradea – Gallup, New Mexico)

Referinţe (în ordine cronologică)

Cărţi publicate privind paradoxismul:

1. Florentin Smarandache, *Le Sens du Non-Sens*, Editions Artistiques, Fès, Maroc, 69 p., 1983 (prima ediţia), 1984 (ediţia a doua); (volum citit în manuscris de Eugen Ionesco şi apreciat ca "très interessant").
2. Florentin Smarandache, *Antichambres et Anti-Poesis, ou Bizzarreries*, Éditions El Kitab, Fès, Maroc, 1984; republicată sub titlul *Antichambres/ Anti-Poesis/ Bizarreries*, Inter-Noréal, Caen, Franţa, 1989, cu o prefaţă de Claude Le Roy, care evidenţiază contradicţiile exprimate în versuri; parţial tradusă în portugheză de Teresinka Pereira şi intitulată *Fanatico*, cu desene de Xico, International Writers and Artists Association, Moorhead University, MN, SUA, 1989.
3. Florentin Smarandache, *NonPoems*, Xiquan Publ. Hse., 1990, 1991, 1993.
4. Constantin M. Popa, *Mişcarea Literară Paradoxistă*, Xiquan Publ. Hse., Phoenix, Chicago, 1992.
5. Florentin Smarandache, *Le Paradoxisme: un nouveau maouvement litterarire*, Bergerac, Franţa, 1992.
6. J. - M. Levenard, I. Rotaru, A. Skemer, "Anthology of the Paradoxist Literary Movement", Ophyr Univ. Press, Los Angeles, 1993.
7. Florentin Smarandache, *Meta Istorie/ trilogie teatrală: Formarea Omului Nou, O Lume Întoarsă pe Dos, Patria de Animale*, Ed. Doris, Bucureşti, postfaţă de Dan Tarchila, 1993; tradusă în engleză de către autor şi publicată în "A Writers's Choice", USA, http:/members.spree.com/writer/htm3/new-man.htm, 1998; republicată sub titlul *MetaHistory,* Editura Abaddaba, Oradea, 2000. Dramă fără cuvinte (!). *Patria de Animale* a primit Premiul Special al Juriului la Festivalul Internaţional al Teatrelor Studenţeşti, Casablanca, Maroc, în perioada 1-21 septembrie, 1995, fiind prezentată la Karlsruhe, Germania, pe 29 septembrie, 1995.
8. Florentin Smarandache, *NonRoman*, postfaţă de Alexandru Ciorănescu şi Constantin M. Popa, Ed. Aius, Craiova, 1993.
9. Florin Vasiliu, *Paradoxism's Main Roots*, Xiquan Publ. Hse., Phoenis, 1994
10. Ion Soare, *Un scriitor al paradoxurilor: Florentin Smarandache*, Editura Almarom, Râmnicu Vâlcea, 1994.
11. Ion Pachia Tatomirescu, *Nichita Stănescu şi paradoxismul*, Editura Arutela, Timişoara, Bucureşti, 1994;
12. Florentin Smarandache, *Întâmplări cu Păcală*, teatru pentru copii, Editura Tempus, Bucureşti, 1994; tradus în engleză de către autor: *Trickster's Famous Deeds*, Editura Abraddabra, Oradea, 2000.
13. Titu Popescu, *Estetica paradoxismului*, Editura Tempus, Bucureşti, 1995.
14. Florentin Smarandache, *Scrieri defecte*, prefaţă de Ion Rotaru, Ed. Aius, Craiova, 1997.
15. Florentin Smarandache, *Neutrosophy./ Neutrosophic Probability, Set, and Logic,* American Research Press, Rehoboth, SUA, 1998

16. Florentin Smarandache, *Distihuri paradoxiste*, prefață de autor, postfață de Dan Țopa, Ed. Dorul, Aarborg, Denmark, 1998.
17. Florin Vasiliu, *Sfidarea paradoxului*, Bucureşti, 1998.
18. Iulius Gardus, *În umbra statuilor*, nuvele, Ed. Dorul, Aarborg, Denmark, 1998.
19. Florentin Smarandache, *Întreabă-mă să te-ntreb / interviuri*, Editura Macarie, Târgovişte, 1999.
20. Ion Pachia Tatomirescu, *Fulgerul sferic / Éclair spherique*, Timişoara, 1999.
21. Florin Vasiliu, *Universul Paradoxurilor*, Editura Eficient, Bucureşti, 1999.
22. Gheorghe Niculescu, Florentin Smarandache, *Vreme de Saga / fabule, parodii, peigrame, catrene, distihuri*, Editura Abaddaba, Oradea, 2000.
23. Florentin Smarandache, *Destin / nuvele, poveşti de adormit copiii, teatru scurt, eseuri, culegeri din folclor, interviuri, versuri experimentale, semicolaje lirice*, Editura Aius, Craiova, 2000.
24. Gheorghe Niculescu, *Rebus, umor, paradoxism*, Ed. Alfa Press, Cluj-Napoca, 2000.
25. Ion Soare, *Paradoxism şi Postmodernism* , Editura Adrianso, Râmnicu Vâlcea, 2000.

Iată şi recenzii sau cronici despre paradoxism, apărute în presa din România, Maroc, Franța, Belgia şi SUA (până în 1989 inclusiv):
26. Mircea Iordache, rubrica de divertisment, în "Rebus", Bucureşti, Nr.1 (637), Anul 27, p. 11, 1 ianuarie 1984.
27. Khail Raiss, "Ecivez Vos Paradoxes!", în "L'Opinion", 2 martie 1984, Rabat, Maroc, p. 6.
28. Abderrahim Bargache, "Ovidiu Florentin: Le sens du non-sens.", Ed. Artistique, Fès, 1984; în "Sindbad", Rabat, Maroc, No. 31, p. 40, aprilie 1984.
29. Dumitru Radu Popa, "Originalitatea unui poet", în "Tribuna României", Bucureşti, Nr. 267, p. 2, 1 mai 1984.
30. Françoise Faviette, "Compte-rendu", în "Vingt Cinq", Herstal, Belgia, 1984; (din păcate, nu am reuşit să intru în posesia acestui articol).
31. Mircea Iordache, "Anti-poezii", în "Rebus", Bucureşti, Anul 29, Nr. 14(674), 15 iulie 1985, p. 19.
32. Annie Delperier, "La liberté d'écrire", în "La toison d'or", Bergerac, Franța, No. 12, 1989, pp. 26-27.
33. Dan Costescu, "De vorbă cu ascultătorii", în "Lumea Liberă", Rego Park, New York, SUA, Anul I, nr. 19, 11 februarie 1989.
34. Dan Costescu, "Autograf / Florentin Smarandache", în "Lumea Liberă", Rego Park, New York, SUA, Anul I, nr. 31, 6 mai 1989, p. 23.
35. Claude Le Roy, "Roumanie / Florentin Smarandache: La preuve par l'absurde", în "Noréal", Caen, Franța, No. 74, p. 28, mai 1989.
36. Liviu Floda, "Recenzie", în "Micro Magazin", Ediția I-a, mai 1989, New York, SUA, p. 29,

37. Jacqueline Thevoz, "<Antichambres, antipoesies, bizarreries>", în "L'Ésquirou", Bordeaux, Franța, N5. 5 mai-iulie 1989, pp. 115-116.
38. Maguy Thiry-Thiteux, "<Antichambres, antiposies, bizarreries>", "Le Chalut", Liège, Belgia, Nr. 126-127-128, p. XIII, octombrie-noiembrie-decembrie 1989.
39. Ion Pachia Tatomirescu, "Nichita Stănescu: pattern lirosofic şi paradoxism ontologic al limbii", în <Caietul "Nichita Stănescu">, 1989, Ed. Centrului de Creație şi Cultură, Timişoara, p. 11; apud Florin Vasiliu, "Universul Paradoxurilor", Ed. Eficient, Bucureşti, 1999, p. 323.

Alte reacții din scrisori către autor (până în 1989 inclusiv):

40. Mircea Popescu, Liceul "Petrache Poenaru", Bălceşti, Vâlcea, 13/06/1983.
41. Jawad Ben Serghini, poet, Bhalil, Maroc, 24/07/1983.
42. Jawad Serghini, poet, Sefrou, Maroc, "Florentin brûle le feu rouge", 29/12/1983.
43. Khalil Raiss, Rabat, Maroc, redactor cultural la revista "Medina Express", Rabat, Maroc, 27/01/1984.
44. Jean Breton, editor, Éditions Saint Germain des Press, Paris, Franța, 27/02/1984.
45. Ambroise Kon, profesor de literaturi şi civilizații africo-americane, antileze şi negro-africane, Camerun, Africa, 30/04/1984.
46. Frederic Treps, scriitor, Lile, Franța, 27/06/1984.
47. Ricardo H. Tschamler, scriitor, Cordoba, Argentina, 27/10/1984.
48. Chantal Signoret şi Florin Mihăilescu, traducător şi, respectiv, eseist, Universite de Provence, Aix-en-Provence, Franța, 15/04/1985.
49. Val Panaitescu, profesor şi scriitor, Facultatea de Filologie, Universitatea din Iaşi, 03/05/1985.
50. Octave Prour, poet, directorul revistei "Promethée", Paris, 14/03/1988.
51. Association Littéraire de Provence, Aubagne, Franța, "Quelques reflexions sur les antipoèms de Monsieur Florentin Smarandache", 07/09/1988.

Polemici privind paradoxismul, II

De ani de zile (începând de prin 1993-1994 încoace), Ion Pachia Tatomirescu, omul cu acest nume sucit, mă-njura întruna la toate colțurile, prin toate revistele unde poate. I-am răspuns abia anul trecut, provocat de mârşăvia lui. E obsedat de persoana mea, ori de neputința lui, sau la modă este demolarea? Văd că instigă la ură împotriva exilaților, cum că noi am avea "verzi"… El are impresia că totul se face cu bani – probabil că aşa procedează dumnealui. Cum aude de America, gata, visează numai dolari. De ce n-a zis acelaşi lucru şi când stăteam în lagărul turcesc (în mizerie şi 70 de inşi într-o baracă, aproape doi ani), sau când lucram cu jumătate de normă în State? Lagărele au fost ca un mijloc de purificare, probabil, înaintea intrării în Occident. Un profesor de provincie, din învățământul secundar, precum el, foloseşte sintagme bombastice: "universul american-gallupist-nudaist", "smarandachismului dadaist-avangardist deşuet etc., dând naştere la o lectură bolovănoasă[16].

Mai aşterne pe hârtie cum că: O. F. Smarandache (eu nu am semnat niciodată cu acest nume, exagerează din nou) se împăunează prin Arizona ca şef de şcoală paradoxistă. Dacă ar şti puțină geografie, ar vedea că locuiesc de patru ani în Statul New Mexico, nu în Statul Arizona, chiar şi din adresa poştală se deducea simplu: University of New Mexico. Din moment ce-şi permite astfel de falsificări evidente, ce să mai zicem de altele care nu se pot verifica?! O tot ține, ca o moară stricată, că "autoproclamat" şef al mişcării paradoxiste; l-aş invita să cerceteze arhivele de la Arizona State University, Tempe, unde se găsesc sute de cronici, eseuri, note, articole

publicate (nu contrafăcute, cum încearcă să procedeze el acum) despre paradoxism, de la scriitori de prin zeci de țări, în diverse limbi, unele apărute în revistele de circulație internațională.

Să-l citez din nou pe Pachia, privind dedicația pe care mi-a scris-o (cum acest ins neagă orice, ataşez xerocopia formei lui olografe) pe volumul său intitulat "Nichita Stănescu şi Paradoxismul"[14]: "Prietenului meu, poetul, prozatorul, dramaturgul, pandurul, purtătorul de drapel al Paradoxismului în toate continentele ce încep cu A, Florentin Smarandache, omagiu de mai '94". Voia să spună că în toate continentele, cu excepția Europei. Oare? Chiar Pachia recunoaşte, în "Renaşterea bănățeană"[13], citez: "autorul (C. M. Popa, n.n.) concluzionează: 'paradoxismul a existat înaintea statuării mişcării paradoxiste', mişcare al cărei lider, din 1983 încoace, dar în spațiul francofon, este autorul volumului *Le sens du non-sens*, Florentin Smarandache" (p. 5). Aha, deci şi în Europa se-nțelege (dar numai în spațiul francofon, chipurile!).

Apoi continuă: "paradoxismul se întemeiază în deceniul al şaptelea" şi îi enumeră pe poeții: Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Leonid Dimov, Vintilă Ivănescu, Emil Brumaru ca paradoxişti [poeți care în toată opera lor n-au menționat măcar singură dată cuvântul "paradoxism"!, n.n.], neamintind nimic despre el însuşi, fiindcă el nu a avut nici un rol. Pachia nu are o operă paradoxistă (poeme, piese de teatru, roman, proză scurtă, album de non-artă), singurele sale ieşiri (!) în acest domeniu sunt calomniile la adresa mea!

Nu înțelege ceea ce spusese foarte exact profesorul doctor Constantin M. Popa, repet: "paradoxismul a existat înaintea statuării mişcării paradoxiste".

Să vedem spațiul românesc: ce scrie Ion Rotaru (citat de Pachia) în "O Istorie a Literaturii Române"[7]: "Despre celălalt 'american', mult mai tânăr, supranumit şi 'părintele' Paradoxismului, FLORENTIN SMARANDACHE (…) am putea vorbi în capitolul consacrat 'optzeciştilor, neoavangardişti'" (p. 581). Deci, este specificat clar: "**părintele** (subl. n.) paradoxismului".

Mai departe, hai să reproducem acum din revista germană de circulație internațională "Zentralblatt für Mathematik" (Berlin). Această revistă recenzarea cărți şi articole de, sau în legătură cu, matematica apărute pe glob, având recenzenți prin toată lumea. Despre sobrietatea şi profesionalismul acestei reviste nuîncape îndoială (formulele sunt în limbaj LaTeX):

<Starting from mathematical logic and its class of paradoxes: "All is ${\cal C}$, then non-${\cal C}$ too!", where {$\cal C}$ is an atribute (as a concrete example: "All is possible, the impossible too!"), F. Smarandache initiated "paradoxism" in literature, art, and philosophy in the 1980s. Its main thesis is: "The Sense has a non-sense, and reciprocally the Non-sens has a sense too".> [Ch. T. Le, Zbl. 830.03001].

Când scrie despre răspândirea paradoxismului în Iugoslavia, probabil se referă la volumul meu de *Distihuri Paradoxiste*[10], tradus în sârbo-croato de către Ioan Baba, cu o postfață de Bogdanka Petrović, "Krajnji pokusaj". Ori se referă la eseul semnat în revista <Nezavisni vojvodanski glasnik>, din Novi Sad, de către Sonja Jovanović, "Jasno je da je po sredi najsna stvar"[4], care-i - de fapt - un distih paradoxist al meu tălmăcit în această limbă. Sau în SUA, recenzia lui

Charles Ashbacher din Amazon.com la "A treia antologie internațională paradoxistă"[12]: "Paradoxism is a form of writing where the point is often to create verse that contains internal contradictions. And yet, within those contradictions it is possible to discern a creater meaning. It arose in the extremely repressive communist dictatorship of Rumania on the '80s, serving as a formof protest against a regime that forbade most publications. The basic thesis of the movement is a simple one: Everything has a meaning and a meaning and a non-meaning in harmony with each other. Florentin Smarandache is a Rumanian who fled the comunist rule of Rumania in the '80s and is the originator of the paradoxist movement."

Sau revista franceză "LaPageBlanche", care dedică parțial numărul din 15 aprilie 2001 paradoxismului, revista "Suplimentul de Marți" dedică un număr din ianuarie 2001 paradoxismului, ori revista engleză "New Hope International Review" etc.

Sunt informat că Pachia linguşeşte o serie de foşti colaboratori şi critici, trimițând în acelaşi timp invective la adresa mea, pentru a-i manipula şi instiga împotrivă-mi. Aşa cum a procedat cu F. Vasiliu. Nu este deloc o diversiune că Pachia a fost în ceartă cu Vasiliu (prin anii '94-95), chiar dacă acum nu vrea să recunoască. Chiar Florin Vasiliu, "criticul care cercetează cu acribie", cum afirmă Pachia, scrie negru pe alb, în Editura Haiku pe care o conduce, în prefața la "Clopotul tăcerii"[18], în trei limbi: "În ceea ce priveşte paradoxismul şi mişcarea literară ce a propulsat-o – statuată în anul 1983 (anul publicării primului manifest paradoxist, n.n.) şi avându-l ca lider recunoscut pe Florentin

Smarandache – au ca substrat ideatic concepţii şi teze identice şi vecine celor promovate de curentele literare moderne" (p. 11 în română, p. 124 în engleză şi p. 154 - în franceză).

Primul manifest în limba română l-am scris în 1980, iar o variantă franceză a acestuia a apărut în 1983 (în volumul *Le sens du non-sens).* Din moment ce un manifest al unui curent s-a publicat într-o limbă, ceilalţi – nu contează în ce limbă vor mai publica - sunt epigoni. Or, paternitatea primului manifest paradoxist publicat îmi aparţine clar[8]: apreciat şi de renumitul dramaturg Eugen Ionescu.

Din acest punct de vedere, Pachia este un plagiator, deşi eu n-am auzit şi nici văzut vreun manifest scris de acest individ, despre paradoxism. Teoria literară este considerată o ştiinţă şi majoritatea studiilor importante se tipăresc în limbi de circulaţie internaţională – precum articolele de cercetare matematică, fizică etc., indiferent în ce ţară se publică. Evaluarea se face nu pe criterii etnice, ci cronologice şi axiologice.

Privind fragmentele lui Pachia din aşa-zisa "Scrisoare-răspuns a unui poet dacroromân către domnul Cantemir sau Enciclopedicus": n-am înţeles ce legătură există între "domnul Cantemir" sau "Enciclopedicus" şi… paradoxism!

Ce scrie renumitul poet Gheorghe Tomozei[17], apropiat al lui N. Stănescu: "A vrut (Florentin Smarandache, n.n.) din start să zică ALTFEL, să scrie ALTCUM. Drept care s-a amuzat să creeze propriul sistem estetic, al PARA-DOXISMULUI" (p. 7). Dacă Nichita ar fi "inventat" paradoxismul, să nu fi ştiut nici măcar Tomozei, prietenul meu!?

Cezar Ivănescu[3], considerat unul dintre cei mai mari poeţi români în viaţă: "Evoluând într-o literatură care, pe lângă

Eminescu şi Blaga, a dat lumii şi pe Urmuz, Tristan Tzara, Isidore Isou sau Eugen Ionescu, Florentin Smarandache îşi revendică o tradiție modernă pe care o continuă şi îmbogățește pe măsura talentului său" (p. 4).

Aş mai putea să-i înşir zeci de recenzii şi cronici, apărute prin diverse țări, din România în Brazilia, din India în Corea, ca să nu mai vorbesc de Europa, dar mă opresc. Un proverb zice că: dacă doi oameni îți spun că eşti beat, să te duci să te culci! Mai mulți eseişti, în cronicile lor, I-au spus lui Pachia că n-are dreptate. Dar el bate apa-n piuă. Vrea să se afirme şi el prin înjurături la adresa altora. Acuzându-mă că aş promova un pseudo-paradoxism, vreau să menționez o altă neînțelegere: nu toate cărțile mele sunt paradoxiste, asta-i ciuda multor comentatori (de pildă a lui Alexandru Sfârlea)!

Dacă două cuvinte se aseamănă la doi poeți, înseamnă că unul l-a plagiat pe altul!? Luând la întâmplare doi poeți, e aproape imposibil să nu găseşti două cuvinte care se aseamănă la amândoi, ba mai mult: toți "plagiază" dicționarul (!) [Țuțea spunea că numai Dumnezeu este original!]. În acest sens, îi mulțumesc că mă compară cu Nichita. Sau, dacă Nichita a zis că "patria mea este limba română", preluându-l pe Fernando Pessoa care afirmase primul că patria sa e limba portugheză[2], înseamnă că Nichita a plagiat? Orbit de ură şi bolnav împotrivă-mi, Pachia e-n stare să inventeze orice pentru a mă ponegri. Precum un Caion contemporan. Repetă aceleaşi idei de la o calomnie la alta, ca un ogar care se-nvârte în jurul cozii fără a o putea ajunge. El vrea să fure, sau cel puțin să devieze, munca altuia, ori să producă confuzii prin diversiunile sale.

Spune despre mine că n-aş fi produs "nimic valoros", de parcă el ar fi Marele X în literatură! E un neluat în seamă şi ştie bine acest lucru, dar se defulează împotriva mea! Ca să nu mai pomenesc că-n străinătate e un zero rotund! Aş vrea să-l întreb: câte, din cele 55 de cărți pe care le-am publicat, a citit? Câți scriitori străini au comentat despre activitatea lui? El refuză *ab argumentum* tot ce ține de mine.

Afirmă că "Ovidiu Florentin/Smarandache nu avea operă, nu exista ca poet înainte de anul 1981". Este nedocumentat, deoarece în 1980 publicasem în placheta colectivă a Cenaclului Elena Farago din Craiova, "Ora planetei", editată de cunoscutul critic Constantin M. Popa, la Biblioteca Județeană Dolj. În perioada 1979-1980, colaborasem deja cu poeme la o serie de reviste, precum "Năzuințe", "Luceafărul" (debutat de Geo Dumitrescu), "Orizont" din Timişoara (sic!) etc.

Cât priveşte volumul meu *Formule pentru spirit*, 1981, despre care acum scrie că i-a relevat "un debut mediocru", chiar Pachia a scris la vremea respectivă o cronică favorabilă. Iată câteva citate din el: "Remarcabilă este la acest poet acuitatea percepției, bineînțeles, transmisă receptorului printr-o suită de metafore revelatorii, prin sintagme de o veritabilă forță poetică". El încheie prin "Lectura finală a poemelor lui Ovidiu Florentin (pseudonimu-mi literar, n.n.) convinge că poetul a atins <cu fruntea cântecul privighetorii>". Versiunea franceză[1] conține şi acest eseu (pp. 3-4). În prezent, desigur, I. P. T. caută să întoarcă roata, contrazicându-se. Nu-i adevărat cu nici o "scrisoare-avertisment" trimisă de el – iată, ataşez fotocopia eseului său, care în final are o scurtă notă (nicidecum o scrisoare!)

specificând că s-a transmis la Radio Craiova, dar "Ramurile" n-au vrut să-l publice.

Paradoxismul a fost ca un izvor de apă freatică, scurgându-se pe sub pământ, alimentând sursele de inspirație, de când s-a început cu literatura în lume, din Grecia antică şi mai înainte, dar necaptat la suprafață prin manifeste, teorii.

E ridicol să afirmi că Nichita, ori Marin Sorescu, iar în ultima polemică văd că-l adaugă şi pe Labiş, ori alții citați de el, ar fi "inventat" antinomiile, antitezele, contradicțiile, paradoxurile, pe care se bazează paradoxismul. Pachia e pur şi simplu ridicol! Să studieze paradoxurile în matematică şi filosofie de pe vremea grecilor antici! Reiau spusele eseistului Constantin M. Popa[6]: paradoxismul nu a fost "inventat" (fiindcă el exista de mii de ani!), ci "descoperit". Se pare că asta nu pricepe Pachia. De pildă, în Filosofia Zen există noțiunea de "koan", care înseamnă <întrebare cu nonsens> în scopul contemplării şi adâncirii cunoaşterii realității.

Pot fi amintiți poeți şi dramaturgi antici, înainte de Christos: Pindar, Homer, Sofocle, Euripide, ori în sec. XIV poetul umanist italian Petrarca cu poemele sale antinomice de dragoste. Ori în sec. XVI, la Oxford University, exprimarea în argou, folosind ghicitori bazate pe omonimii care provocau nonsensuri ("conundrum")[5]. Sau în sec. XIX, când prozatorul român C. Negruzzi cu nuvela "Alexandru Lăpuşneanul" ("Dacă voi nu mă vreți, eu vă vreau!" – ce vrea paradox mai mare?!) etc.

Aş putea continua cu Ignatio Matte Blanco şi paralogismul său (în "The Unconcious as Infinite Sets"). Paralogismul se referă la gândirea contrară legilor logicii, iar paradoxismul -

la creaţia contrară legilor literare, contrară sensurilor clişeelor. Apoi Newton, C. da Costa şi logica sa paraconsistentă, ajungând până la logica neutrosofică (generalizare a logicii fuzzy), singura logică care poate cuprinde în caracterizare paradoxurile. Anul acesta, 2001, are loc la Universitatea New Mexico, Prima Conferinţă Internaţională privind Neutrosofia şi Logica Neutrosofică[7], în cadrul cărora, ca o componentă, sunt înglobate paradoxurile şi paradoxismul.

O să vină acum Pachia şi să spună că Nichita Stănescu sau alţii, ai au "inventat" neutrosofia sau logica neutrosofică – care extind paradoxismul – iar el, poetul "dacoromân", a trimis o scrisoare-răspuns către "domnul Cantemir" sau "Enciclopedicus"?! El aminteşete lucruri irelevante paradoxismului, precum colaborarea lui la Radio Craiova; iar articolul meu din "Convergenţe româneşti", 1985, nu se referă la paradoxism, ci la conexiunea dintre limbajul ştiinţific şi limbajul literar; chiar şi adresa lui C. Michael Titus din Anglia, pe care-l citează, tot de la mine a avut-o. Şi adaugă: "Alături, punem la dispoziţia dumneavostră xerocopia primului manifest al paradoxismului – publicat într-o revistă de cultură/civilizaţie dacoromânească, în mai 1985"; păi, cum e "primul" publicat în 1985, când eu publicasem deja în 1983 primul manifest? Chiar atâta acronologie?! Fără să mai punem la socoteală că el vine acum şi contraface documente, inventează ca un abject ce este, fapte inexistente – de pildă că nu ştiu ce mi-ar fi explicat el mie despre paradoxism…

În materie de avangarde am documente şi-am strâns fişe de prin toate bibliotecile, plus mii de epistole expediate, şi primite, prin, şi de prin, toată lumea în colaborări cu diverşi cercetători literari – vezi colecţia de la University of Texas at Arlington. Minte cu neruşinare că mi-a dat mie nu ştiu ce

manifeste paradoxiste în 1984, când mă întorsesem din Maroc, pe când de fapt eu publicasem deja în 1983 primul manifest paradoxist. Apoi iar minte, ca un hoț de idei ce e, că mi-a expus atunci "principiile paradoxismului" – ca unui copil mic, probabil! – când el nu le ştie nici acum aceste principii, şi după ce eu publicasem deja în 1983 primul manifest paradoxist. *Verum ipsum factum*. Mai degrabă îl sfătuiesc eu să citească măcar în ceasul din urmă (!) paradoxurile greceşti din matematică şi filosofie, apoi paradoxurile din alte ştiințe (fizică, lingvistică[9, 19] etc.). Şi-abia atunci să mai discute despre paradoxism. Redutabilul critic Gheorghe Grigurcu i-a dat peste nas.

Cele mai documentate studii asupra paradoxismului aparțin lui Titu Popescu (*Estetica paradoxismulu)*, Marian Barbu *(O privire asupra romanului românesc contemporan),* Constantin M. Popa *(Mişcarea literară paradoxistă)*, Ion Soare *(Un scriitor al paradoxurilor* şi *Paradoxism şi postmodernism)*, Ovidiu Ghidirmic, Dumitru Ichim (Canada), George Băjenaru (SUA), Alexandru Lungu (Germania), Radu Enescu (Spania) ş. a. – ca să citez mai întâi scriitorii români; sau J. - M. Levenard (Franța), Teresinka Pereira (Brazilia), Pradeep Rana (Nepal), Pi O (pseudonimul unui scriitor australian) etc.

Nu este vorba de nici o "americanizare"a paradoxismului (Pachia e un fals patriot, mai degrabă patrihoț, încercând să ne împroaşte cu noroi pe noi, exilații, că n-am mai fi de partea țării; a uitat când îmi scria în America, întrebându-mă dacă nu există aici vreo şcoală cu limba de predare română ca să vină şi el?… sau iar n-o să recunoască!?), ci de **internaționalizarea** lui - deja survenită: *transpunerea din național în universal.*

Nu e vorba de "pro-dolar", cum se exprimă Pachia, ci de pro-adevăr: s-au scris peste 200 articole şi note, în diverse limbi, de-a lungul a 21 de ani privind paradoxismul, de către scriitori şi critici care nici nu-i cunosc - destule personalităţi străine, din Europa până-n America, în Asia (India, Corea) şi Africa, toţi menţionând acelaşi lucru. A se citi şi ultimele două antologii paradoxiste internaţionale[11-12], una cuprinzând poeme, proză, teatru, eseu, scrisori de la 100 scriitori din 13 ţări, cealaltă - cu 40 poeţi din 15 ţări, ambele cu texte în 5-6 limbi...

Lucrurile-s prea evidente ca să mă mai chinui cu alte citate şi liste. *Quod erat demonstrandum!*

20 iunie 2001

Bibliografie:

[1] Florentin, Ovidiu (pseudonimul literar al lui F. S.), *Formules pour l'esprit*, traducere din franceză de Chantal Signoret, Éditions Artistiques, Fès, Maroc, 1983.
[2] Florentin, Ovidiu (pseudonimul literar al lui F. S.), *Le sens du non-sens*, Éd. Artistiques, Fès, Maroc, 1983.
[3] Ivănescu, Cezar, "Întâmpinare", prefaţă la volumul *Emigrant la infinit*, de Florentin Smarandache, Ed. Macarie, Târgovişte, 1996.
[4] Jovanović, Sonja, *Jasno je da je po sredi nejansa stvar* [E clar că-i un lucru neclar la mijloc], în "Nezavisni vojvodanski glasnik", Novi Sad, Iugoslavia, Nr. 351, p. 47, 23 II – 9 III 2001.
[5] Neufeldt, Victoria; Guralnik, David B., editori, "Webster's New World Dictionary of American English", Third College Èdition, Cleveland & New York, 1988.
[6] Popa, Constantin M., *Mişcarea literară paradoxistă (The Paradoxist Literary Movement)*, Xiquan Publishing House, Phoenix, Chicago, 1992.
[7] Rotaru, Ion, *O Istorie a Literaturii Române*, vol. V - *Poezia românească de la al doilea război mondial până în anul 2000*, Ed. Niculescu, Bucureşti, 2000.

[8] Smarandache, Florentin, *First International Conference on Neutrosophy, Neutrosophic Probability, Set, an Logic*, în "Notices of the American Mathematical Society", March 2001.
[9] Smarandache, Florentin, *Linguistics paradoxes and tautologies*, în "Libertas Mathematica", University of Texas at Arlington, Vol. XIX, 143-154, 1999.
[10] Smarandache, Florentin, *Paradoksistički Dvostihovi* (Distihuri Paradoxiste), traducere în sârbo-croată şi prezentarea autorului de către Ioan Baba, postfaţă de Bogdanka Petrović, Ed. Lumina, Novi Sad, Iugoslavia.
[11] Smarandache, Florentin, editor, *Second International Anthology on Paradoxism*, Ed. Abaddaba, Oradea, 2000.
[12] Smarandache, Florentin (editor), *Third International Anthology on Paradoxism (paradoxist distichs, tautological distichs, dualistic distichs*), Ed. Abaddaba, Oradea, 2000.
[13] Tatomirescu, Ion Pachia, Constantin M. Popa, *Mişcarea Literară Paradoxistă*, în "Renaşterea bănăţeană", Timişoara, No. 717, Joi, 9 iulie 1992, p. 5.
[14] Tatomirescu, Ion Pachia, *Nichita Stănescu şi Paradoxismul*, Ed. Arutela, Timişoara, 1994.
[15] Tatomirescu, Ion Pachia, *Nichita Stănescu şi Paradoxismul*, Ed. Aeticus, Timişoara, 2000.
[16] Tatomirescu, Ion Pachia, *Scrisoare deschisă (I)*, în "Al cincilea anotimp", Anul V, Nr. 1 (36), pp. 10-11, trimestrul I, 2001.
[17] Tomozei, Gheorghe, "Funcţia Smarandache", prefaţă la volumul *Exist împotriva mea,* de Florentin Smarandache, Ed. Macarie, Târgovişte, 1994.
[18] Vasiliu, Florin, "Florentin Smarandache – un poet cu punctul sub I", prefaţă la volumul trilingv *Clopotul tăcerii / Silence's Bell / La cloche du silence*, de Florentin Smarandache; traducere în engleză de Ştefan Benea, iar în franceză - de Rodica Ştefănescu, Ed. Haiku, Bucureşti, 1993.
[19] Weisstein, Eric W., *Smarandache Paradox*, în "CRC Concise Encyclopedia of Mathematics", RC Press, Boca Raton, Florida, p. 1661, 1998.

Paradoxism şi (aut-)artă: o nouă (dez)ordine culturală?[1]

Pentru că am, în sfârşit, două materiale importante în față – volumul tău, Destin (-publicat anul trecut, deşi a fost scris acum 20 de ani!) şi o lucrare mai specială, Outer-Art – despre care trebuie neapărat să vorbim mai încolo – putem începe interviul cu tine. Te invit, pentru început, să faci o scurtă prezentare a "invențiilor" tale de până acum: paradoxismul, aut-arta etc. Ai putea să încadrezi aceste direcții propuse într-o anumită ordine a curentelor de avangardă? În anii '80, când înflorea postmodernismul, ai pus bazele unei mişcări de avangardă numite ***Paradoxism****. În deschiderea volumului tău de artă experimentală, se află un interesant manifest intitulat "Ultra-modernism?". Ce este cu acest semn de întrebare? În finalul manifestului, spuneai: "Let's revolt against 'classicized' art, and fight for a New Art World Order!". Judecând după maniera ludică-demențială în care se desfăşoară, în acest album, întregul tău discurs (non)artistic, mă întreb, pe bună dreptate, dacă nu propui, mai degrabă, o "nouă dezordine" în lumea artelor!?*

[1] Pornind de la Paradoxism, Florentin Smarandache a inițiat un curent şi în artă, numit, cum era şi firesc pentru stilul său, "Aut-Artă" (1990), adică "artă în afara artei", şi a publicat un astfel de album în engleză: "Outer-Art" (2000). În *Manifestul şi antimanifestul* pentru **AUT-ARTĂ** [a se vedea http://www.gallup.unm.edu/~smarandache/outer-art.htm], el pledează pentru o artă cât mai urâtă cu putință, cât mai proastă, cât mai fără talent şi, în general, cât mai imposibil posibilă! Deci, totul pe dos… smarandachian! Al doilea album al lui se numeşte *Outer-Art, the Worst Possible Art in the World*! (Aut-Arta, cea mai proastă artă din lume!), Râmnicu Vâlcea, 2002, ediție îngrijită de I. Soare).

Toţi care propuneau un stil nou, provocau o aparentă dezordine. Vezi cubiştii, futuriştii, minimaliştii, suprematiştii (Malevich), constructiviştii (Kupka, Gabo, Rodchenko), deconstructiviştii (în arhitectură), barochiştii, orphiştii, populiştii, Arta Op(tică) (Vasarely), Pop Art şi asambliştii (Andy Warhol, Wayne Thiebaud, Roy Lichtenstein), conceptualiştii, abstracţioniştii. Chiar şi încercări mai puţin cunoscute, precum, de pildă, *rayonismul* (Larionov, Goncharova), bazat numai pe raze liniare de lumină în pictură, a trezit interesul unui Kandinski. Îmi plac experimentele, sunt înnebunit după ele; de aici, se ajunge la debalansare şi, din nou, la un echilibru în dezechilibru. Nimic nu poate rămâne static.

Nu toate experimentele sunt forţate. Iniţial, unele doar par astfel. Nu poţi reuşi de la prima încercare: nici în artă, nici în ştiinţă.

Thomas Edison a făcut 1750 (!) de experimente nereuşite, privind arderea filamentului în vid, până să descopere [descoperirea = experiment reuşit]. Nu numai când chestiunea nu merge, se caută soluţii diferite, ci şi când lumea s-a plictisit/săturat de ea. Vrea să mai încerce şi altă mâncare de peşte! Ce-ar fi dacă nu s-ar mai scrie poezie deloc, fiindcă pe Eminescu nimeni nu-l poate ajunge? Şi să citim toată ziua doar versurile lui?

Joyce nu este singurul experimentalist clasicizat (la vremea lui a fost, în fond, destul de blamat, repugnat: descria nişte fapte scabroase, la care multe doamne influente, din societatea înaltă, strâmbau din nas... De pildă, pe două pagini, detalia ce făcea un personaj central la veceu, cum se umplea încăperea de mirosuri pestilenţiale etc. Iată şi un citat joyce-

ian, din memorie: "Într-un şanţ, cu spatele puţin aplecat în faţă, o femeie urinează ca o vacă". La fel cei cu teatrul absurd (Ionescu, Beckett, Adamov) şi Arrabal – cel cu teatrul cruzimii: tăia gâşte adevărate pe scenă!. Nu mă mai apuc să-i listez pe toţi...

Am admirat mişcările de creaţie şi le-am citit regulile. Nu pentru a le urma, ci pentru a le încălca. Precum Chaim Soutine, *peintre maudit,* între cele două războaie, de la École de Paris, care îşi distrugea periodic pânzele, aşa îmi păstrez eu *ne*picturile. *Pictura involuntară* mă preocupă, fiindcă arta voită (cu tendinţă sau fără) e artificială, nesinceră, nespontană. Orice artă este un artificiu (David Graham). Trebuie să te surprinzi pe tine însuţi, dacă vrei să fii poet (Robert Frost). Am şi experimente-replică la Yves Klein, ori anti-compoziţii la De Kooning ori Pollock (abstract-expresionişti), ale căror picturi sunt totuşi perceptibile în unităţi repetitive.

Vezi, evitarea oricărei forme de artă, pentru a da naştere non-artei sau aut-artei: să pictezi cât mai... imposibil cu putinţă!

Domnule, prin anii '80, în "Luceafărul", la rubrica debutantului, susţinută de Geo Dumitrescu, la care mă scremeam şi eu să public, a apărut, la sfârşitul unui an, o selecţie din cele mai proaste poezii primite de Geo de la începători; evident, nemenţionându-se autorii. Vă dau cuvântul meu, citeam aceste scrieri într-o berărie, cu alţi prieteni scriitori, şi râdeam cu lacrimi şi toţi cei care eram de faţă, ne doream să avem o întreagă astfel de antologie, pe care am fi cumpărat-o cu dragă inimă – în comparaţie cu versurile rigide ce se publicau în toate revistele, unde diverşii poeţi căutau să epateze în fel şi chip. Ce se întâmpla cu aceşti

novici? Ei nu ascultau de nicio regulă, nu se sfiau să-şi dea pe faţă păsurile, nu erau "contaminaţi" de influenţe şi modele, erau de-o sinceritate uimitoare! În final, am considerat că acelea fuseseră cele mai bune creaţii din revistă! Un paradox adevărat!

Previziunea mea s-a adeverit cumva în ceea ce se cheamă astăzi Junk Sculpture (sculptură din gunoaie, mai mult asamblare din deşeuri). Ei, bine, acest mod de **cum nu se scrie** a devenit ca o emblemă a paradoxismului, extinsă ulterior la modul cum nu se pictează, cum nu se desenează, cum nu se sculptează, până la modul cum nu se joacă teatru, ori cum nu se cântă pe scenă; mai exact, totul pe dos. Uite-aşa am scris *NonRoman, NonTeatru, NonPoeme, Scrieri defecte.*

Mă întrebaţi cum se deosebeşte de dadaism? Foarte simplu: dadaismul nu avea un înţeles (scoţi cuvinte din pălărie şi formezi propoziţii), pe când paradoxismul înseamnă să interpretezi în sens invers, să iei lucrurile în contradictoriu; deci, un înţeles în răspăr.

O surpriză pentru voi, va fi numitu-mi volum *Dedications* (2000), apropo de *cartea-obiect* de care pomeneai, Mugur. Iar dacă vă trimit *NonPoems* (1990), nu veţi putea şti dacă acesta-i volum de literatură ori de artă – poate o să mă lămuriţi voi şi pe mine!

Aţi văzut cum studiază lingviştii etimologia unor cuvinte româneşti? După cărţi vechi latine, de "îndreptare" a limbii latine vorbite pe teritoriul Daciei, în care se scria: nu se zice aşa, ci aşa. Numai că tocmai acea latină incorectă gramatical de atunci a devenit româna corectă de acum! Da, paradoxismul s-a dezvoltat în perioada postmodernistă a anilor 1980, deşi nu am avut legături cu niciunul dintre ei,

chiar m-am ferit de-a mă "înregimenta" lor, deşi am citit cărțile multora.

În ceea ce priveşte paradoxismul, mi-a plăcut să **nu** ascult de "indicațiile prețioase" ale vreunui critic, ci să scriu cumva pe dos, în contra-timp. Ca avangardă, el se încadrează în linia dadaism, lettrism (cu un lettrist francez, François Lemaître, am fost în corespondență), teatrul absurd al lui Ionesco – cel care demonta clişeele franceze de la figurat la propriu (când predam în Maroc, ca profesor cooperant, am primit câteva epistole de la dramaturg, care mi-a apreciat volumul *Le sens du non-sens),* Beckett, Adamov.

Am mai specificat ce fac eu în creația artistică: îmi place arta că n-am talent la pictat şi desenat; vreau să creez cât mai urât, cât mai contra gustului comun, neşlefuit, nasol/rasol, fără gust; am folosit şi "arta găsită" – luată din natură în stare nealterată, precum Robert Doisneau, francezul fotograf călcând pe urmele lui Dubuffet, care afirmase că senzaționalul se află în banal!

Prozatoarea Delia Oprea a vizitat o expoziție, "Les champs de la sculpture", la doi paşi de Champs-Elysées, în Paris, unde o sculptoriță, Niki de Saint Phalle, a expus nişte păpuşi de 6 metri, intens colorate (roşu, albastru, galben, alb), gonflabile, pe care le numeşte invariabil "Nana" (tipa, destul de golăneşte spus). Niki a declarat: "La început publicul le-a găsit insultătoare pentru femei, dar nu asta am vrut. A fost, pentru mine, un mijloc de a-mi umfla feminitatea şi libertatea, care au fost reprimate atâția ani."

Mi-au plăcut o serie de formulări în contra-timp, în răspăr, ale lui Ştefan Bălan. Câte-o metaforă scurtă, antitetică, din asta, în câteva linii, spune mai mult decât o pagină întreagă de explicații. Discutam odată cu Jack Crowl, profesor

la UNM într-un program de "creative writing", program care te-nvață *cum să scrii*, Departamentul de Litere şi Artă, care m-a invitat, când venisem, în primele luni, să vorbesc despre avangarde în Europa, de sorginte românească: dadaism, lettrism, teatrul absurd, paradoxism. I-am zis: Jack, dacă eu urmez cursul tău, o fac pentru a scrie exact pe dos de cum ne înveți! Scrisul trebuie să-l ai în sânge.

Ceea ce m-atrage la universitățile americane este faptul că poți să propui tu un curs specific, neinclus în vreun program, creat în întregime de tine, pe un subiect care-l doreşti, cu bibliografia care o crezi de cuviință. Vreau să spun: independență academică deplină. Şi, dacă ai studenți - bine, dacă nu, se anulează cursul. În România, cel puțin acum vreo 20 de ani, nu exista aşa ceva. Americanii le numesc "honor course". Şi Jack mi-a dat ideea, la o sticlă de bere într-un restaurant, să propun un curs de "literatură matematică" (trebuia să aleg un titlu mai precis), implicând şi calculatoarele în creație, cuprinzând experimente şi curiozități literare; ba chiar o aplicare a literaturii în… matematică… ha, ha, ha!

Stilul fără stil, de pildă, este şi acesta un *stil.* De multe ori, negând, mai mult afirmi, în sensul că trezeşti curiozitatea şi interesul pentru cei negați/blamați.

Mircea m-a-njurat în față pentru avangarda mea, de-mi venea să-i dau un pumn şi să sparg computerul care se interpunea între noi. E bine când te supără cineva, te enervează, atunci sar scântei. Trebuie să fii provocat în creație. Din testamentul lui Petru cel Mare, am aflat că trebuie să fii mereu în stare de război; desigur, mă refer la cel spiritual,

aplicat în cazul nostru, când urâm cu voioşie, reciproc. Altfel, nervul piere.

Prietenia în artă diminuează exigenţa şi leneveşte creaţia. Apreciez, deci, duritatea voastră la adresa mea. Mai bine că-mi sunteţi duşmani, dar mă întreb dacă mai trebuia să-mi pierd vremea cu interviul! Oricum, voi o să mă scoateţi tot rău… Şi, mulţumesc lui Dumnezeu, am destui inamici (pot să mai dau şi altora – de pildă vouă – *no, thank you!* Îmi răspundeţi, şi-apoi vă *asaltaţi* la mine), care mă ţin treaz permanent sub invective, băgat în priză, şi-asta e stimulativ. Dar, s-amintim şi proverbul: Fereşte-mă, Doamne, de prieteni, că de duşmani mă feresc singur! Cu cât sunt mai contradictoriu, cu atât devin mai paradoxist. Grigurcu afirma că un scriitor controversat este mai interesant decât unul plat. E mai bine să te-njure lumea, decât să te ignore: înseamnă că ideile tale îi sâcâie, îi deranjează. La început, cei originali sunt detestaţi. "Dacă lumea te laudă şi te cultivă, înseamnă că mergi pe cărări tocite" (Sandberg). Aţi citit despre *filosofia diné*, a atribului american Navajo, privind viaţa?

Pot cita, după Mircea Ţugulea, pe Jean Baudrillard, că: "nu mai există contradicţie"… Mai mult, se manifestă, în prezent, o tendinţă spre transdisciplinaritate – vezi şi centrul respectiv de la Paris, condus de B. Nicolescu. Interdisciplinaritatea este în floare. Vezi domeniile create: bio-fizică, bio-chimie, fizica matematică, psiho-dramaturgie, terapie literară, terapie artistică etc. Cu alte cuvinte: orice asociere dintre un domeniu X şi altul Y (şi cu cât Y e mai antinomic, cu atât e mai atractivă asocierea!… paradoxal, nu-i aşa?), deci nu mai miră pe nimeni amalgamurile de orice natură. Îl citez şi pe infaimosul Marx: extremele se ating (comunismul şi fascismul, arta şi ştiinţa etc.). Şi-atunci, ce să

mai vorbim despre geometrie şi narațiune, care nu-s chiar diametral opuse!?

Tot în logica modernă, există şi noțiunea de "mulțime paraconştientă", adică: o mulțime care are puncte comune cu exteriorul (complementul) ei. [Pare curios şi neverosimil, mai ales pentru logica clasică, dar: totul e posibil, chiar şi imposibilul!].

Apoi, "mulțime dialethistă" {nu cunosc traducerea românească a celui de-al doilea cuvânt, probabil că aceasta nici nu există}: o mulțime egală cu… exteriorul (complementul) ei! Veți zice, probabil, că-i absurd? {dintr-un punct de vedere: da, dintr-altul, nu}. Bineînțeles că tradiționaliştii (în ştiință, în artă, în litere) nu vor accepta. Rezistența la nou este scontată.

În cadrul postmodernismului rus (1980-90), Mark Lipovetki surprinde antiteze semantice (personal-impersonal, memorie-uitare, simulacru-realitate, fragmentaritate-unitate) - el le numeşte "paralogice" [dar sunt, în fond, paradoxisme curate].

Haosul şi cosmosul s-au îmbinat la Joyce, de pildă, în "haosmos" [chaos+cosmos=chaosmos] - şi revin la acea mixtură din articolu-mi cu geometriile neeuclidiene. Vreau să zic: haosul şi armoniosul coexistă – nici nu se putea altfel. Există omogenitate în cadrul acestor combinații polistratificate (chiar şi între geometrie şi narațiune), dar şi o heterogenitate în cadrul omogenității. Şi, tot fiindcă într-un alt e-mail (despre avangarde) eram criticat deoarece aminteam despre "urâțirea frumosului" prin paradoxism, hai să dau un exemplu descoperit recent din postmodernismul rus: poetica lui Ilia Kabakov se bazează pe gunoi. Da, ați citit corect,

"gunoi" – fiindcă acesta reprezintă moartea; da, fiindcă acesta reprezintă viaţa: este rezultatul şi dovada *existenţei* noastre… Paradoxismul face interpretări pe dos (etimologic vorbind).

"Poeziile matematice" folosesc concepte matematice în creaţia lirică: algoritmi (unii făcuţi pe calculator), paradoxuri (vezi: "Distihuri paradoxiste", 1998), tautologii, dualisme (din logica formală), descompunerea clişeelor lingvistice, încalchierea expresiilor etc.

Poetul spaniol Miguel de Asén foloseşte un generator de "sonete aleatorii", după cum m-anunţă informaticianul Adrian Rezuş, care-i un programator MS-DOS. Referitor la procedeele automatice de creaţie pe calculator: am cumpărat odată un astfel de soft, care avea o bază de date cu versuri în engleză, combinate aleatoriu: niciodată nu-ţi ieşea acelaşi poem [chiar pe computer, folosind aceleaşi comenzi de intrare (*inputs*)]! Ideea era simplistă: fiecare vers, fiind unitar semantic (înţeles de sine stătător, sintaxă clasică: subiect-predicat-complement etc), se puteau extrage oricum versurile [bineînţeles, fără rimă şi ritm], deoarece nu ieşeau absurdităţi la nivel de întreg. Era o programare liniară, dar ar trebui să facem ceva neliniar. Baza de date să fie formată din sintagme, metafore, ori numai noţiuni obsesive. Sau mai mult, precum cei din inteligenţa artificială: să facem programare evolutivă, cu operatori dinamici: un programator învaţă de la altul, ori (cum e mai simplu în prezent) învaţă din propria-i experienţă; adică perfecţionezi poemul, pe calculator, de la o fază la alta. Sau un roman cu filele detaşabile, arătând ca un joc de cărţi: se puteau amesteca oricum şi puteai obţine un nou roman (dacă nu-ţi plăcea vreo versiune).

În teatru, am efectuat permutări (algebrice) de scene (dar în cadrul aceluiaşi act) – combinatorică finită, dând naştere la un miliard de miliarde de piese de teatru: piesa se numeşte "O lume întoarsă pe dos". Utilizarea matematicii în creaţia artistică – studii despre aceste procedee a făcut Solomon Marcus *(Lingvistica matematică, Poetica matematică).*

La o Conferinţă MAA, Joanne Growney a condus o secţie de "poezii matematice" şi-atunci ne-am cunoscut; recent, ea a publicat o recenzie despre Antologia Paradoxistă II, în revista (atenţie la titlu!): "Humanistics Mathematics Network" (California). Dar şi invers: lirica în mate (nu strict, rigid ştiinţific), într-un articol în "Mixed Non-Euclidean Geometries". Este însă un articol scris sub formă poetică, interogativă, pornind de la o remarcă simplă: de combinare a geometriilor existente: Riemann şi Lobacevsky-Bolyai (neeuclideene) cu Euclid (contrazicând axiomele lui Hilbert). Idee care mă bătea la cap când eram elev la Craiova şi Râmnicu Vâlcea… Haosul are poetica şi farmecul lui!…

Noţiunea se poate generaliza la "poezii ştiinţifice" (împrumutând procedee şi din alte domenii: fizică, chimie etc.), deşi pare bizar! Chiar Camil Petrescu afirma că literatura se extinde prin procedee din afară.

[De pildă, studiindu-se creaţia lui Marin Sorescu, s-au descoperit anumite paterne; şi-atunci, cu ajutorul unui computer, al unor algoritmi, se putea crea în stilul său, folosind ca bază de date lexicul sau - în speţă - temele-i obsesive. Desigur, nu la pastişare mă refeream, ci la importanţa descoperirii şi procedeului în sine].

În teatru, s-au efectuat permutări (algebrice) de scene, dând naştere de miliarde de piese de teatru ("O lume întoarsă

pe dos"). Vezi şi experimentele grupului francez Oulipo [Raymond Queneau: "O sută de mii de poeme"; Jacques Péréc: "Dispariţia" (roman în care nu se folosea deloc litera "e", cea mai frecventă din limba franceză, iar criticii care au recenzat cartea… nici nu au observat 'dispariţia' acestei litere!), François Le Lionnais etc.].

Ce e drept, am avut un destin cam sucit. Părinţii, ţărani, m-au dat la un liceu umanist (deşi mă remarcasem pe la olimpiadele de matematică) – ziceau că să devin învăţător, să am o meserie, fiindcă e uşor şi am mult timp liber. Plecam dintr-un sat, la şcoală, în oraş (Craiova – în care m-am simţit mizerabil, şi pe care-l urăsc… mi-a întunecat adolescenţa; deşi am rămas un mare chibiţ al Universităţii Craiova, mă uit la rezultatele meciurilor de fotbal în revistele de exil). La Liceul Pedagogic – acum Şcoală Nromală – am învăţat istoria artei (obiect obligatoriu), am cântat la acordeon pe note şi acompaniament cu başi (din nou ogligatoriu – deşi nu-mi plăcea), am cântat la fanfară - la un instrument cu goarnă mare numit eufoniu – tim tam, tim tam… acompaniam - şi în corul şcolii (ultimele două - opţionale – dar, din nefericire, m-a selecţionat/obligat proful de muzică, spunând că am ureche muzicală, unul Sorin Benedict; în vreme ce colegii mei jucau fotbal în curte – şi mie mi-era necaz!). Era prin 1969-1972, probabil unii dintre voi nici nu vă născuseţi. Dar mai existau şi alţi colegi, nefericiţi ca mine: cei selecţionaţi pentru formaţiile de dansuri şi jocuri populare, şi cei care cântau în taraful şcolii (ceea ce mă consola, vorba proverbului: să moară şi capra vecinului, nu numai a mea !).

După liceul umanist, am făcut facultatea de ştiinţe, apoi iar am revenit la artă. Cum aveam câte un insucces într-un

domeniu, îl abandonam şi intram în celălalt. Aici, iar mă "evidenţiam" cu alt insucces, şi mă întorceam la dragostea dintâi. Din insucces în insucces, am pendulat între artă şi ştiinţă. (Ionesco zicea că din eşec în eşec, cu teatrul absurdului, el a ajuns la… victorie!).

Ca să revin la o chestiune dintr-un e-mail: în **Aut-Artă** *(artă înafara artei,* în engleză - *Outer-Art*) nu e nimic, pe când în Arta Brută a lui Duduffet mai sunt nişte contururi, nişte forme, acolo; că-s naive, că-s făcute de copii ori psihopaţi – dar **există**; în fond, şi literatura alienaţilor din spitale prezintă interes, vezi Alain Bouvier, "Les Fous Littéraires". Nu fac artă, ci aut-artă; deci, cât mai urât, cât mai neplăcut pentru lume... Aplic axioma: totul este artă (sau totul nu este artă!). Sunt unii, mai tineri iviţi, sau mai în vârstă, care au impresia că deţin monopolul asupra culturii, că numai gesturile/ideile lor contează. Ei uită că arta/literele sunt subiective, complexe în formă şi conţinut, multi-stilistice, iar criticul sau poetul/pictorul X nu este buricul pământului, că toată lumea trebuie să scrie pe placul lui. Eu îmi propun uneori să scriu împotriva placului cuiva, de pildă - al lui Mircea sau al lui Mugur – nu vă supăraţi, comentam fenomenul de (aut)artă. Deci, aşa - neglijente, neartistice, aşa cum sunt experimentele-mi artistice, aşa le las! Ionesco zicea că în momentul când nu ne mai jucăm, am murit spiritual. Nu-i vorba despre "Les fleurs du mal" (Baudelaire) sau "Flori de mucegai" (Arghezi), adică - de înfrumuseţarea urâtului, ci de o urâţire a frumosului.

Manifestul *Ultra-Modernism?* este crezul meu aut-artistic (ca un mare *ne*specialist în artă), iar semnul întrebării este mai mult al mirării! Ce-ar urma după post-modernism? Eugen

Simion propunea cândva termenul *post-post-modernism*, ceea ce îmi sună cumva redundant, sau ca-ntr-o dublă negaţie, care se anulează reciproc.

Am menţionat că "Outer-Art" [care înseamnă non-arta, ex(tra)-arta, experiment, arta dincolo de artă] reprezintă paradoxism în creaţia artistică: mâzgălituri, suprapuneri picturale, hibrizi de picturi+colaje, pictat de formule matematice etc.

Odată, eram la baie şi-aveam hemoragie nazală – asta-i boala mea… sănătoasă de când eram copil; am luat o hârtie să nu murdăresc pe jos; sângele picura şi se prelingea pe coală; au ieşit nişte râuri şi pete roşii, parcă aduse din pensulă, şi chiar îmi plăcea cum se formau imagini pictate cu nasul… Am început apoi să mişc nasul într-o parte şi alte, desenând şi alte forme. Şi totul mă liniştea…

Ciclul de "Extra-Flori" l-am 'pictat' cu… aţă, iar când s-a vărsat oja nevestei şi au ieşit nişte floricele de toată admiraţia, am zis: gata, asta e pictură! "Ce-ai, eşti nebun?!" - a exclamat soţia. În (non)albumul doi, intitulat sugestiv "AUT-ARTA, cea mai proastă artă din lume", am colorat şi cu frunze şi iarbă, fiindcă-mi fusese greu să mă duc la librărie după acuarele, şi-mi ardea atunci momentan să (non)pictez – până nu se răcea hobby-ul!

Acum m-ar atrage arta fractală, figură în figură…, şi arta matematică; aţi văzut cum sunt reprezentate curbele şi suprafeţele în 3D? Ca nişte plase de cuvinte (subcurbe de nivel) care să redea contururile: idei spaţiale. Tot aici, iluziile optice ale lui Ecker mă încântă. Opera, însă, se explică şi mai degrabă nu se explică; în orice caz, nu de către autor, fiindcă

atunci ea se demistifică, intră în trivial. Nu mă mai împingeți diavoleşte la păcat.

Voiam să vă spun şi că nu trebuie să vă forțați ori să vă simțiți obligați să-mi luați vreun interviu. Mai ales că Mircea spusese că n-aveați nimic să mă-ntrebați! Relațiile mele cu Asaltul se tensionează, şi asta e foarte bine, să iasă scântei. La atac, Mugur!

Din toată inima, dar – la lungimea răspunsurilor tale - cred că nu se va putea bănui, decât printre rânduri, cum mişcăm din sprâncene la cele spuse de tine. …Mda, interesant…! Apropo, e şi ăsta un cuvânt la modă, cred că deja se predă la cursurile de estetică, pentru că e o achiziție de limbaj inportantă, interesant-ul… Sunt o grămadă de lucruri pe care nu le mai poți încadra astăzi în vechile categorii calofile… Aşa că, ce şi-a spus lumea: decât să dăm cu parul să predăm retrograzi şi apoi să se descopere iar că a fost o atitudine lipsită de viziune, mai bine dăm din cap într-o mişcare diagonală – nici aprobator, nici cârâitor – şi spunem că e interesant… Dar hai să îndrăznim să dăm măcar cu radiera! Ce înseamnă, de fapt, avangardă? Dacă urmăreşti cu atenție ce mişcă prin lumea asta (e suficient să zăboveşti câteva zile prin atelierele "lupilor tineri" din părțile noastre…) o să rămâi surprins cât de multă lume se-nghesuie să "inventeze" ceva, orice, câte un mic scandal sau o ieşire din normă, în fapt – să-şi scrie propriul personaj într-o listă de zgomote contemporane cu aere (non)culturale… Am avut sute de conversații plictisitoare cu unii şi cu alții şi concluziile lor se rezumau la "s-a mai făcut asta", "asta nu s-a mai făcut"… Uneori te cretinizezi numai stând să urmăreşti goana asta a fiecăruia de a aduce o chestie în plus – uneori o haşură mai strâmbă, alteori un amestec de stiluri (eu numesc asta necrocultură) tehnici, concepte şi… cam atât… Te-ai gândit vreodată la rictusul condescendent al

celorlalți "experimentaliști" când vorbeşti despre (aut-)artă? Eşti sigur că se poate aduce programatic ceva nou în artă sau literatură? Eu am senzația că am întâlnit printr-o mulțime de ateliere lucrurile despre care vorbeşti! Nu vreau să invalidez demersul tău (aut)artistic ca vector al unei experiențe intime, incontestabile ca nivel propriu de conştiință! Cât, însă, din discursul tău teoretic poate obiectiva, la nivel de sistem, ceea ce propui? Dacă gesturile tale, ca fructe ale unei minți nepervertite de un sistem de învățământ vocațional, pot fi interpretate ca fiind autentice, necarieriste, te-aşezi, cum spuneam, în linia Artei brute, chiar când spui că asta, în final, e un hobby pentru tine. Ceea ce te scoate în afara acestei zone este excesul de conştiință artistică (ai voie să zâmbeşti sau să înjuri…). Ai împins spre sistem şi "ți-ai însuşit" teorii şi lucruri ce, foarte posibil, nici nu-ți pot aparține! Îmi imaginez, de pildă, ce pumn între dinți aş primi de la un amic de-al meu (nu spun nume, persoană importantă!) ce a umplut deja un pod cu experimente de genul celor evocate de tine (şi încă ceva pe deasupra!) dacă i-aş spune că pastişează (aut-)arta lui Smarandache! El vrea să se simtă la fel de sigur şi personal în ceea ce îndrăzneşte să construiască – şi primii pumni în figură pe care îi încasează aceşti tineri, pe băncile şcolii, vin din partea celor care le reamintesc că asta s-a mai făcut cândva, că nimic nu e nou sub soare. Deci, sigur, nu te opreşte nimeni să-ți dezvolți un program personal de prospectare a unor forme noi de expresie şi realizare artistică… Dar când te poți opri să înfigi steagul spunând că lumea aceea nouă îți aparține? Nu rişti să redescoperi oul lui Columb? În ce măsură poate cineva să îndrăznească să genereze concepte largi în urma unor demersuri ce țin, până la urmă, de intimitatea creației, de individuație? Şi cine îi poate omologa demersul?

La o multi-întrebare de-o pagină, ar trebui să răspund în… două cuvinte! *Interesant*-ul este încărcat de gesturi aprobatoare, dezaprobatoare, şi indecise – ca în logica neutrosofică: un triplet. Ceea ce-i normal, conform cu viaţa; adică obiectul creaţiei nu-i fie alb, fie negru, ci în nuanţe. "Opera este un corp viu, reinterpretabil" (Eugen Negrici, *Expresivitatea involuntară*). Depinde de sfera de refracţie prin care-l priveşti şi gândeşti, de timp şi spaţiu, de alţi parametri ascunşi.

Cazna de-a inventa merită toată atenţia. În fond, avangarda asta presupune, noul în formă şi/sau conţinut. Dacă trăim obsedaţi că "asta s-a mai făcut", ne vom autoinhiba. *Nihil novi sub solem*, păi atunci nu mă mai joc! Hai, dacă nu mai e nimic nou sub soare, să stăm cu mâinile încrucişate! Să nu mai creăm. Totuşi, cum scriai într-un e-mail, nu este suficient numai *obiectul artistic literar*, ci şi *teoretizarea* acestuia – "atitudinea", spuneai tu. Trebuie să demonstrezi prin manifeste, programe, comparaţii, că ai ceva deosebit de adăugat în patrimoniul creaţiei. Să arăţi că eşti conştient de noutate şi să convingi.

Pe urmă, dacă e pe-aşa, **nu există originalitate**. Scurt pe doi! Nici Eminescu n-a fost primul romantic (Hölderin a apărut mai devreme), Ion Barbu a preluat (h)ermetismul din Occident, postmoderniştii s-au tras din *Beat Generation* (1950-60) (Ginsberg, Cummings etc.) sau Gertrude Stein, ori din *le nouveau roman* fracez (Alain Robbe-Grillet, Margueritte Duras etc.), sau din grupul parizian **Oulipo** (Ouvroir de Littérature Potentielle) (Péréc, Queneau, François Le Lionnais – ultimii fiind şi matematicieni; Le Lionnais mi-a expediat şi-o

scrisoare, cu o lună – două până la trecerea sa în nefiinţă, pe vremea când profesam în Maroc).

Ce, a mai excelat careva în experimentele lui Joyce *(Ulysse, Finnegans Wake)*?

Ştii, eu mai cred în ceva: că nimeni nu-i unic (într-un anumit fel), dar şi că fiecare e unic (în alt fel: spiritul, personalitatea sunt ca amprentele de la mâini). Deci, şi Eminescu este original în genialitatea lui, inegalabilă, şi Barbu aduce un aer proaspăt în literatura română, precum şi poezia semiotică a postmoderniştilor români are valenţele sale (Emilia Parpală-Afana).

E bine dacă vrei să invalidezi discursul meu, fiindcă poate reuşeşti să mă scoţi din sărite, şi-atunci creez mai cu furie! Când te-apuci să faci avangardă, îţi asumi toate riscurile: jignirea unui Mircea, condescenţa unui Mugur, ignoranţa lui nea Gheorghe. Orice avangardă şcohează şi provoacă repulsie la început, apoi este acceptată, de voie de nevoie; cu timpul, se transformă în tradiţie şi sfârşeşte prin banalizare şi plafonare (odată cu epigonizarea ei). Acum, de exemplu, dacă-i spui cuiva că e dadaist, îl depreciezi…

Literatura se lărgeşte prin elementele neliterare, arta - prin elemente neartistice, pe care şi le încorporează şi digeră. Uite, Sculptura Tehnică (sintagmă ciudată, nu?) americană: un Alexander Calder cu hibrizi tehno-artistici: "Rama albă" (1934) formată din sârme, lemn, hârtie (!), şi… un motor – pentru a o transforma într-o *sculpturâ cinetică*.

Venind din afară, poţi aduce elemente surpriză, nu stând în interior. Ca la un *brain storm*, unde persoane total străine de un subiect/proiect sunt puse să-şi dea cu părerea… Curios şi foarte neaşteptat, nu-i aşa? Fiindcă cei în sistem sunt încorsetaţi de nişte preconcepte din care nu pot ieşi, pe când

ceilalţi sunt liberi, deoarece nu le cunosc (!). Atenţie, această procedură se aplică şi în ştiinţă! Apropo de *necrocultura* pe care o aminteai.

Vasile Conta, în tezele sale, susţinea că e probabilitatea mai mare să se nască urmaşi viguroşi din încrucişări cât mai neînrudite, referindu-se la partea biologică; ca urmare, amestecul extrem de populaţie, ca într-un creuzet, în America a transformat-o în cel mai puternic şi dezvoltat stat. Eu cred că tezele sale se pot extinde şi în domeniile literar, artistic, ştiinţific. Vreau să demonstrez: că "intruziunea" unui nepictor şi negrafician ca mine, căruia nu i-a plăcut niciodată să picteze ori să deseneze, poate aduce altfel de elemente în artă – în comparaţie cu un artist format, ca tine. Cândva, poate tu vei ajunge un "mare artist", iar eu un "mare non-artist", *okay dock*?

Avantajul meu este că-s netalentat la pictură şi necritic de artă, de aceea aut-arta mea devine mai pregnantă (a se citi "mai rea", în sens pozitiv, mai ne-artă) decât a colegului tău. Când m-apuc să fac ceva, iese altceva. Pictura, la care nu mă pricep, şi recent fotografia (mă refer la cea experimentală, plus colajele) mă intrigă, mă răscolesc. În ce mă priveşte, n-am avut şi nu voi avea niciodată o expoziţie plastică…

Apoi, se-ntâmplă şi chestiuni care apar simultan. Dacă Jerome K. Jerome, cu umorul său britanic, publica *Arta de a nu scrie un roman*, hai să-l extindem la *arta de a nu face artă,* care reprezintă *Outer-Art.* Într-un eseu *(Biografia ideii de literatură)* clar, curgând limpede şi atrăgând la lectură, publicat pe prima pagină a "Mozaicului" craiovean, Adrian Marino vorbea de *aliteratură, nonliteratură*, şi *antiliteratură*: "Pe de o parte, nimic nu e literatură. Pe de alta, totul este sau

poate fi literatură. Noţiunea de gen literar dispare". [Nu-s de acord cu el că nonliteratura este imposibilă!] În vreme ce Şerban Andronescu le numea "contracultură". Pronostichez că acestea vor deveni, cu timpul, forme de literatură (interiorul îşi asumă exteriorul).

Nu poţi spune că mi-aş fi însuşit teorii şi lucruri ce nu-mi aparţineau, ci, dimpotrivă, am mers pe dos: ***am contrazis*** teorii şi lucruri care mă frământau. Când majoritatea îndeplinea o directivă (politică, socială, artistică), eu exploram inversul. {*Don't go with the crowd* (nu te asimila mulţimii).} Deoarece trăisem în epoca comunistă şi eram foarte circumspect la orice suna oficial. Unde-i criticul ăla, bursier Herder, care să mă sfătuiască cum să scriu, că mi-ar face o plăcere infinită să mă manifest în sens opus (mi-amintesc cum Răducanu, portarul, declara înaintea Campionatului Mondial de Fotbal, din Mexic, în 1970, că ar vrea să-i dea mingea pe la spate în faţa lui Pele!).

Citeam cu interes cărţi *how to* privind scrisul, dar nu pentru a le urma, ci pentru a investiga exact contrariul. Citeam cu interes despre curente literare şi artistice, dar nu pentru a le urma, ci pentru a investiga exact contrariul. Culmea e că am uitat de limite şi-am trecut pragul la matematică, iar de curând la fizică – atrăgând, la rându-mi, oprobriul altora. Voiam, totuşi, o *negare pozitivă*, nu neapărat distrugere – precum dadaismul şi lettrismul. Îmi surâdea să-i pun faţă în faţă pe oamenii de cultură (şi ştiinţă chiar, de pildă – în fizică, unde-s mai multe ipoteze contradictorii) cu idei opuse (mai ales că fiecare "demonstra" că el are dreptate; şi într-adevăr, toţi aveau dreptate şi erau falşi în mod simultan!), un fel de *psihosophia perenis*. Am şi un articol în curs de

publicare, numit: "Neutrosophy, a New Branch of Philosophy".

PARadOXisMul (scrierea pe dos, scrierea dinafara scrierii; arta pe dos, arta dinafara artei) ar fi ca un dreptaci care scrie cu mâna stângă, ori ca un pictor care nu-şi poate controla pensula. Spre deosebire de celelalte curente, care au murit, paradoxismul va exista permanent sub diverse forme, deoarece este în firea omului şi-a naturii: întotdeauna vor exista procedee, metode, stiluri, aforisme, metafore, teorii **opuse şi adevărate simultan.**

Şi ce vreţi voi de la mine: să mă dau de-a bush-ilea în artă tocmai acum? La început, v-am rugat cu frumosul (în artă), până m-aţi făcut mai târziu să vă rog cu urâtul (tot în artă). Nu suntem în epoca victoriană. Se poartă aut-arta, o de-picturalizare, o de-sculpturalizare, iar în literatură - de-literaturizare, mergându-se până la înstrăinarea artisticului şi literarului altor domenii epistemologice. Nu accept nici să scriu cărţi repetitive cu nemiluita (vreau să zic, în acelaşi stil), precum Mihai Beniuc de pildă (cu excepţia "Mărului" său "de lângă drum").

Păi, hai să vă întreb eu acum: după dadaism, de ce-a fost nevoie de lettrism? Primul făcea distrucţii la nivel de cuvinte, celălalt - la nivel de fenomene/litere. De ce mai era nevoie de teatrul absurd al lui Ionesco? Nu era acesta o formă de dadaism? Ori, de ce teatrul crud al lui Arrabal (care tăia în mod real gâşte vii pe scenă – mă gândesc ce-ar fi zis cei cu drepturile animalelor din America!)?

Ori manifestele lui Ozenfant (pictor) şi Le Corbusier (arhitect) din 1918: ei încercau desprinderea de cubism în aşa numitul "purism". De ce? Pentru că se plictisiseră de acelaşi

stil, epuizaseră sursele de inspirație. N-o să mâncăm mereu iahnie de fasole ori postmodernism!

Ce, nu se mai făcuse dadaism înainte de Tzara, Marcel Iancu, Hugo Ball, Richard Huelsenbeck, Jean (Hans) Arp, Hans Richter? Texte incongruente existau în Evul Mediu, dar nu li se dăduse o interpretare distructivă, anti, o conştientizare. Nu existau scrieri naturaliste înainte de Zola? (Cel puțin în corespondența privată între anonimi, nepublicată). ***Obiectul artei sau literaturii existase în diverse forme înaintea inițiatorilor, dar teoretizarea şi conştientizarea lui, nu.*** Poate de aceea Van Gogh devine mai intrigant: scrisorile sale către frate-său Theo sunt devastatoare, dar şi parte a teoriei artei: "Încerc să exagerez esențialul şi să las restul vag"; "în loc să reproduc exact ce văd în fața ochilor, folosesc culorile mai arbitrar".

Mişcările se fac prin teoretizarea unor critici sau ale artiştilor/scriitorilor înşişi. Altfel, ar putea trece imperceptibile la public. Uite, în literatura română, există Şcoala de la Târgovişte (M.H. Simionescu, Radu Petrescu, Costache Olăreanu, Tudor Popa etc.); nu consider că sunt aşa diferiți de alții, dar s-au găsit unii care au "demonstrat" (I. Buzura etc.)… Impresionismul (1863) a rezultat dintr-o deviere a realismului (vezi Manet, care expusese la 'Salonul Refuzaților'!): scăderea clarității, înceţoşarea imaginii şi a contururilor (Renoir, Monet, Pissaro, Bazille, Sisley). La început, nu se deosebea prea mult de realism, iar primii impresionişti nici nu ştiau că fac impresionism! Cine l-a denumit? Păi, un critic (Louis Leroy)!

"Dispariția" progresivă a formei (Seurat, Cézanne, Signac) a dat naştere post-impresionismului. Cine l-a denumit? Tot un critic (Roger Fry)! Pe urmă, şi-au şoptit atunci în barbă artiştii:

hai să lucrăm şi la conţinut, să găsim noi principii de sintetizare. Şi-au format simbolismul (Moreau, Chavannes, Redon, Gaugin).

Multe avangarde s-au impus prin scandal – pentru că se opuneau vechii ordini artistice. Un curent apărea ca o reacţie împotriva altuia: "Doar cel ce înnoieşte, rămâne fidel" (Nietzsche). Pascin, pictor bulgar la Paris, s-a sinucis (1930) chiar în ziua deschiderii unei mari expoziţii a sa – deci artiştii încearcă imposibilul, recurgând la gesturi diperate deseori, pentru a fi luaţi în seamă. Van Gogh şi-a tăiat urechea şi-a trimis-o în plic logodnicei lui, fiindcă aceasta afirmase că admira cel mai mult la el urechea-i! Iar, pentru a-l semi-parafraza pe Brasaï, fotograf ungur din Transilvania, spun că "încerc să inventez şi imaginez imposibilul în artă", *okay*?

Încă din 1980, odată cu paradoxismul, m-au interesat curentele/avangardele în literatură şi artă. Există mult mai multe "isme", unele puţin pregnante – poate de aceea necunoscute, ori probabil din cauza locului neinternaţional al manifestării (asta ca să fiu în asentimentul lui Ara Ghemigian). De fiecare dată încercam să văd distincţia între curente/avangarde, şi ce anume determinase noua întorsătură de lucruri în lumea artistică (în afara vanităţii creatorilor!).

De pildă, în 1993 am fost invitat la nişte conferinţe despre paradoxism în Brazilia (mi-a plăcut exotismul acestei ţări, fructele lor ciudate; m-am întîlnit şi cu ambasadorul României, care-mi zicea "măi, oltene…"), şi-acolo am luat cunoştinţă de experimentele brazilienilor.

Unele avangardă şi denumiri apar din întâmplare, purtând chiar nume improprii. Altele ţin de propagandă [mă

enervează şi pe mine abundența de nume occidentale (ori lansate datorită Occidentului) în artă]. Dacă faci o chestie la New York, ea se aude mai tare ca la Bucureşti, şi analog: de la Bucureşti se aude mai tare decât la Râmnicu Vâlcea!

Şi totuşi, începe să se simtă şi un policentrism artistic – şi asta e şansa tuturor, iar Arta Electronică dă speranțe tuturor (dar şi aici intervine o selecție: informaticienii devin favorizați). În State, meseria de *software engineer* este considerată cea mai populară, căutată şi bine plătită.

La Arta Electronică sunt refractari vârstnicii – unora le e parcă frică să pună mâna pe computer!, dar atractivă tinerilor. Deci, Arta Electronică este viitorul. Întrebați scriitori/artişti consacrați şi trecuți de vreo 50 de ani din România, ei nici măcar nu au un e-mail! Vă vor vorbi cu dispreț despre informatică – de pildă, că diminuează artisticul, vulgarizând-ul. [Uite cum ştiința, tehnologia influențează totul: societatea, comunicațiile!]

Cred că noi suporturi pentru artă şi literatură vor influența creația (în prezent, la modă este suportul electronic).

Granița dintre curentele literare nu e precisă. Un cubism cu formele sale colțoase, însă ceva mai potolit, e numit purism. Ba între cubism şi futurism s-a format cubo-futurismul. Ori altul: fovismo-cubismul (Delauney). *Non idem est si duo dicunt idem* = de multe ori ceva miroase a muscă dar, de fapt, sună a brânză! Ce mare diferență între suprarealismul organic al lui Miró şi reziduurile lui Picasso?

Prin anii ’60, Yves Klein organiza o expoziție numită “le vide” (americanii au tradus-o prin “nothingness”: nimicul). Plus felul lui Yves de-a aplica “antropometricele” albăstrii pe nuduri rostogolite. În America, avangarda este considerată

"underground" (subterană, dedesubtă). Recent Hugh Fox a editat 34 de scriitori de avangardă în *The Living Anthology: A Prose Anthology*, 2000, în care consideră că aceşti scriitori americani, precum Stanley Berne (mi-a expediat volumul său de proză, cu dedicaţie, *At One with Birds*) şi Arlene Zekowski (ultima a publicat o carte în 1999, intitulată *Împotriva dispariţiei literaturii!)* din Santa Fe.

Mărturisesc că agreez kitsch-ul, fiindcă în grupurile de discuţii *[nadir latent]* şi [fotomagazin] pe internet, la care sunteţi 'listaşi' (cuvânt nou pentru mine, nostim şi ridicol) toţi se exprimau împotrivă-i – iar mie îmi place să mă opun majorităţii; şi anti-calofilia. Diferenţa dintre artistic şi neartistic este ambiguă, vagă, ba chiar, trecând la arta contemporană, putem spune că "există, dar lipseşte cu desăvârşire"! Nu vreau să respect Teoria Obiectelor Spaţiale a lui Cézanne, nici Teoria Culorilor lui Chevreul.

Chestia pe care mi-ai spus-o cu Marin Mincu, "poezia e cel mai greu de scris, fiindcă se scrie cel mai uşor", s-o generalizăm la: "pictura o face mai uşor cel care nu ştie să picteze", adică eu ! Mutaţii şi mutanţi vor fi continuu în litere, artă, ştiinţă (aici mă gândesc la logicile moderne: intuiţionistică, paraconştienţă, fuzzy, neutrosofică).

Părea, spre sfârşitul secolului XIX, că în fizică se descoperise totul – mai rămâneau mici goluri de umplut pe ici pe colo. Dar, odată cu descoperirea microcosmosului atomic, fizica cuantică, multe principii clasice s-au dat peste cap şi-un nou câmp de cercetare se deschidea. Determinismul a fost infirmat – vezi mişcarea browniană. Etc. Se zguduia tradiţionalismul ştiinţific din temelii…

Ce părere aveţi de cântece de muzică populară românească interpretate cu texte englezeşti? Discutând cu prietenul Şerban Nereju (Necula), în lagărul de refugiaţi politici din Instanbul, i s-a părut foarte şic, iar când a emigrat în Australia, a pus-o în aplicare şi a scos un CD, transmis şi la un post de radio din Sydney. Privind oul lui Columb: da, însă contează şi cine are curajul sau nebunia să şi expună "(aut)arta lui Smarandache" {prin definiţii (gen proxim + diferenţă specifică), teorii, manifeste, delimitări de alte avangarde, în afara obiectului artistic – şi acela necesar ca exemplu}, iar eu mi-am asumat acest risc. Mulţi or să zică: {Ăă, aşa ceva puteam face şi noi…! Păi de ce n-aţi făcut?! Domnii mei, eu vă trimit avangardă, dar să nu vă supăraţi pe mine}.

V-aţi gândit să pictaţi, să fotografiaţi, şi speculaţi subconştientul?

Şi, fiindcă văd că nu ai intitulat interviul "Un oltean (de) dat dracu!", cum mi-era frică, ci "o nouă (dez)ordine culturală" – aha, mai la subiect! -, să vedem ce zic economiştii referitor la (dez)ordine/(dez)echilibre: Leon Walras vorbeşte despre un "echilibru stabil" (în economie, desigur, el nu se înnămoleşte ca mine prin umanistică) – dar ne permitem să-i transpunem conceptul în lumea artelor şi literelor; Keynes descrie o "economie a dezechilibrului" – noi înlocuim "economie" prin "artă/literatură"; Anghel Rugină introduce o *Tabelă Orientativă*, prin care afirmă că un sistem (economic, dar poate fi şi artistic) are un procent de echilibru şi altul nedeterminat.

Cam asta se întâmplă şi-n artă/literatură: un curent artistic/literar este ca un sistem, stabil la început. Apoi, el se

dezechilibrează – factori interni şi externi "ajută" – adică artiştii/scriitorii devin eretici şi dezertează din mişcare. Şi acest curent este înlocuit de altul, în care se mai simt influențe din precedentul. Întotdeauna, însă, vor fi manifestări PRO şi CONTRA acestui curent (de exemplu, a paradoxismului), şi asta-i *Tabela* lui Rugină iar, mai general, ca la vot: vor exista, pe lângă aceste manifestări, şi atitudini indiferente (NEUTRE), şi am dat în logica neutrosofică pe care n-o suferă Mircea.

Eu am luat foarte în serios ceea ce spuneai tu mai sus despre "desenul acela cu sânge", oricât de amuzantă ar fi această istorioară în ansamblul ei.

Este perfectul adevăr. Şi nu e deloc amuzant… Soția mi-e martoră; ea zice că eu am ciclu… pe nas! Copilul cel mare, Mihai, acum student la Universitatea din Arizona, are aceeaşi sensibilitate ca mine – din păcate… Apoi, acest sânge îmi curge aproape zilnic, uneori şi de două ori pe zi, de pildă, când cineva mă enervează, ori un lucru mă obsedează ori stresează la maximum – aşa se descarcă organismul meu. Am fost la doctor de nenumărate ori: în România, în Maroc – unde eram profesor cooperant predând matematicile în franceză, apoi în America. Toți spuneau că… n-am nimic! M-au cauterizat (ars în nări venele de sânge), m-au operat (degeaba) că aş fi avut sinuzită maxilară; mama plângea – sunt unicul fiu -, până când doctorul Grigorescu de la Spitalul Județean Craiova i-a spus că hemoragia se porneşte pe cale nervoasă.

Dup-aia, el a mai adăugat către mama… "Las' că e bine, fiindcă dacă sângele ar curge în interior, băiatul ar avea complicații, ar putea şi muri" – eram student în anul I sau II;

fusesem internat două săptămâni în spital. Dar aşa, mă uşurez… Emigrat în America, am călcat şi aici pe la feluriți doctori. Toată lumea că… n-am nimic. Păi, *mister*-ilor, şi-atunci de ce-mi curge aşa de des sânge din nas, uneori mă podideşte fără să m-ating deloc.

Unii au afirmat că am prea mult sânge, alt doctor mi-a zis din nou că… e bine. Şi ştii de ce? Fiindcă, argumenta el, sângele se înnoieşte singur – organismul trebuie să substituie mereu sângele vechi scurs cu sânge nou produs (nu mai este nevoie să fac schimbare de sânge – cum se zvonea, de pildă, despre Gigă Petrescu, cântărețul), şi de aceea arăt mai tânăr: la peste 40 de ani - de vreo 30. Deci, tot răul spre bine.

Şi, ținând hârtia sub nas, ca să nu curgă pe covoare şi chiuvetă, ce mi-a venit: hai să-mi transform defectul într-o virtute. Pictatul cu sânge. Eu nu am pictat cu sângele meu în mod metaforic – aşa cum declamă că scriu poeții înflăcărați şi pretinşi patriotici – ci în sens propriu, real. Înțelegi? Sânge, sânge!

Păi, nu am spus chiar aşa. Marin Mincu, într-o şedință a Cenaclului de marți, apostrofase pe o junǎ "poetesă", ori "textieră" ce turna cu nemiluita fraze calofile: "Fetițo, a scrie poezie e, poate, cel mai greu lucru din lume! Tocmai pentru că pare aşa simplu!" Nu ştiu dacă e fericit exemplul acesta, e greu să-l citezi pe Marin Mincu în absența domniei sale, poate tocmai pentru că prezența sa nu poate fi recuperată în cuvinte; cuvintele reflectă într-o prea mică măsură înălțimea gurii ce le-a generat – şi mă simt obligat să aprind beculețul în dreptul acestei drăgălaşe răstălmăciri… Încerci să deturnezi "paradoxist" moneda cu chipul Cezarului. A ieşit cap, iar tu spui că e pajură! Să-i dăm şi lui Brutus ce e al lui Brutus… Leonardo scria, în tratatul său de pictură, că artistul nu trebuie să

se ferească de opinia vulgului, pentru că, deşi sunt rari cei ce pot "aşeza" o imagine izbutită pe pânză, oricine poate aprecia dacă un nas e bine proporționat sau dacă artistul l-a aşezat aiurea pe chip. (Nici el n-a spus, însă, că a picta e un lucru la fel de facil ca "lectura" unei imagini…). Dar şi asta ține de un context bine precizat, de înălțimea precisă a unei guri! Mă-ndoiesc că merită să căutăm şi aici ombilicul unei axiome paradoxiste… (Sunt chiar indispus că-mi revine rolul stupid de-a veni mereu cu radiera în mâini!). Deci, pe de o parte, "(aut-)arta" este întreg spațiul descris în afara frontierelor actuale (oficiale) ale artei. Nu ştiu de ce, tu plasezi aici şi teritoriile deja anexaze conceptual, aproape canonizate… În fine… O parte din această felie de hartă revenea, deja, artei brute, de pildă… dar dacă (aut-)arta e pretutideni, (aut)artistul este posesorul unui nivel de conştiință specific. Nu? Când Dubuffet lărgea frontiera, exalta arta brută exact pentru personajele cu un nivel de conştiință neconsolidată, neînsuflețită, nepervertită de teorii şi concepte… Tu introduci, mai întâi, algoritmul democratic – "totul este artă, deci şi aut-arta!" (amintind de jocul acela celebru de cuvinte – "nu crezi în Dumnezeu – deci ateismul este religia dumitale") – dar asta numai pentru a introduce în "lumea bună" un outsider. Odată făcute prezentările, musafirul dumitale rămâne în pragul uşii şi spune, hlizindu-se către cei dinlăuntru "de-aci de unde mă aflu mi se pare că dumneavoastră sunteți cei dinafară… În timp ce eu sunt la fel de înlăuntru pe cât sunt cei de afară!…"

În fapt, oricât s-ar deplasa lumea în jurul tău, pragul despre care vorbeşti va fi de netrecut pentru că este trasat de propriul tău personaj, se mişcă odată cu personajul! Eşti singurul care îşi poate permite să nege sau să anexeze, după propriul său chef, să decidă ce stă în stânga sau în dreapta. Paradoxul, atunci, se aplică doar individului, nu poate fi obiectivat! Când merg cu metroul şi aud că

stația următoare are peronul pe partea stângă, se poate întâmpla ca în acel moment să stau cu spatele la cursul de mers şi să cred că peronul va fi acolo unde e stânga mea! Să propovăduiesc această convingere către cei din jur, e un gest înduioşător sau interesant ca experiență periferică, accidentală…, chiar ca sofism, însă nu se va confunda niciodată cu drumul, nu va deturna coordonate reale ale sistemului în care evoluez, căci peronul nu se va muta de câte ori găsesc eu de cuviință să mă rotesc în tren… La fel de simplu va fi să încerci, personal, să contrazici programatic tot ceea ce înseamnă know-how artistic. În mod normal, ai ajunge, în timp, la o slăbire desăvârşită a conştiinței coordonatelor tale culturale, din moment ce înlăuntrul şi înafara sunt tot un drac. Că încerci să faci vizibil un personaj, e de înțeles. Dar ca sistem – propovăduieşti intangibilul!

Ce poate fi proaspăt în povestea asta? Doar un aport individual de tensiune ontologică, un fel de erou romantic coafat punk… În rest, dacă pierzi din vedere faptul că singurul reper axiologic pe care-l propui este propriul tău personaj (cu teribilul său deranj…) – ai putea evalua, empatic, cum s-ar putea aplica un astfel de sistem în afara voinței şi graniței pe care aceasta o trasează-n sistem? Căci, asemeni celorlalți actori ai câmpului cultural, vei fi victima propriilor tale refuzuri şi îndoieli, rob al propriilor tale gusturi şi obiecții, ce fac savoarea individuației elementare… Recent, de pildă, mi-ai spus că Marius Ianuş nu scrie poezie, ci face zgomote de decor. Ce-nseamnă, în acelaşi context, "a face poezie"? Accepți să aplici axioma ta pe o arie largă sau doar contextual? Să acceptăm că Marius refuză să scrie poezie "cultă", gâdilătoare la urechi, astfel încât diverse categorii sociale îl expectorează alegro undeva, "în afară…" Şi el practică, astfel, o (non)scriere… Poate că nici nu "ştie" cum se scrie o poezie! Cine ştie, de fapt, cum se scrie o poezie? Cum poți evolua astfel, încât să te situezi permanent în coordonate perfecte – înăuntru, afară, ori pe hotar? Sistemul tău propune o axiologie, poate edita o astfel de performanță? Cine o poate omologa,

performanța aceasta? (Punctul de sprijin, s-a convenit cândva, ar trebui să fie afară, pentru a răsturna Pământul…) Ce sistem de valori aplici când judeci faptele (non)culturale ale celorlalți? Insist să te întreb – cine şi cum operează acest sistem, cum se invalidează, în raport cu acesta, alte tipuri de discursuri şi de ce?

Revenind, acum, la povestea de început… Majoritatea avem viciul oralității, uneori şi al sporovăielii (in)culte… Uneori lecturăm cu aceeaşi frivolitate cu care flecărim. Şi putem muta aceeaşi frivolitate în zona semnelor, pentru a ajunge la ticurile ironizate de acea frază a domnului Marin Mincu. Ajungem, deci, şi la "calofilie"… Cum din primele ore ale şcolii, când începem joaca cu bețele, bastonaşele, amestecăm semiotica şi semnificanții cu caligrafia... În timp, dorința de "a scrie frumos", poate să inunde cu uşurință semnificanții, doar din ambiția nemăsurată de a lăsa urmele trecerii noastre zglobii printr-un decor recognoscibil ... Aici tronează cu voioşie textierii sau poetesele despre care vorbeam mai devreme... Pe-aici hălăduieşte jovial, partinic sau chiar arogant însuşi Kitsch-ul pe care cu haz îl evocai mai înainte. Însă năravurile acestea au fost, deja, exploatate cu multă sârguință de o seamă de mişcări revolute ce şi-au croit pârtii gălăgioase prin zona asta minată... Crezi că mai are haz, dincolo de prospecția individuală, reinventarea şi implementarea "industrială" a unui astfel de sistem? (amintesc, la plesneală, de câteva nume de la jumătatea veacului trecut, J. Chamberlain din USA, César prin Franța, ori Grupul Independent din Londra – cu Richard Hamilton în vârf de băț ... Încă nu s-au răcit nici ăştia, crezi că lumea e atât de nerăbdătoare să-şi vadă clonați şi rebotezați atât de curând puişorii teribili? ... O întrebare retorică într-un borcan de chestiuni retorice ... Nici n-o să se vadă ...!).

Deci, multe din isprăvile avangardei, odată epuizate, nu mai sunt "avangardă". Au lăsat victime şi epigoni, dar nu pot cunoaşte

aceeaşi intensitate, evident, ca până acum, adică nu la nivel de gaşcă, de sistem cultural ... Sunt istorii adjudecate, parafate, consumate ... Îmi amintesc că şi eu, pe la 14 ani, când nici nu-mi tocisem încă bine stiloul Flaro cu primele texte mai răsărite, mă apucasem să încropesc manifeste "neo/necro=avangardiste" despre scrierea solemn-alandala şi ridicarea la ceruri a unor struțo-cămile dadaisto-renascentiste! Mai târziu am aflat că, dincolo de traumele personale ale asumării unei misiuni obscure "pe frontul" unei zone cu profil umanist, existau tot atâtea individualități ce-şi urmau propriile lor reflexe, după tipare indescifrabile, irepetabile... Are sens să încerci a anexa spiritual nişte continente atât de îndepărtate, manipulând nişte hărți a căror actualitate e îndoielnică? Personajul picaresc pe care-l propui, are coloratură, sânge şi muşchi. Cum va arăta când vei reuşi să-l clonezi? Va ieşi o armată, un regiment, o falangă?

Să vin cu pluri-răspunsuri acum şi s-o iau încet, ca Dolănescu ... Ce-aş putea replica la un eseu, un contra-eseu? Ne bazăm pe standarde ca să ne înțelegem reciproc, trăim într-o lume a convenționalismului. Când afirmi că "a ieşit cap", iar eu spun că "e pajură", depinde din ce unghi priveşti. Dacă te uiți de sus, este cap, însă dacă mă aplec şi privesc de jos, este pajură! De ce să nu analizăm din toate perspectivele artistice sau ne-? Ca la o muzică de jazz: la fiecare audiere/simțire, să apară diferit; ori ca la *commedia dell' arte*, chiar dacă implicată în improvizații.

Nu toate avangardele au caracter distructiv. De pildă, Pop Art – bazat pe reclame, colaje, comercial; iar AutArta chiar încearcă să transforme în artă exteriorul ei, luând ceea ce nu e nici urât, nici frumos – neutro-soficul/neutro-artisticul. Paradoxismul, prin negare, nu distruge, ci explorează latura inversă. Nu Voltaire afirmase că legile în artă sunt făcute

pentru a fi încălcate? Privind actualitatea îndoielnică sau nu: este adevărat că pe vremea dictaturii avea mai multă aderență, deşi manifestul fusese oral – fiindcă eu nu puteam să public mai nimic (până şi în domeniul matematicii, Inspectoratul Şcolar Dolj îmi interzisese să public, în revistele pe care le edita!) – de aceea am şi ... *Fugit .../Jurnal de lagăr*, în Turcia! Fondul social-politic a implicat forma paradoxistă. Iată nişte idei simplificate, nu pe gustul lui Mircea:

Paradoxismul a pornit ca un protest anti-totalitar împotriva unei societăți închise, România anilor 1980, unde întreaga cultură era manipulată de un singur grup. Numai ideile lor contau. Noi, ceilalți, nu puteam publica aproape nimic. Şi-atunci am zis: hai să facem literatură... fără a face literatură! Să scriem... fără să scriem nimic. Cum? Simplu: literatura-obiect. 'Zborul unei păsări', de pildă, reprezenta un "poem natural", pe care nu mai era nevoie să-l scrii, fiind mai palpabil şi perceptibil decât nişte semne aşternute pe hârtie, care, în fond, ar fi constituit un "poem artificial": deformat, rezultat printr-o traducere de către observant a observatului, iar orice traducere falsifica, într-o anumită măsură. 'Maşinile uruind pe străzi' era un "poem citadin", 'țăranii cosând' – un "poem semănătorist", 'visul cu ochii deschişi' – un "poem suprarealist", 'vorbirea în dodii' – un "poem dadaist", 'conversația în chineză, pentru un necunoscător al acestei limbi' – un "poem lettrist", 'discuțiile alternante ale călătorilor, într-o gară, pe diverse teme' – un "poem postmodernist" (intertextualism).

O clasificare pe verticală? "Poem vizual", "poem sonor", "poem olfactiv", "poem gustativ", "poem tactil". Altă clasificare, în diagonală: "poem fenomen (al naturii)", "poem

stare sufletească", "poem obiect/lucru". În pictură şi sculptură, analog – toate existau în natură, de-a gata. Deci, am făcut un protest mut!

Mai târziu, m-am bazat pe contradicţii. De ce? Pentru că în acea societate trăiam o viaţă dublă: una oficială, propagată de sistemul politic, şi alta – reală. În mass-media, se promulga că 'viaţa noastră era minunată', dar în realitate, viaţa noastră era mizerabilă. Paradox în floare! Şi atunci, am luat creaţia în deriziune, în sensuri inverse, sincretic. Astfel s-a născut paradoxismul. Bancurile populare, la mare vogă în 'Epoca' Ceauşescu, ca o respiraţie intelectuală, au fost surse de inspiraţie superbe.

"Non"-ul şi "Anti"-ul din manifestele-mi paradoxiste au avut un caracter creativ, nicidecum nihilist (C. M. Popa). Trecerea de la paradoxuri la paradoxism a descris-o foarte documentat Titu Popescu într-o carte clasică asupra mişcării: "Estetica paradoxismului" (1994). Pe când I. Soare, I. Rotaru, M. Barbu, M. N. Rusu, Gh. Niculescu au analizat paradoxismul în opera mea literară. Nicolae Manolescu se exprima despre un volum de versuri al meu că este "în răspăr".

Nu am avut un premergător care să mă fi influenţat, ci m-am inspirat din situaţia pe dos care exista în ţară. Am pornit din politic şi social, ajungând treptat la literatură, artă, filosofie şi chiar la ştiinţă. Prin experimente bazate pe contradicţii, s-au adus termeni noi în literatură, artă, filosofie, ştiinţă. Chiar şi noi proceduri, metode, algoritmi de creaţie. Într-unul dintre manifeste, propusesem deturnarea sensului, de la figurat la propriu, interpretări în contra-sens ale expresiilor şi clişeelor lingvistice etc.

Avangarde rezultă şi prin inversarea criteriilor axiologice. Dacă în teoria măsurii (estetice) schimbăm norma? Trebuie să fii la curent cu ce nu scrie şi ce nu se face în artă – ca să ocupi acel teren viran, să-l desţeleneşti... Uite, căutarea unui nou suport de transmitere a literaturii, artei, culturii. În prezent, se poartă cel electronic: nu se simte pe-aproape chiar o artă electronică? [comuniune stranie de termeni]. Ne folosim de e-mail, e-grup, e-carte.

În tragedia antică, în romanele poliţiste, intriga, misterul dominau; a venit Beckett, *En attendant Godot,* şi nicio intrigă nu mai există, iar spectatorul pieselor sale se plictiseşte de moarte.

Cultura se repetă, ca şi viaţa, dar la un nivel superior, diferit: romantism, neoromantism, clasicism, neoclasicism, realism, neorealism, paradoxism acum, neoparadoxism mâine. Cultura se repetă, în comparaţie cu ştiinţa, care creşte exponenţial. Din fericire, ştiinţa influenţează cultura, dându-i noi suporturi, noi metode şi instrumente de creaţie. Deci, cultura nu se repetă. Ce zici de cultura cinetică, cu motoraş şi videocasetă? Centrul cultural **Georges Pompidou** din Paris (arhitecţi: Richard Rogers şi Renzo Piano) arată ca un Bauhaus întors pe dos, l-am vizitat în vara anului 1992, având aspectul unei... rafinării (de petrol). Unii artişti francezi erau revoltaţi de această neobrăzată imixtiune a tehnicii în artă.

Bauhaus-ul era o mişcare germană de îmbinare a ştiinţei cu arta în arhitectură. Marinetti a respins trecutul, slăvind maşina (1909-1910). Umberto Boccioni, în futurismul său, a-ncercat să exprime noul sens de spaţiu-timp, dat de Minkowski şi Einstein, din fizică în pictură: "Dinamismul unui ciclist" (1913).

Arhitecţii sunt oameni de ştiinţă şi artişti. Sculpturile lui Heleman Ferguson se compun din corpuri geometrice, precum benzi Mobius, toruri – proiectate pe calculatoare grafice, după formule şi algoritmi matematici. Inginerul şi arhitectul greco-francez Yanis Xenakis, născut la Brăila, a compus la Paris muzică de avangardă (voci fără cuvinte; în "Metastasis" se-aude un avion cum îşi ia zborul!; alte compoziţii urmează *Legea lui Poisson a Numerelor Mari*) folosind reguli din ştiinţele fizice, acuzat, deci, c-ar fi scris o muzică desensibilizată. Extravagant. Şi-a fost în conflict deschis cu Pierre Boulez, compozitor şi dirijor francez, contemporanul său. Alţii, prin procedee simple – precum repetiţia, de pildă (Reich, Gorecki), ajung la efecte speciale.

Vor exista avangarde întotdeauna, altfel arta, literele ar muri... Experimente vechi vor reveni, cu prefixul *neo-* ca-n spirală (neo-dada, neo-impresionism, neo-...). Chiar crezi că va dispărea noul? Sau prin combinarea avangardelor anterioare, precum fluxus – mai ales în reprezentarea scenică, care însemna prin anii 1960 în SUA; o parte Dada, o parte Bauhaus şi o parte Zen, bazându-se pe spontaneitate, minimalitate, poante, trucuri care provocau chiar şi răniri ale actorilor. Dintre astfel de artişti, menţionez pe japoneza Yoko Ono, văduva celebrului John Lennon, conducătorul formaţiei Beatles.

Există şi mişcări mai puţin cunoscute: Color Field Painting, Action Paint, Informal Art (care înseamnă artă fără formă), Fluxus (în performanţă dramatică, 1960-1970, Beuyis, Paik etc.), Arta Conceptuală) ideea primează faţă de obiect în vizual). Transformări mai mici, transformări mai mari.

Fiindcă tot nu sunt eu artist (ci autartist), şi nu am talent la pictură şi a trebuit să mă redocumentez pentru interviul

rămas neterminat, cu stimabilii Mugur – reporterul sau redactorul fotomagazin – şi Mircea Herder.

Arta Conceptuală apărea prin 1963 şi se consacra în 1970 cu o expoziţie la New York, numită sugestiv "Informaţie". Trăsătura dominantă era "dematerializarea artei obiective", în sensul că dispărea "obiectul" ca principal şi se impunea "ideea". Era un curent antiformalist – după criticul Lucy Lippard. Astfel, Joseph Kosuth picta, nici mai mult, nici mai puţin, un tablou care conţinea doar litere, nimic desenat, pictat ori fotografiat: "Arta ca Idee" (1966), în care copiase din dicţionar definiţia cuvântului englezesc "painting" (şi conotaţiile sale). Chiar mai mult: el a declarat că toată arta este conceptuală în natură, deoarece ea există numai în funcţie de concepte (atitudini, viziuni, idei).

Arta Conceptuală se trăgea cumva din Sculptura Minimalistă [Sol LeWitt], care afirma că ideea este motorul care generează arta, în sensul că după ce ai ideea (planul-proiectul-decizia) realizării obiectului artistic, înfăptuirea lui devine mecanică, rutină], iar în fotografie, arta conceptuală prezenta afişe şi reclame, deci transmitea "informaţie". Alţi reprezentanţi: Daniel Buren, Lawrence Weiner, Robert Barrz.. Bineînţeles, ca în orice avangardă – chiar şi-n paradoxism, era nevoie de conştientizarea lumii artistice asupra acestui nou stil ori spirit în creaţie, numit Arta Conceptuală, prin eseuri şi manifeste scrise de critici sau artişti (ori scriitori, în alte cazuri).

Arta Conceptuală a apărut înaintea aşa-zisului *post-modernism* – noţiune de tip ambiguu, controversată de unii critici, considerată a fi fost iniţiată în anii '80 (*postmodernism* ar însemna, etimologic, "după modernism", dar fiecare epocă în

parte a avut un modernism al ei, contemporanism cumva, deci postmodernismul în raport cu o epocă era modernism în raport cu altă epocă!). Cred că postmodernismului i se băga pe gât tot ce ţine de experiment şi, mai ales, de "inter-textualitate" şi "transdisciplinaritate" – ori chestiunile acestea apar încă la poetul Baudelaire (el îi spunea "eclectism").

Marcel Duchamp, prin obiectele sale "gata făcute", a influenţat apariţia Sculpturii Junk (din deşeuri neutilizabile ... obiecte de artă!).

Barochiştii împopoţonau arta cu tot felul de floricele şi brizbrizuri, suprematiştii au redus-o la câteva elemente (nişte linii drepte, două culori, simplitate – vezi "Dreptunghiurile", care nu erau prea dreptunghiuri!, ale unui Malevich).

John Cage, cu care am avut onoarea să schimb nişte epistole, muzician experimentalist american, a compus odată, la un concert, un cântec ... mut! Adică, atunci când s-a anunţat titlul partiturii sale, numită 4'30''(patru minute şi treizeci de secunde), în acest interval de timp, nu s-a cântat nimic. Publicul din sală era contrariat, aştepta să înceapă "melodia"... Dar, foiala şi zgomotele spectatorilor au constituit ele însele ... partitura! Gurile răuvoitoare au comentat că aceasta a fost cea mai bună compoziţie a lui!

Când eram în lagărul turcesc, refugiat politic, alături de sumedenie de marinari constănţeni de-ai voştri, care săreau în Bosfor, am participat la un concert simfonic dat de L'Institut d'Etudes Français d'Istambul. Acolo, un cântăreţ japonez, emigrat în Franţa, în loc să cânte pe coarde, bătea - cumva primitiv - în lemnul instrumentului.

Crizele artistice au rolul lor şi datorită acestora apare progresul. Dacă prăpastie n-ar fi, nu s-ar observa muntele. Nimic nu e constant ori static, în afara schimbării. Necesară!

Deci, tot răul spre bine! Această acuză că "s-a mai făcut", o poți arunca cu uşurință asupra oricui. Devine chiar o prejudecată. Există cineva "în totalitate" original? Haida-de!

Ca să fiu mai clar (ori, dimpotrivă, să confuz mai mult!), deosebirea dintre Arta Brută (1945) şi AutArta (1990), ar consta în următoarele:

a) Arta Brută era făcută *din suflet,* chiar dacă de copii şi alienați mintal care o făceau stângaci, încât arată neprelucrată, necoaptă, frenetică, într-un cuvânt – brută; AutArta e făcută *din rutină,* obiect care nu avea la început destinația de "artistic" şi aparținea unor domenii din afara artei.

b) În arta brută, se încerca *exprimarea frumosului,* deşi reprezentat la nivel elementar de amatori, fiecare cum se pricepea; în AutArtă se exprimă urâtul aşa cum este, iar frumosul este urâțit; se mai relevează şi *neutrul* (noțiune între frumos şi urât).

c) Arta Brută era *voită.* AutArta este accidentală.

d) Arta Brută folosea ca *o eliberare a subconştientului,* în special pentru alienați, era ca o terapie (vezi, de pildă: psiho-dramaturgia, psiho-arta, psiho-literatura); în felul acesta, psihiatrii puteau studia obsesiile pacienților (chiar şi ale copiilor, deseori în imposibilitatea de-a mărturisi ce-i nelinişteşte, căutând diminuarea lor, deci o metodă de tratament; AutArta *foloseşte conştientul,* planificat, organizat, direcționat spre viața reală/cotidiană/banală, dar nu spre artă.

e) Deosebirea esențială constă în faptul că Arta Brută era făcută, totuşi, *cu intenție,* în sensul că subiecții desenau şi pictau conştienți de acțiunea lor; AuterArta este *fără intenție, de exemplu:* în "Outer-Art" – "non-desenele" (p. 92-96) şi "anti-

desenele/schițele (p. 108-114). La început, acestea nu au fost decât nişte simple ciorne în maculatorul meu în care-mi notez sarcinile cotidiene, fără nicio legătură cu arta. Abia mai târziu, răsfoind ciornele ca să văd ce sarcini către mine însumi mai rămăseseră (cumpărături de făcut, încercări de demonstrări ale unor teoreme matematice pentru articole de cercetare, reparații necesare la maşină, softuri noi de învățat şi încărcat pe computer, telefoane de dat, plătirea *bill*-urilor, notarea adreselor unor prieteni), am constatat cu uimire că unele pagini aveau o formă mai deosebită: liniile care tăiau sarcini realizate, păreau vesele ca nişte desene, semnele lor de întrebare (la nerezolvare) îngreunau privirea... le puteam considera compoziții de ... "artă modernă".

Tot ce astăzi este "deosebit" se numeşte modern! Mai sărat decât sarea (?). Ori "mâzgăliturile" (la propriu!), mai ales partea a doua, numite şi "ante-artă" (atenție, nu "anti-!" sau "post-artă" <Scribblings> [p. 57-87], au rezultat din acelaşi maculator: cel pe care îmi ştersesem pensula, fie pe paginile cu formule matematice ori cu însemnări – la întâmplare, fără ca la început să le fi dat vreo interpretare. Erau, pur şi simplu, gunoaie! Multe din aceste ciorne le-am aruncat. Inițial, nici prin gând nu-mi trecuse că le-aş putea da vreo conotație (aut-non) artistică!

Spre deosebire de Junk Sculpture sau Asamblare, care mixau deşeuri dezagreabile într-un întreg agreabil, AutSculptura prezintă gunoiul ca – bineînțeles! – gunoi! Iarăşi Oul lui Columb! AutPictura "Decorativă" este graffiti-ul făcut cu spraz pe ziduri în California, de copiii şi adolescenții din ganguri, pentru a face rău ori a-şi bate joc; dar, poate şi o form(ul)ă de protest social. Dincolo de filosofi, există filosofie; dincolo de artişti (ca tine) există artă (neartistică, făcută de

mine şi de alţii, fără să ne dăm seama! – ca să mă citez şi eu, printre alţii, cu multă... modestie).

Unii au făcut avangardă de dragul avangardei, poate din vanitate. N-aţi dedus latura politică a paradoxismului? Eu aşa am simţit atunci: paradoxismul s-a născut singur, nimic forţat; totul a decurs organic, în protest şi dedublare. Voi n-aţi simţit dictatura. Doar puţin miros, eraţi pufoşi, pe-atunci, de-aceea nu ne înţelegeţi pe noi, bătrânii! Pentru mine, el a fost o răsuflare, precum bancurile politice de-atunci, care acum nu mai căutarea şi savoarea din acele timpuri. Când interzici ceva, interzisul devine mai dulce, mai misterios; în mod paradoxal, lucrul prohibit ajunge să trezească interes, să atragă.

Uneori iei lucrurile prea mot-à-mot. Sistemele în artă sunt ca nişte ameobe: fără forme fixe, ci mişcătoare. Desigur, toţi suntem subiectivi (tot ţiganul îşi apără ciocanul, nu-i aşa?), controlaţi de simţuri. La urma urmei, totul este îndoielnic. În jurul unora, promovaţi de la "centru", se face multă gălăgie – de aceea eu privesc cu scepticism *centralismul* (moştenire comunistă) cultural românesc...

Non-poezia de-acum, poate însemna poezia de mai târziu...

Te referi la "singurul reper pe care-l propui, este personajul tău", dar Dubuffet n-a format el singur un curent (numit "Arta Brută")? În colecţia sa pariziană, începută în 1945, ceilalţi exponanţi erau anonimi. Şi totuşi, n-ai văzut antologiile paradoxiste, într-a doua sunt cuprinşi, hai să zic şi eu, textieri (în loc de non-poeţi, ori experimentalişti), 100 literaţi de pe glob, cu scrieri în diverse limbi, iar în a treia – circa 40 (cu distihuri paradoxiste până şi-n chineză!).

Refuzul face parte din artă, este mai plastic, mai incitant şi atractiv decât acceptul. John Chamberlain este reprezentant al Artei Construcţiilor şi Asamblărilor, unde nu se mai ştie dacă rezultatul este o sculptură sau altceva! Cu părţi dezmembrate dintr-un automobil (din nou ştiinţă şi tehnică), se re-membrează un "obiect" (din deşeuri inutile – obiecte de artă utile cumva; din vechi, se formează noul. Această procedură se aseamănă cu Junk Sculpture [un alt exemplu de imposibilitate a graniţelor în arte – de unde necesitatea excesului de conştientizare publică a (non)artisticului]. Îmbină materialele diverse (metal, sfoară, lemn etc.). Rauschenberg, de pildă, combina chiar pictura (un tablou) cu asamblarea (o pernă, un postament şi suport de lemn), "Odalisk", 1955-58. Ori Louise Nevelson, categorisită de *asamblistă* (în lemn), dar şi *invaironmentalista* (Arta Mediului Înconjurător).

Folosind culori pure, armonioase, independente de natură, Robert şi Sonia Delaunay au format un curent numit de ei "orfism", în vreme ce acelaşi curent este numit de americanii Stanton MacDonald-Wright şi Morgan Russell "sincronism"!

Să luăm *Arta Pământului* (Earth Art), sculptură a mediului înconjurător, adică la nivel mega (de câteva mile dimensiune) în comparaţie cu sculptura anterioară limitată în spaţiu. Şi această *Artă a Pământului,* a fost posibilă tot datorită ştiinţei şi tehnologiei (maşinării care permiteau aceste construcţii), de pildă – "Debarcaderul în spirală", de Robert Smithson, din 1970, care are 457,2 m lungime, în Great Salt Lake, Utah. Tot aici trebuie amintit şi bulgarul Christo (Javacheff), devenit cunoscut pentru învelirea/împachetarea (temporară numai, atât era posibil) unor insule, cu ţesături festive, decorative (sau măcar intenţia, proiectul acestei iniţiative). Şi aici, există

doar doi reprezentanţi – deci nu numărul persoanelor implicate într-un stil de creaţie dictează valoarea.

Cât despre Richard Hamilton, acesta face parte din Pop Art (1950), cultura comercială rezultată din colaje bazate pe reclame, imixtate cu nuduri, satire, ilustraţii, fotografii de personalităţi ale zilei, benzi animate în speţă din spaţiul anglo-saxon – urmaşă a lui Marcel Duchamp. Niciuna de mai sus nu-i apropiată AutArtei. Arta Rococo este, de fapt, un Baroc târziu în artele decorative...

Am primit de la A. Rezuş volumul lui Mircea Ţuglea, *Proezia.* Eram tare curios şi incitat după titlu, mai ales că Herr Ţug(u)lea este mai reţinut (a învăţat de la nemţi!) la schimbul de comunicări contradictorii, şi rămân la părerea că "poezia" şi "proza" se contopesc într-un nou gen literar – "proezia" (asta începând cu moderniştii), fericită îmbinare de noţiuni, susţinând transdisciplinaritatea. Dacă v-ar întreba cineva: care-i etimologia cuvântului, ce i-aţi răspunde? Poate, cândva, dicţionarele de termeni literari vor trebui să-l menţioneze.

Ruperea versului ţuglean îmi aminteşte de Cezar Baltag: neliniară, tocmai pentru a-şi ţine suspansul. Versurile cu cap şi coadă, puse fiecare într-o linie, monotonizează poemul, chiar îl mecanizează, mai ales în forma clasică. Şi, la fel ca în ştiinţă, neliniaritatea e mai complexă şi mai în relief. Neliniaritatea înlocuieşte sărăcia metaforelor în poezia contemporană a cotidianului.

Am observat la Generaţia '90, o prelungire de la Generaţia '80: încercarea de nefonetizare a ortografiei româneşti, după modele anglofone în speţă. Herr, prietenul comun, Muggur Grossu (hai să-i aplic propriu-i stil!), scria "kitschura", un optzecist spunea "hai-ku mine" etc. Aceasta e o debanalizare

a cuvintelor tocite de ani. Pe urmă, nouăzeciştii folosesc devierea fonetică, dar receptorul trebuie să fie unul instruit, inițiat, cultivat.

Şi la poeții postmoderniști germani, a existat o vreme când cuvintele compuse (care în germană se scriu într-un singur cuvânt) se scriau separat, adică despărțite, ca-n majoritatea celorlalte limbi. Iată o uşoară deviere fonetică, subtilă, surprinzătoare, din Jules Verne, precum am găsit-o în ASALT: "20.000 de leghe sub mări" devenea "20.000 de leghe sub nări" (Mădălin Roşioru). Sau parafrazarea (procedeu, aş zice, paradoxal) sintagmelor clasice, ori/şi populare. Numai că traducerea se ratează... Este o "creație pe dos", la diverse grade de întoarcere – procedeu – aş afirma din nou, paradoxist. Ia uite şi: "Moşule, ce tânăr eşti!", ori "zicerile" care se reflectă în "contra-ziceri" (Silviu Danciu). Ce să mai inventeze şi bietul scriitor, în această societate de consum care se va impune şi în România – țara "specializată" în imitarea modelelor străine şi ignorarea alor ei, neaoşe? Societate pe care o va durea-n cot de poezie, de proză şi... de comentarii literare.

În unele texte, forțarea limbajului este împinsă la extrem, ajungând la ilizibilitate, iar cu cât discursurile sunt mai fragmentare (Dumitru Crudu), mai încâlcite până la ermetism (Ştefan Peca, *Picabo/Pinguini*), cu referiri cât mai neauzite, cu atât l-i-t-e-r-a-t-u-l eSTe konsyderat may mOdeRn. Se appellează lA shok shi skandall!...

Scrierea, ca şi programarea, neliniară atrage mulți debutanți...

Boala citatelor şi a auto-citatelor, aluziilor culturale - în poezie – a existat de când lumea, iar intertextualitatea o

primeşte ca la ea acasă. L-aş parodia şi eu pe Mircea, glăsuind: "Să rămânem cu ce n-avem!"

Surprinzător că **voi**, ăştia tineri, v-aţi americanizat mai mult ca mine, cetăţeanul american care trăieşte peste ocean de zece ani de zile! Sărbătoriţi "Valentine's Day", iar pe lângă mine, ziua trece nebăgată în seamă! Aniversaţi "Thanks-giving" nici nu ştiu pentru ce motiv, fiindcă indienii nu v-au dat nimic (!) – pe mine mă bucură doar că am liber de la universitate o săptămână, spre sfârşitul lui noiembrie. (Precum era 23 August pe vremea comuniştilor şi nu mă duceam la serviciu... macabră comparaţie!). "***Ambiţia*** nemăsurată de a lăsa urmele trecerii noastre zglobii", este exactă: toţi artiştii suferă de vanitate, de aceea, probabil, şi voi îmi luaţi acest interviu, de aceea – probabil – şi eu vă răspund... Cine susţine contrariul, este mai vanitos şi, în plus, ipocrit!

Au întrebat MUGUR GROSU şi MIRCEA ŢUGLEA

"Suplimentul de Marţi" al ziarului "Observator" din Constanţa, nr. 68-69/2001, dedicat PARADOXISMULUI, *http:www.asalt.seanet.ro./tema 67.htm*

III
ultraINTERVIURI

"Nici în America nu poți trăi din literatură"

Scriitorii stau, zice-se, foarte bine cu imaginația. Inventează fel de fel de personaje, pe care le pun în cele mai ciudate ipostaze. Ei, în schimb, în cele mai multe cazuri, sunt oameni ca oricare alții. Lipsiți de spiritul aventurii, deloc tentați de riscuri, cuminței, "băieți" de casă.

Florentin Smarandache este o excepție. Este, el însuşi, un personaj. Chiar personajul principal al cărților sale. E un scriitor care ştie foarte bine că realitatea bate bine ficțiunea. A fugit din țară, a ajuns – cu peripeții – în SUA, a fost, acolo, încărcător-descărcător, săpător de şanțuri, spălător de vase, şomer, inginer electronist, profesor. Scriitor.

De ce ați părăsit România?

Pentru că simțeam că mă sufoc. Eram şomer de aproape un an şi jumătate, deşi terminasem Facultatea de matematică, secția Informatică, ca şef de promoție. Nu puteam să public, îmi inteziseseră să merg la concursuri internaționale de matematică. Între 1982-1984 am fost profesor de matematică în Maroc. Atunci am văzut libertățile din Occident şi am vrut să rămân, dar soția, cu care eram acolo, nu a fost de acord şi ne-am întors în țară. Apoi, patru ani de zile, până în '88, m-am tot gândit cum să fug. Am făcut fel de fel de planuri de "evadare". Până la urmă, am mers în audiență la primul secretar al județului Dolj, să-i cer să-mi dea un paşaport ca să pot vizita Bulgaria. Cu mare chin, am obținut paşaportul. În oraşul bulgăresc Burgas, m-am îmbarcat pe vaporul "Osetia" ("Libertatea"), până la Istanbul. Pe vapor, mi-a fost reținut paşaportul, pentru că era românesc. Când am ajuns la Istanbul, m-am depărtat de grup şi m-am dus la consulatul

american. Acolo mi-au dat nişte formulare, chiar în limba română, să le completez, după care m-au trimis la poliția turcă. Am stat în lagăr din 14 septembrie 1988 până în 23 martie 1990, când am emigrat în America.

Nu ați vrut să vă întoarceți în România, în momentul când ați auzit că a căzut regimul?

Primisem acceptul pentru Statele Unite şi am zis că trebuie să văd cum e acolo. În SUA, am lucrat la Fundația *Tolstoy*. La început, ajutor de programator, cum aveam studii de informatică, apoi m-au avansat inginer, iar peste patru ani m-au dat afară, alături de alți patru mii de ingineri. Doi ani de zile am fost şomer, semişomer, predam câteva ore la un colegiu... Între timp, îmi terminasem doctoratul în matematică, iar în '97 am fost acceptat de Universitatea din New Mexico ca profesor de matematică. În prezent, sunt în curs de titularizare pe acest post. Acolo, o titularizare de acest tip durează cam şapte ani.

În tot acest timp, cum ați păstrat contactul cu literatura?

Eu am început cam târziu să scriu literatură, prin 1979. În 1981 am scos un volum de poezii, la editura "Litera", sub pseudonimul Ovidiu Florentin. Cât timp am fost în Maroc, am scris, în limba franceză, două volume. În Statele Unite, am publicat două volume în limba engleză...

Sunteți şi un autor de jurnale...

Da, am reînceput să scriu jurnal în lagăr, în Turcia, după câțiva ani de pauză. Era o metodă terapeutică, mă simțeam foarte rău, iar scrisul era un debuşeu al unor stări deloc fericite. Şi în România am scris pagini de jurnal...

Ați inițiat un curent literar: ***Paradoxismul...***

Paradoxismul se bazează pe contradicții, pe antiteze, pe paradoxuri, în general... Am început mişcarea în anul 1980, ca

un protest antitotalitar. Era un paradox: în presa comunistă se anunța că viața noastră e minunată, iar ea era mizerabilă; că nivelul de trai creşte, dar el descreştea... Toate aceste lucruri constituiau surse de inspirație. Am început să scriu poeme de două versuri, versuri antitetice: *Într-o stabilă/ Instabilitate.* Sau poemul *Euforie: Beau/ până cade nevastă-mea sub masă.* Chiar în latină există un astfel de paradox: *Festina lente* – Grăbeşte-te încet.

Are acest curent adepți?

Da, chiar recent am publicat o antologie multilingvă, în care există distihuri paradoxiste semnate de 40 de poeți din întreaga lume. Am în pregătire o altă antologie de acest tip, în care vor fi incluşi o sută de poeți.

Pentru un scriitor venit "din afară", rămâne America țara tuturor posibilităților?

Ca să faci carieră, trebuie să ai, în primul rând, un job, o meserie din care să trăieşti, iar în timpul liber poți să scrii poezie, proză sau teatru. Nu poți trăi nici acolo din literatură. Doar 2-3% din scriitorii americani se întrețin din ceea ce scriu. În rest, au slujbe sau afaceri.

Vă veți întoarce definitiv în România?

Da, cred că la pensie. Poate că între timp, situația României se va schimba în bine...

A consemnat ROBERT ŞERBAN

"Focus", Timişoara, anul II, nr. 28 (38), p. 12, 14-20 iulie 2000

Florentin Smarandache forțează limitele limbajului literar

Profesor la Universitatea din New Mexico, matematicianul Florentin Smarandache este cunoscut nu numai prin contribuțiile originale din domeniul ştiințelor exacte, dar, în numeroase cercuri literare din lume, şi pentru experimentele sale avangardiste, fiind inițiatorul curentului paradoxist.

Cum s-a declanşat apetența pentru poezia nonconformistă, "paradoxală"?

Am început să scriu poezie paradoxală ca un act de revoltă la adresa dictaturii. Trăiam în acelaşi timp în două universuri: se spunea că viața este liberă şi nu era; că viața este minunată şi ştim cum era. Atunci m-am gândit la o literatură care să aibă logica inversată, de genul "ce bine că ne simțim rău!"

Până în acest moment, paradoxismul şi-a câştigat adepți în întreaga lume şi am realizat o antologie de poezie paradoxistă, la care participă 40 autori din țări ca Brazilia, China, India, Franța, Anglia...

Ați mărturisit că vă place să scrieți mereu altfel, să nu repetați stilul în care vă exprimați.

Îmi place să încerc mereu să scriu într-un stil nou. M-au interesat răsturnările de expresii şi locuțiuni, pe care le-am tratat în sens opus, de la figurativ la propriu, experimente de limbaj: paradoxuri, antinomii, contradicții. Am compus un mare număr de distihuri paradoxiste. Un distih este format din două versuri antitetice, dar unitare. De exemplu, *Perpetuum mobile: Într-o stabilă/ Instabilitate*. Sau *Euforie: Beau/ Până cade sub masă nevastă-mea; Soluție: S-a rezolvat:/ Nu se poate.*

Distihurile tautologice sunt acelaşi lucru, doar că versul al doilea reia un sens din primul vers, pe care îl întăreşte: *Eu când vreau ceva/ Păi vreau.*

Atracţia faţă de studiul structurilor lexicale s-a accentuat, după ce am citit *Poetica matematică* de Solomon Marcus şi *Lingvistica matematică* a lui Leon Levinschy.

Încercaţi să conceptualizaţi pe scurt, ce înţelegeţi prin poezia spaţială?

Poezia spaţială este înrudită cu conceptul de literatură-obiect; un fenomen din natură, o floare, zborul unui pescăruş. Poate fi poezie în trei dimensiuni: un obiect oarecare îşi poate releva poezia conţinută, prin simpla existenţă, ori situare într-un context. Sau, o poezie cu două dimensiuni: ciorna, de ex., e un poem în două dimensiuni. Ea reţine gestul artistului de a însemna un moment de concentrare sau de inspiraţie.. În literatura engleză există conceptul de Found Poetry (poezie găsită); se referă la anumite texte populare sau ale unor autori, din care poţi extrage fragmente care, în sine, conţin o metaforă sau o asociaţie, care te şochează (am găsit într-un ziar american un anunţ matrimonial: "american, de cetăţenie oltean, caut..."). Poezia există în jurul nostru. Cu mijloace diferite, încercăm să-i reţinem "substanţa", prin scrieri literare. Dar dimensiunea politică există independent de aceste formule de a o fixa.

Aţi fost atras şi de folclor. De condensarea sensurilor şi şlefuirea pe care o au multe expresii populare...

Pornind de la folclor, am studiat statistici în poezie privind frecvenţa unor litere, silabe, consoane. Am publicat volumul *Cântece de mahala,* în care am exploatat argouri, expresii ţigăneşti.

Un alt volum, *Vreme de şagă,* l-am realizat împreună cu rebusistul Gheorghe Niculescu: conţine fabule, distihuri, definiţii rebusiste concepute în versuri, epigrame, parodii. (De exemplu: "Pe lângă plopi/ea fără soţ, adesea a trecut,/până când un vecin mai hoţ/cu ochiul i-a făcut...").

N-ați rezistat nici tentației de a scrie teatru.

În genul dramatic, am scris *Patria de animale*, în care nu există dialog. Este un fel de pantomimă, în care replicile sunt expuse concis, pe bucăți de carton, şi pot fi ... citite de spectatori. Această piesă a fost jucată în Germania – la Karlsruhe (Munchen) şi a primit Premiul special al juriului la Casablanca, în Cuba, interpretată de compania "Thespis" din Timişoara, în regia lui Diogene Bihoi. M-au interesat dadaismul, suprarealismul, Urmuz. Am experimentat şi genul numit *centom*, un colaj alcătuit din fraze extrase din opere ale diferiților poeți contemporani români, cu replici în contradictoriu; este o piesă în versuri, sub titlul *Aventurile dragostei*.

A consemnat MAGDALENA VLĂDILĂ

"Telegraf", Constanța, anul VII, nr. 175 (2502), p. 29, joi 27 iulie 2000

Un matematician şi scriitor român în exil

Domnule Florentin Smarandache, bine ați venit acasă! După câți ani?

După doisprezece ani.

Ce-ați făcut în ultimii doisprezece ani – era o întrebare favorită la începuturile...

Am fost doi ani în lagăr, în Turcia, la Istanbul şi Ankara, apoi zece ani în America.

Să precizăm, pentru cititorii ziarului "Curierului de Vâlcea", că domnul Florentin Smarandache, matematician de renume în Statele Unite, a părăsit România în anul 1988.

În luna septembrie a acelui an, am obținut un paşaport de turist pentru Bulgaria, unde cunoşteam o familie de profesori care lucraseră cu mine în Maroc, între anii 1982-1984. Enka Markova, profesoară de fizică, locuia în Burgas. M-am dus la Burgas, de unde m-am îmbarcat, semi-ilegal, pe un vapor care se numea, culmea, "Osetia", "Libertatea". Erau turişti francezi, nemți şi numai eu român. Mi-au găsit paşaportul român, mi l-au oprit şi, deşi au zis că mi-l dau în Bulgaria, nu l-am mai primit deloc înapoi.

În Bulgaria nu am revenit. Vaporul a oprit la Istanbul, iar acolo am făcut nişte excursii de grup. Eu m-am despărțit de grup, m-am dus la Consulatul American şi am cerut azil politic. Mi-au dat să completez formulare în limba română, pentru că la Consulat veneau mulți marinari români care săreau în Bosfor, unii dintre ei numai în chiloți. De acolo, m-au băgat într-un hotel, după ce m-au trecut, mai întâi, pe la Poliția Turcă pentru Străini. Am rămas în hotel o săptămână,

după care m-au dus în campul din Istanbul. Acolo am stat cam un an...

A fost grea viața în lagărul turcesc? Am spicuit din volumul "Fugit", al dumneavoastră.

A fost destul de dură, dar şi interesantă. Jumătate din cei din lagăr eram români, aproape acelaşi număr erau polonezi. Mai erau bulgari şi ruşi. Tot acolo se mai afla un camp pentru asiatici. Eram cam vreo 300 de persoane. Am dormit şi în barăci, laolaltă cu vreo 70 de inşi. Unii se îmbătau, cântau noaptea... Era greu de locuit acolo. După aceea, ne-au mutat în lagărul din Ankara. De fapt, primeam nişte bani de la ONU şi fiecare se descurca cum putea.

Unii mai munceau ce nimereau. Am făcut şi eu tot felul de munci necalificate: la şlefuit de marmură, la încărcat de roabe, la scos cuie din lemne, la făcut betoane, în construcții, la măturat... La un moment dat, am fost şi ghid pentru francezi. Ştiu că m-a chemat odată Poliția, pentru nişte francezi care făcuseră accident şi nu se înțelegeau cu ei. Eu traduceam din franceză în română, iar un tătar din Dobrogea traducea din română în turcă. În felul acesta, cu doi translatori, s-a înțeles cu francezii.

Am mai frecventat L'Institut Français d'Études din Istanbul şi pe cel din Ankara. Mă lăsau să intru gratuit, mă mai chemau pe la teatre, la filme, mi-au dat chiar şi bani... În fine, mi-a mai trecut timpul!

Cât a durat acest chin, în total?

Aproape doi ani. Din 7 septembrie 1988, până la sfârşitul lui martie 1990. M-a prins revoluția în lagăr.

În ce an aţi ajuns în America?

În 1990, în martie, m-a sponsorizat Fundaţia *Tolstoy,* care a fost înfiinţată de nepoata marelui scriitor rus. Era în Phoenix, în Arizona. Acolo ne-a aşteptat la aeroport românul Ioan Nicoară. Cinci români din lagărul acela veneau în Phoenix, printre care şi eu. Am stat două luni. Am stat două luni – două luni şi jumătate, pe un ajutor de şomaj, apoi mi-am făcut un résumé şi mi l-au "expediat" pe la nişte companii. Din fericire, aveam diplome pe meserii tehnico-ştiinţifice, care se caută mai mult, şi am primit un post de ajutor-programator. Peste un an, m-au avansat inginer, iar peste alţi patru, m-au concediat!...

Ştiu, am citit despre aceşti ani ai dumneavoastră, în "America, paradisul diavolului", din care rezultă o viziune puţin sumbră despre situaţia emigrantului român Florentin Smarandache, în America.

Da, am văzut – şi vă mulţumesc – cronica dumneavoastră în *Curierul de Vâlcea,* pe care mi l-a trimis mama în America, în 1993. La început, mi s-a părut că e dură, împotriva mea, chiar mă supărasem pe Silviu Popescu. Apoi mi-am revenit, când mi-a arătat partea a doua din cartea lui, *Profesia: Ziarist de provincie,* în care are mai multe cronici şi am văzut că Silviu Popescu era obiectiv. Mă menţin, în continuare, prieten cu el.

Mulţumesc!

Trebuie să spun că am privit viaţa obiectiv. Traiul în America este, la început, greu, pentru majoritatea. Nu este aşa numai dacă au acolo pe cineva care-i poate ajuta, pentru că

este un adevărat şoc: diferența între cele două culturi este foarte mare, intervine şi limba...

S-a schimbat, întrucâtva, viziunea aceasta sumbră asupra realității americane?

Pentru mine, s-a schimbat. După zece ani, am reuşit şi eu, în sfârşit, să obțin un post pe care mi-l doream, să fiu profesor la universitate şi să predau ce-mi place: matematica. Am bâjbâit o perioadă, poate am fost şi mai introvertit, poate prea melancolic. Am renunțat, însă, la acestea, dar nu am vrut să critic pe nimeni; este, pur şi simplu, viața mea. Oricum, nimeni nu trebuie să se aştepte să găsească un paradis acolo. America este o societate a muncii, a organizării, se munceşte foarte mult, oamenii se străduiesc, îşi dau interesul să-şi mențină slujbele pe care le au. Obținerea unei slujbe bune se face prin trimiterea multor résumé-uri, e un adevărat job ca să găseşti un... job! Trebuie să găseşti tot felul de *curriculum vitae,* liste de publicații, trei-patru recomandări de la diverşi profesori, însă, odată integrat în societate, şansele de adaptare sunt mult mai mari. Vii în contact cu reviste internaționale, cu profesori, cu profesori şi cercetători internaționali, ai multe disponibilități – acolo computerele, tehnologia sunt foarte la îndemână.

Aş vrea să vorbiți puțin despre activitatea dumneavoastră ştiințifică. Ştiu că sunteți creatorul aşa-numitei Funcții Smarandache. *Eu nu înțeleg prea bine ce înseamnă asta... Poate ne explicați acum.*

Am creat în teoria numerelor, unde mi-a plăcut mie "joaca" cu cifrele, mai multe funcții, secvențe, chiar şi nişte constante, şi am publicat în 1980, în "Analele Universității din

Timişoara", un articol în limba engleză, intitulat *O funcție în teoria numerelor.* Mai târziu, a apărut în Anglia, la "Personal Computers World", o revistă, un alt articol intitulat chiar *Funcția Smarandache,* pentru că eu eram inițiatorul. Apoi au început să apară tot mai multe articole, cărți, chiar şi românii au scris despre asta. Nu sunt funcții dificile, sunt de înțeles, se folosesc în cernerea numerelor prime, au proprietăți relative la numerele prime. A apărut ceva despre toate acestea chiar şi în Râmnic, într-o revistă numită, dacă nu mă-nşel, "Caiete vâlcene", editată de profesorul Ştefan Smărăndoiu, în prezent director al Şcolii "Tache Ionescu". Ştefan mi-a fost prieten, la Liceul Pedagogic din Râmnicu Vâlcea, promoția 1974. Legat de această funcție, au mai apărut secvențe. Anumite serii din această funcție, formau constante. Toate acestea au fost introduse în Enciclopedia americană de matematică, apărută la Editura Boca Raton, în Florida, în 1998. De atunci, au luat amploare internațională..

Sunteți mulțumit de statutul dumneavoastră de profesor la Universitatea New Mexico, într-un orăşel, Gallup, situat la 140 de mile de Albuquerque?

Ce pot spune? Relativ da sau relativ nu! Se putea mai bine, dar dacă mă gândesc prin câte am trecut, acum e mult mai uşor față de început.

În paralel, ați desfăşurat, aş zice eu, o activitate publicistică deosebit de importantă. Ați scris articole, probabil sute sau mii, ați tipărit cărți, atât în România, cât şi în Statele Unite...

Da, am publicat cărți în România, în Quebec (Canada), în SUA şi în Franța, şi am colaborat la mai multe reviste, în care

mi-am publicat articolele. În matematică, am scris vreo 66 de articole şi note, până acum. De exemplu, ultimul este din fizică şi se referă la viteza luminii. M-am gândit că viteza luminii poate fi depăşită şi am extins un experiment efectuat la Universitatea din Insbruck (Austria). În ceea ce priveşte activitatea literară, am scris jurnale, poezii, un roman intitulat *Nonroman,* piese de teatru, traduceri... Am publicat peste 40 de cărți.

Multe-nainte!
Mulțumesc!

Care dintre ele vă este cea mai dragă?
Întotdeauna mi se întâmplă ca ultima carte să-mi fie cea mai dragă. Fiecare carte are un anumit stil. De exemplu, jurnalele m-au eliberat psihic. În lagăr şi în primul an în America mi-a fost destul de greu, dar apoi mi-am revenit. Am cărți care sunt mai riste, altele mai vesele, mai optimiste, unele cu experimente literare sau matematice, altele – pur şi simplu, tradiționale, descriind sentimente şi viață.

Ion Soare, prozator, critic literar, om de spirit şi animator cultural, mi-a spus că este un bun cunoscător al operei dumneavoastră şi s-ar putea ca într-o zi să se descopere că paradoxismul – ca mişcare artistică, teorie şi stil literar – să fie aplicabil tuturor dezvoltărilor post-moderniste care s-au făcut în secolul XX!

Da, domnul Soare zice, în glumă, că este cel mai mare "smarandachiolog". A scris deja două cărți despre paradoxurile mele în literatură. Există paradoxuri şi în ştiință.

Formând anumite experimente, am întemeiat acel curent paradoxist.

În ce anume constă acest curent, al cărui creator sunețI?

Am pornit în 1980, de la situația din România, în care în mass-media, viața era prezentată ca fiind roză şi frumoasă, când, în realitate, nu era aşa. În momentul acela, deci, exista un paradox social. Tot atunci, era foarte greu să publici ori să participi la simpozioane, la conferințe sau la alte acțiuni de acest fel. Şi m-am gândit să facem literatură fără a face literatură, în sensul că, exprimat în literatura-obiect, zborul unei păsări reprezintă un poem, vântul prin ramuri reprezintă un poem... Au existat diferite curente şi în Occident – am citit – şi în Brazilia, de exemplu: poezia sonoră, poezia concretă, dadaismul, suprarealismul, cubismul etc. Noi, în paradoxism, ne bazam mai mult pe aceste contradicții şi pe extinderea literaturii prin elemente neliterare. De exemplu, introduceam în nuvele un careu de rebus, foloseam un amestec între modern şi tradițional. Într-o proză scurtă pentru copii, de pildă, *Păcală şi Superman,* provenind din culturi diferite, cei doi eroi, provenind din culturi diferite, se luau la întrecere, la luptă. Superman îl trânteşte pe Păcală la pământ, iar acesta zice:"Eu am învins, fiindcă cel trântit la pământ este câştigător!"; sau se întrec la fugă şi, normal, Superman ajunge primul. Păcală zice: "Eu am învins, pentru că cel care aleargă mai încet, acela este declarat învingător". Totul este de-a-ndoaselea, iar interpretarea – în răspăr.

Să ne întoarcem la România. Iată-vă în România de câteva zile. Cu ce ochi o revedeți?

Îmi place când vin, mai întâi pentru că vin în vacanţă. În America muncesc mult, iar aici vin să mă odihnesc. Îmi întâlnesc prietenii, e o continuă sărbătoare. Îmi place că e multă libertate. Nu ştiu cum se simt românii de aici. Poate că unii o duc din ce în ce mai greu, aşa cum aflu din ziarele de exil, dar pentru mine, de fiecare dată, reîntoarcerea în România este o adevărată plăcere.

Mai am câteva întrebări foarte scurte. V-aţi părăsi postul de la universitate?

În acest moment, sincer să fiu, cred că nu, pentru că acolo, în America, am şanse mai mari de realizare. Însă m-am gândit ca, la pensie, să revin în România, să locuiesc aici, pentru că aş primi pensia în dolari americani. În acest fel, nivelul meu de viaţă ar fi foarte bun.

Aţi avut contacte cu revistele româneşti din exil. Vreţi să faceţi o scurtă caracterizare a lor?

Majoritatea revistelor din exil sunt ori politice, ori bisericoase. Există în America şi-mi sunt mai familiare, publicaţiile "Lumea românească" din New York, care este, aş zice, de dreapta; "Meridianul românesc" din California, şi ea – de dreapta. Există şi reviste literare: "Miorița", tot la New York, "Luceafărul românesc" – în Canada, "Clipa" – o revistă penticostală din California. Vreau să spun că literatură este mai puţină; mai există, în special, eseuri şi poeme, sau fragmente mici de proză în limba română şi multă publicitate, dar, în special, totul este bazat pe politică.

În ceea ce priveşte revistele ştiinţifice, există două de matematică, prima editată de academicianul Constantin Corduneanu de la Universitatea din Texas, ieşit acum la

pensie. Aceasta este revista Academiei Româno-Americane. Mai există o altă revistă, care apare cu concursul Universității din Craiova şi, acum, cu cel al Universității din Braşov. Ea se numeşte "Smarandache Notions Journal" şi este dedicată unor noțiuni întemeiate de mine.

O ultimă întrebare: dacă ar fi să luați viața de la capăt, ați mai parcurge drumul pe care ați mers în ultimii zece ani?

Nu ştiu ce să zic. Ar trebui să răspund că da, aş lua-o de la început, dar mi-ar fi greu...

Vă mulțumesc pentru interviul acordat şi vă urez încă o dată: Bine ați venit acasă şi bine ați revenit la "Curierul de Vâlcea"!

A consemnat SILVIU POPESCU

"Curierul de Vâlcea", Râmnicu Vâlcea, an XI, nr. 2840, p. 3, 13 iunie 2000

O nerecunoaştere intenţionată

Sunteţi puţin cunoscut în România, deşi aţi publicat 55 de cărţi şi aţi iniţiat, în anul 1980, o mişcare de avangardă cunoscută sub numele de paradoxism. *Aţi susţinut că această mişcare a apărut ca un protest anti-totalitar. Cum au fost acei ani ai dictaturii pentru dumneavoastră?*

Există şi o ne(re)cunoaştere intenţionată, din partea oficialităţilor, la adresa unor scriitori din diaspora, poate în mod particular la adresa mea. Un exemplu: în situl "României literare", alcătuit de Corneliu Ionescu, n-au vrut să-mi menţioneze numele nici în lista de "Scriitori români", unde erau listaţi sute dintre aceştia, deşi am expediat un e-mail chiar lui C. I., iar lui Nicolae Manolescu i-am trimis prin poştă o fotocopie de pe legitimaţia de membru al Uniunii Scriitorilor din România – deci, de scriitor *român!* În loc să ne apropie, se pare că ei vor să ne îndepărteze!...

...Paradoxismul este o mişcare internaţională de avangardă în literatură, artă, filosofie şi chiar în ştiinţă, bazată pe folosirea de antiteze, antinomii, contradicţii, oximoroane, parabole, paradoxuri în creaţie. Urmărind lărgirea sferei artistice prin elemente neartistice şi prin experimente contradictorii; în special – creaţie în contra-timp, contrasens. Paradoxismul a pornit ca un protest anti-totalitar împotriva unei societăţi închise, România anilor 1980, unde întreaga cultură era manipulată de un singur grup. Numai ideile lui contau. Noi, ceilalţi, nu puteam publica aproape nimic. Şi-atunci am zis: hai să facem literatură ... fără a face literatură! Să scriem ... fără să scriem nimic. Cum? Simplu: literatura-obiect. "Zborul unei păsări", de pildă, reprezenta un "poem

natural", pe care nu mai era nevoie să-l scrii, fiind mai palpabil şi perceptibil decât nişte semne aşternute pe hârtie, care, în fond, ar fi constituit un "poem artificial": deformat, rezultat printr-o traducere de către observant a observatului, iar orice traducere falsifică, într-o anumită măsură. "Maşinile uruind pe străzi" era un "poem citadin", "ţăranii cosând" – un "poem semănătorist", "visul cu ochi deschişi" – un "poem suprarealist", "vorbirea în dodii" – un "poem dadaist", "conversaţia în chineză pentru un necunoscător al acestei limbi" – un "poem lettrist", "discuţiile alternante ale călătorilor, într-o gară, pe diverse teme" – un "poem postmodernist" (inter-textualism). O clasificare pe verticală? "poem vizual", "poem sonor", "poem olfactiv", "poem gustativ", poem tactil". Altă clasificare, în diagonală: "poem-fenomen (al naturii)", "poem stare sufletească", "poem obiect/lucru". În pictură şi sculptură, în mod analog – toate existau în natură, de-a gata! Deci, am realizat un protest mut!

Mai târziu, m-am bazat pe contradicţii. De ce? Pentru că trăiam în acea societate o viaţă dublă: una oficială – propagată de sistemul politic, şi alta reală. În mass-media se promulga ideea că "viaţa noastră era minunată", însă în realitate, viaţa noastră era mizerabilă. Paradoxul în floare! Şi atunci am luat creaţia în deriziune, în sensuri inverse, sincretic. Astfel s-a născut paradoxismul. Bancurile populare, la mare vogă în "Epoca" Ceauşescu, ca o respiraţie intelectuală, au fost surse de inspiraţie superbe. "Non"-ul şi "Anti"-ul din manifestele-mi paradoxiste, au avut un caracter creativ, nicidecum nihilist (C. M. Popa). Trecerea de la paradoxuri la paradoxism, a descris-o foarte documentat Titu Popescu într-o carte clasică asupra mişcării: *Estetica paradoxismului* (1994), pe când Ion

Soare, Ion Rotaru, Marian Barbu şi Gheorghe Niculescu au studiat paradoxismul în opera mea literară. În legătură cu un volum al meu, Nicolae Manolescu se exprima că este "în răspăr".

Nu am avut un premergător care să mă fi influenţat, ci m-am inspirat din situaţia "pe dos" care exista în ţară. Am pornit din politic şi social, ajungând treptat la literatură, artă, filosofie şi chiar la ştiinţă. Prin experimentări bazate pe contradicţii, s-au adus termeni noi în literatură, artă, filosofie, ştiinţă, şi chiar noi proceduri, metode şi algoritmi de creaţie. Într-unul dintre manifeste, propusesem deturnarea sensului, de la figurat la propriu, interpretări în contra-sens ale expresiilor şi clişeelor lingvistice etc., iar în 1993, am efectuat un turneu paradoxist în Brazilia, pe la universităţi şi asociaţii literare.

În decursul a 20 de ani de existenţă a paradoxismului, s-au publicat 25 de cărţi şi peste 200 de comentarii (articole, recenzii, note), plus 3 antologii internaţionale cuprinzând circa 300 scriitori de pe glob, cu texte în diferite limbi.

...Anii dictaturii au fost pentru mine lungi şi grei, am şi un jurnal inedit, *În pragul disperării.* Inspectoratul Şcolar din Dolj îmi interzisese să public până şi probleme de matematică prin revistele sale. Au urmat interdicţii de-a participa la congrese de matematică... manuscrise îngropate în via părinţilor mei de la Bălceşti, lângă un piersic (şi dezgropate în '92, când mă reîntorceam în ţară după patru ani!)... Şi nu conteneam să-mi fac planuri cum să evadez *dincolo*, în libertate (vezi *Fugit...Jurnal de lagăr,* două volume. (Dramaturgul Mircea Radu Iacoban din Iaşi, mi-a scris recent să-i expediez şi vol. II).

Evadarea peste graniță, lagăr aproape doi ani în Turcia, exil... Amintiri de care nu doresc să-mi mai aduc aminte!

Cum au privit studenții dumneavoastră acest tip de literatură pe care l-ați inițiat?

Bazat şi pe calambururi, pe contra-sens, acest tip de literatură a incitat curiozitatea studenților. În Maroc, de pildă, Ben Sergheni a scris şi publicat – în franceză - eseuri despre paradoxism.

Cum a fost privită această mişcare de către avangarda din elita americană?

Am publicat ultimele două antologii paradoxiste, cu contribuții de la peste 40, respectiv 100 scriitori din vreo 15 țări, cu texte în 5-6 limbi. Ca orice avangardă, şi aceasta s-a bucurat de aderență, în special la noii scriitori, mai deschişi la "diferit", şi a întâmpinat reticențe din partea celor mai în vârstă, conservatori.

Socrate, în dialog cu Euthyphro (din tomul cu acelaşi titlu), se lamenta, într-o zi, că fusese acuzat de Meletus că i-a corupt pe tineri. Cum? Socrate, ca poet sau "făcător de zei", a inventat noi zei, desconsiderând existența celor vechi.

Sunteți şi matematician. Ernesto Sabato (care a studiat şi matematica) afirma că el a făcut această trecere de la matematică la literatură pentru că universul matematicii i se părea străin de cel al oamenilor. Dumneavoastră cum percepeți cele două universuri – al matematicii şi al literaturii?

Ernesto Sabato a fost un strălucit fizician nuclear, instruit şi în matematici, evident, "deturnat" spre literatură şi influențat de bătrânul Borges, deşi cei doi aveau idei opuse.

Pe el, Parisul l-a proiectat în lume. Deşi lider al tineretului comunist argentinian, oponent al dictaturii militare a generalului Uribu (ca multe, de altfel, în America Latină), a studiat marxismul în fosta Uniune Sovietică, dar şi-a dat seama de crimele stalinismului. A fost prieten cu marii André Breton, Tristan Tzara şi cu pictori vestiți - Matta, Dominguez, Lam, dar l-a preocupat şi interogația asupra inconştientului (ştiințele sunt mai mult în sfera conştientului, excepție cumva psihologică), a crizei civilizației, a mizeriei, ororii, tensiunii şi dictaturii, scriind o trilogie romanescă faimoasă (*Tunelul* – 1948, *Eroi şi morminte* – 1961 şi *Abaddon exterminatorul,* 1974).

Eu mă gândeam la scris şi ca la o terapie, nu doar ca la un catharsis. Şi este ceea ce am făcut în jurnale. Simțeam că înnebunesc în aşteptare (exil interior în țară, lagăre, apoi emigrant la... infinit) – în nici un caz pasivitatea şi inutilitatea din *En attendant Godot* a lui Beckett; în felul acesta, îmi descărcam sufletul pe hârtie, în mod freudian. Vedeți, matematica nu mi-ar fi putut oferi această eliberare! Coşmaruri şi speranțe ale înstrăinatului, obsesii revenind des la suprafață. În condiții oarecum asemănătoare a început Sabato să refuze scientismul şi pozitivismul matematicii, trecând la mister, simbol, tenebre, inconştient...

Universurile artistice şi cele exacte se complementează şi se influențează, totuşi. Din conflictele de ide, apar noi valențe (Heraclit).

Eu am trecut la literatură pentru că simțeam că-n matematică nu mă puteam revolta! La un moment dat, demonstrațiile deveniseră plate, tehniciste, le lipsea metafizica (lui Aristotel). Universul matematic mi s-a părut prea rigid şi perfect, pe când lumea este imperfectă, impură, flexibilă, contradictorie.

Socrate, în dialogurile lui Platon, atunci când raționamentul său intra într-o aporie, apela la poezie. Credeți că poezia poate să ofere răspunsuri acolo unde logica se înfundă şi filosofia se întreabă?

Platon descrie, prin *Tetralogia 6, episteme,* capcanele raționamentului (în *Parmenides)* şi limitele raționamentului (în *Theaetus*), iar prin *Tetralogia 2, eikasia,* relativismul (în *Protagoras),* conținând dialogurile sale privind iluzia de frumusețe şi de ştiință (în *Hippias)* şi iluzia de justiție (în *Georgias).* Cu *Tetralogia 4, psyche,* Platon dezbate antagonismul *eros* versus *logos* (în *Phaedrus)* şi destinul sufletului (în *Phaedo).* Da, poezia salvează raționamentul. Însă prin metafizică, precum o vorbă de duh, care convinge mai mult decât o demonstrație plată, uneori înlocuind-o. Poezia oferă posibilități la imposibil! Logicile moderne au dat peste cap clasicismul din ştiință. Nu doar logica trivalentă ori, mai general, logicile polivalente, dar s-a ajuns la logica fuzzy (infinit-valentă, vagă, imprecisă), logica paraconsistentă (care promulgă ideea că o formulă rezultată din premize contrare nu este neapărat adevărată), dialetistă (care susține că unele contradicții sunt adevărate!), intuiționistă (care lucrează cu sisteme incomplete), până la logica neutrosofică (care cuprinde aceste categorii împreună şi care poate caracteriza paradoxurile). Mai concret: în logica dialetistă, o propoziție şi negația ei se întâmplă să fie adevărate în mod simultan. Logica neutrosofică atribuie fiecărei aserțiuni şi o componentă de "nedeterminare", pe lângă clasicele "adevăr" şi "fals", incluse într-un interval nestandard]-0, 1+[. Un Congres Internațional de Logică Neutrosofică va avea loc la Universitatea mea, New Mexico, în dcembrie 2001.

Logica se înfundă unde se lucrează cu date neclare, ambigue, venind din surse chiar contrare, ori doar parțial cunoscute. Şi atunci, este normal ca acel grad de necunoaştere al inputului să se reflecte în output. Logica modernă pare a fi foarte... matematică, poetică – dacă vreți. De fapt, logica este domeniul comun al matematicii şi filosofiei. Din aporie, se ajunge la iluzionare.

Dacă ar fi să plecați pe o insulă pustie, ce carte ați lua cu dumneavoastră şi de ce?

Cum mi-a plăcut întotdeauna să mă documentez şi chiar să creez, în mai multe domenii, cred că aş lua cu mine vreo enciclopedie, de pildă – *Britannica* (în peste 30 de volume). Pe-o insulă pustie, la umbra unui palmier, ar fi plăcut să citeşti şi să visezi...

Ați putea să ne vorbiți despre educație şi necesitatea lecturii? Studenții americani citesc? Dacă da, ce anume?

Dintr-un studiu statistic, american, reiese că tinerii de azi citesc mai mult decât cei de ieri, dar... (atenție!) pe Internet. Devii neputincios în fața exploziei informaționale şi atunci trebuie să te specializezi cât mai mult/restrâns.

Ați efectuat un turneu "paradoxist" în Brazilia, pe la universități şi asociații. Pe când un turneu asemănător în România?

Prin România, am efectuat mini-turnee paradoxiste. În Franța, am mai participat la un Festival poetic internațional (Bergerac, 1992), iar anul trecut am fost şi în Iugoslavia, la Uzdin, celebra localitate/centru cultural românesc din Banatul Sârbesc, "misionând" pentru paradoxism.

A consemmnat RODICA DIACONU

Gala de astropoezie

În ziua de 20 mai 2000, cu prilejul celei de a treia gale de astropoezie a acelui an, Observatorul Urseanu din Bucureşti l-a avut ca oaspete pe invitatul de onoare al acelui eveniment, FLORENTIN SMARANDACHE, profesor doctor la University of New Mexico (matematician), fondator al mişcării literare internaționale paradoxiste, autor al unor lucrări de astronomie şi... fost profesor al prietenului nostru Ovidiu Văduvescu, la un liceu din Craiova (pe vremea când se aflau amândoi în România).

La finele acelei gale, profsorul mi-a acordat interviul de mai jos.

Care este sentimentul dumneavoastră de româno-american?

Mă simt jumătate – jumătate. Nici american complet, nici român acuma complet, deşi în America mă gândesc mereu la România, la prietenii din țară.

Acum sunteți oaspete al SARM. În aceste puține ore petrecute împreună, ca persoană care locuieşte în America, cum ați privit ceea ce ați descoperit aici, în SARM? Adică tot demersul SARM, nu doar spectacolul, ci în general starea de spirit.

A fost în special surpriza conectării astronomiei cu literatura şi muzica. Eu am făcut un curs de astronomie când eram la liceu şi învățam despre stele, unghiuri, distanțe, dar acum mi se pare interesant modul de a le lega şi, în felul acesta, de a crea chiar noi genuri. Interdisciplinaritatea este, poate, la modă... Mi-au plăcut Mihai Dumitrescu la muzica

electronică, Dan Mitruț la chitară, astrofolk ... foarte frumos! Este bine că ați strâns mulți tineri, chiar de 16 ani, pentru că ei vor duce mai departe, după dumneavoastră şi noi, tradițiile. Apoi legătura dumneavoastră cu străinătatea, revista pe care o scoateți, "Noi şi Cerul", cu articole chiar în limba engleză, atragerea multor scriitori... Vă felicit sincer!

Mulțumim. Care sunt planurile dumneavoastră de viitor?Ştim că, pe de o parte, sunteți matematician, iar pe de alta – poet, scriitor. Cum vă simțiți? Ştim că aveți o vârstă, nu mai este vârsta primelor entuziasme (n.n., A. D. G.: Florentin Smarandache este născut în anul 1954). Aşadar, cum vă simțiți în etapa actală şi ce v-ați propus pentru viitor?

Să-mi continui cercetările de logică neutrosofică, cu aplicare în fizica cuantică, apoi despre depăşirea vitezei luminii şi chiar ipoteza cu viteza infinită; aceasta, pentru astronomie. Pentru literatură, câteva antologii paradoxiste, dintre care două sunt sub tipar şi sper să apară vara aceasta.

Totuşi, cum reuşiți să faceți față la atât de multe ocupații?

Am multe manuscrise de sertar. Până în 1989 am scris mult şi n-am publicat mai nimic. Foarte multe manuscrise le transcriu acum, iar lumea crede că le-am scris în America, dar ele sunt scrise mai demult. De exemplu: *Non-roman, Scrieri defecte, Sentimente fabricate în laborator*... am cel puțin zece manuscrise dinainte, pe care acum le tipăresc. Chiar aş vrea ca în vara aceasta să termin cu toată literatura de sertar. Literatura scrisă în ultimul timp este un jurnal şi autotraduceri din română în engleză. Iar în matematică, cercetări în logică şi ceva în astronomie. Mai concis, multe sunt manuscrise din perioada comunistă, am scris atunci mai

mult decât acum. Pe atunci fusesem concediat, nu puteam publica, aşa că mai mult stăteam şi scriam, trăind din meditații.

Vă doresc succes pe viitor, a fost o mare bucurie că v-am întâlnit. Ce urați dumneavoastră SARM-ului?

Să o țineți tot aşa, colaborări cu cât mai mulți şi în continuare multe succese.

Iar în final, patru distihuri paradoxiste (a câte două versuri cu elemente în opoziție) despre meteori ale distinsului oaspete, Florentin Smarandache.

METEOR
1
O stea căzătoare
Printre norii răsărind
2
Idee iluminată
Prin gându-mi întunecat
3
Necunoscut cosmic
Cunoscut totuşi... sieşi
4
O speranță răsare
În apus de soare.

A consemnat ANDREI DORIAN GHEORGHE

Nevoia unei noi avangarde?

Mai întâi, v-aş ruga să vă prezentaţi cititorului nostru cu câteva date biografice (data şi anul naşterii, studiile, cărţi publicate, meseria practicată în prezent, motivul emigrării în SUA etc.).

Vă indic o legătură de internet:
http://fs.gallup.unm.edu/FlorentinSmarandache.htm.

Pentru cei ce nu au acces la Internet: Profesor de matematică, scriitor, Universitatea New Mexico. Publicat 55 cărţi, 70 articole/note ştiinţifice: literatură (poezie, proză scurtă, roman), jurnal (din timpul dictaturii, din lagăr, din exil), povestiri pentru copii, piese de teatru, traduceri, eseuri, interviuri, culegeri de folclor], filosofie (neutrosofia, logica neutrosofică), artă (supra-picturi, non-desene, grafică, colaje, foto), rebus (careuri, enigmistică minoră, definiţii rebusiste, aritmogrife, coperţi literare), fizică (paradoxuri cuantice, superluminal), matematică (teoria numerelor, geometrie neeuclidiană, structuri algebrice).

Ce credeţi, paradoxismul – curentul literar pe care l-aţi fondat în 1980, ca un fel de protest anti-totalitar, mai poate fi cumva de folos într-o societate dominată de comunism (cum e Basarabia în prezent)?

Paradoxismul este un protest împotriva oricărei forme de totalitarism, nu doar a comunismului. El poate fi uzitat, într-o societate dictatorială, prin luarea în răspăr a sloganelor oficiale – persiflare (procedeu paradoxist) care să transpară în operele creatorilor.

Aţi elaborat o carte electronică de fabule, imnuri, poezii pentru copii, pasteluri de la românii din Transnistria. Cum aţi elaborat această culegere? De ce anume, de la românii din Transnistria?

Am vrut să demonstrez că nu există vreo diferenţă între limba aşa-zisă "moldovenească" şi cea românească. Dacă în subtitlul acestei culegeri lirice, *Mărgele risipite,* nu s-ar fi adăugat că provine de la românii de dincolo de Nistru (Svetlana Garabaji şi alţii), sunt sigur că acei care ar fi citit-o, ar fi putut-o considera din orice zonă a României! Volumul se poate accesa (cu Adobe Acrobat Reader) la http://fs.gallup.unm.edu/Transnistria.pdf.

Aţi profesat într-o perioadă, dacă am înţeles bine, matematica la Chişinău, cu care aţi văzut îndeaproape realităţile de aici. Cum credeţi, de ce comunismul, această molimă nesuferită, a prins rădăcini tocmai aici? Credeţi că există o şansă de salvare prin cultură?

Comunismul a fost impus cu forţa în Europa de Est, ca o ideologie imperialistă rusească. Era un mod sovietic de a ne supune prin îndoctrinare, de a ne îngenunchea şi a ne desfiinţa ca naţiuni. Există, desigur, o şansă de salvare prin cultură şi limbă – vă rog să nu uitaţi problema limbii în Basarabia, cea care ne mai uneşte. Şi, de aceasta, tinerii basarabeni sunt conştienţi.

Ce se aude în presa americană despre evenimentele de ultimă oră de la Chişinău?

Ziarele româneşti ce apar în diasporă ("Clipa" din California, "Cuvântul Românesc" din Canada etc.) criticau legea privind introducerea obligatorie a limbii ruse în şcolile din Basarabia, am primit mesaje şi pe Internet – semnând şi

ataşându-ne mulţi români din străinătate, protestului tinerilor de peste Prut. (Păi, de ce nu s-ar introduce atunci şi limba românească în şcolile din Rusia?! În plus, se deplângea soarta şcolilor româneşti din aşa zisa Transnistrie, unele pe cale de închidere, din cauza regimului impus de Smirnov et.Co.

Cum de s-a întâmplat ca un matematician de talia dumneavoastră să practice şi literatura? Mai mult decât atât, să fie şi fondatorul unui curent literar?! Se simţea, într-adevăr, nevoia unei noi avangarde?

Nu se simţea nevoia unei noi avangarde literare, ci a unei revolte – revoltă politică, socială, pe care n-o puteam înfăptui în matematică, ci în cultură. Revoltă mută, ca o frunză în cădere, părăsind, însă, ramura îngheţată ideologic... Adică scrierea pe dos, în contra-timp, inversă sloganelor. Era o eliberare spirituală. Plăcerea de a nu le face autorităţilor pe plac! Ca matematician, mi-am adus aminte de celebrele paradoxuri antice: Ahile cel iute de picior nu poate depăşi broasca ţestoasă; apoi de Paradoxul săgeţii, Paradoxul mincinosului, Paradoxul bărbierului...

Paradoxismul se bazează pe folosirea excesivă de antiteze, antinomii, contradicţii, oximoroane, parabole, paradoxuri în creaţie (literatură, artă, filosofie, chiar şi ştiinţă). El urmăreşte lărgirea sferei artistice prin elemente neartistice, prin experimente contradictorii (atât la nivel local, cât şi non-local), în special – creaţie în non-sens, în contra-sens; reflectă societatea în care se spune ceva, dar realitatea este alta!

Cum e primit paradoxismul în America? Dar în alte părţi? Dar în România?

Paradoxismul este primit cum m-am şi aşteptat: în mod paradoxal! Apropo: am format anul trecut două cluburi internaţionale: unul de pARadOXisM, la http://clubs.yahoo.clubs/paradoxism şi altul de aUT-aRTă (artă în afara artei!..., vezi albumul meu, *Outer-Art,* 2000), la http://clubs.yahoo.com/clubs/outerart.

Poate adera oricine. În România există o "celulă" paradoxistă la Craiova, în componenţa căreia activează prozatorul şi criticul literar Marian Barbu, poetul Tudor Negoescu şi alţii. În ultimele două antologii paradoxiste internaţionale (una accesibilă la http://www.gallup.unm.edu/~smarandache/ThirdAnthology-Prd.pdf), am editat texte în 5-6 limbi provenind de la 140 scriitori din circa 15 ţări. Îi invit, prin urmare, pe cititorii revistei "Ţara", să-mi expedieze astfel de lucrări paradoxiste pentru *Cea de a patra Antologie* (la adresa digitală: smarandache@unm.edu).

Şi în prezent, asistăm la felurite experimente în literatură (eu le-aş considera ca o extindere a paradoxismului): *Slam Poetry* (cu Kerenski + Ştefănescu), *MailArt, Social Beat, sub-kultur, sub-literatur* în Germania, cultură alternativă, siktiristă, compoziţie neoficială, poezie experimentată pe computer (spaniolul Miguel de Asén cu sonete rezultate prin combinaţii aleatorii), *underground literature* în America... Nu e vorba de valoare literară, ci de anti-..., de ceva axiologic diferit cu orice preţ faţă de ce s-a mai făcut (indiferent dacă-i bun sau rău!). Dar astea-s privite cu fală, fără vreo sfială, de academicieni chiar... (Adrian Rezuş). Este neobedienţa oficialului şi refuzul/nerecunoaşterea consacratului!

Artiştii/literaţii resping clasicul...

Acum, când România are mai multă deschidere spre Occident, nu vă tentează gândul să vă întoarceți acasă?

Ba da, însă mai târziu. În momentul de față încerc să acumulez şi să mă perfecționez cât pot, în America, beneficiind de avantajele tehnologiei electronice şi ale revoluției informaționale.

A consemnat LILIANA ARMAŞU
24-27 ianuarie 2002, Cluj-Napoca – New Mexico

Logica modernă se învecinează cu... nevoia de nelogică!

Funcţii, Secvenţe, Paradoxuri "Smarandache", Logica "Smarandache" – câteva cărţi de vizită în plus pentru recunoaşterea internaţională a şcolii româneşti de matematică

FLORENTIN SMARANDACHE, actualmente profesor la Universitatea New Mexico, a absolvit Facultatea de Matematică a Universităţii din Craiova. Este cunoscut în lumea ştiinţifică internaţională pentru contribuţiile originale în domeniul matematicilor moderne. Înainte de a părăsi litoralul, a fost invitatul redacţiei noastre, pentru a ne vorbi despre principala sa pasiune.

Enumeraţi, pentru cititorii ziarului "Telegraf" - poate pasionaţi matematicieni - câteva dintre realizările personale în acest domeniu.

În matematică, există câteva noţiuni ca: Funcţii, Secvenţe, Constante, Paradoxuri, care poartă numele meu. Cea mai cunoscută este funcţia din Teoria Numerelor, *Funcţia Smarandache,* care poate fi definită astfel: ***S(n)*** *este cel mai mic număr întreg, astfel încât* ***S(n)*** *este divizibil cu* ***n.*** În logică, am generalizat logicile "fuzzy" (ale propoziţiilor nedeterminate) la aşa numita "logică neutrosofică", numită şi "Logica Smarandache", în teoria posibilităţilor, am propus generalizarea probabilităţii clasice şi a probabilităţii imprecise, la probabilitatea neutrosofică, definită ca un vector tridimensional, ale cărei componente sunt submulţimi reale. Am fost atras de domeniul geometriei, mai exact – al

geometriilor neeuclidiene, ale lui Riemann şi Lobacevski, pe care le-am combinat într-o concepție proprie.

La ce nivel sânt cunoscute aceste realizări teoretice?

Noțiunile din Teoria Numerelor sunt amintite în enciclopediile americane, iar elementele care definesc logica neutrosofică, pot fi regăsite şi în *Dictionary of Computing*, editat în Anglia. Există oameni de ştiință care urmăresc activitatea mea, cum ar fi – în Italia – Felice Russo, în Suedia – Henry Ibstede, în SUA – Charles Aasbacher, în România, la catedra de matematică a Universității din Craiova, s-a constituit un grup de cercetare asupra funcției din Teoria Numerelor, pe care am descoperit-o, alcătuit din profesorii Vasile Feleacu şi Constantin Dumitrescu. În Japonia, lucrările mele sunt urmărite de Kenikiro Cashihara.

Cum estimați şcoala românească de matematică şi dacă considerați că emigrarea v-a răsplătit?!

Este ştiut că există o şcoală puternică de matematică în România. La universitățile străine, din Occident şi din America, există numeroşi doctoranzi români în matematici. Aceştia nu se mai întorc... Venirea în America mi-a permis o cunoaştere mai largă, din diferite unghiuri ale existenței. Am cunoscut un nou mod de viață şi o deschidere spre lume care m-a avantajat în contactele cu matematicieni, scriitori. Am avut ocazia unor întâlniri şi dialoguri, prin participarea la conferințe, schimburi de lucrări... Ca şi accesul la o tehnologie mai avansată, care favorizează comunicarea şi o mass-media mai deschisă, mai democratică.

Aţi fost atras de logica modernă care, se pare, tinde să sondeze dincolo de realitatea concretă, lumea necunoscutului, a misterelor.

Da, este adevărat. Logica modernă operează cu noţiuni ca *neprecisul, inexactul, contradictoriul, vagul, neconturatul,* care sânt, totuşi, noţiuni bine delimitate. În matematică, se mai fac studii care analizează fenomenul creaţiei artistice; în urma acestora, se pot crea algoritmi pe baza cărora calculatorul poate scrie literatură sau să picteze.

La un moment dat, în unul din volumele dedicate exilului, meditam la faptul că logica te limitează, că ai nevoie şi de o doză de religiozitate, de percepţie metafizică şi de multă gândire ... nelogică.

*De zece ani, Florentin Smarandache tipăreşte propria revistă de matematică – **Smarandache Notions Journal**. Apare anual, într-un tiraj de 800 de exemplare, având între 225-325 de pagini. Este tipărită în America, dar şi pe Internet. Are colaboratori şi abonaţi de pe întreg mapamondul. Ocazional, sunt inserate şi articole de fizică sau filosofie.*

A consemnat **MAGDALENA VLĂDILĂ**

"Telegraf", Constanţa, anul VII, nr. 180(2507), p. 21, miercuri, 2 august 2000

Neutrosofia - un nou concept în filosofie, creat de un român

Florentin Smarandache a părăsit România în 1988 (avea pe atunci 33 de ani), petrecând doi ani într-un lagăr de transfugi din Turcia, unde a aşteptat cu tenacitate viza pentru Statele Unite. Până în acel an, între 1982-1984, predase matematicile în Maroc. Absolvent al Facultății de matematică a Universității Craiova, se distinsese în domeniul ştiințific, descoperind funcția din Teoria Numerelor care îi poartă numele (Funcția Smarandache). Dezamăgit de regimul comunist, deopotrivă persecutat, interzicându-i-se să publice în domeniul matematicii şi al literaturii, cere azil politic, convins că pe această cale poate intra mai uşor în America. Motivul: interzicerea participării la congrese, interzicerea doctoratului şi a publicării lucrărilor. Până la vârsta emigrării, scrisese foarte mult, fără a publica aproape nimic. La plecare, a îngropat manuscrisele în via casei părinteşti din Vâlcea, ascunse în cutii de aluminiu provenite de la laptele praf.

Personalitate neobişnuit de creativă, Florentin Smarandache s-a distins deopotrivă în domeniul matematicii şi al literaturii, precum şi în al filosofiei. Actualul profesor al Universității din New Mexico – SUA, a fost invitatul redacției noastre, fiind rugat să ne spună câteva cuvinte despre contribuția sa originală în domeniul filosofiei.

Pentru cei mai puțin familiarizați cu termenul de neutrosofie, concept original care vă aparține, vă rugăm să ne spuneți cum ați ajuns la constituirea sa?

Am pornit de la logica clasică, care afirmă că o propoziție poate avea valoarea *adevărat* sau *fals*. În logica modernă, se admite că valoarea de *adevărat* a unei propoziții poate include posibilitățile: *adevărat, fals, nedeterminat.*

Se afirmă că este o generalizare a dialecticii lui Hegel. Ce componentă a dialecticii sale ați exploatat, spre a vă configura propriul concept?

În dialectică, Hegel susține că orice propoziție, atâta vreme cât există şi poate fi afirmată, apare automat şi opusul ei. Aceeaşi dialectică a aplicat-o şi Marx în analiza socială, după ce Hegel o folosise la nivelul ideilor.

Neutrosofia este o noțiune-termen care vă aparține. Care este justificarea, sensul acesteia?

Pornind de la faptul că există propoziții (în speță – paradoxurile) concomitent adevărate şi false, am semnalat că acest caz nu era prins de logica fuzzy, a propozițiilor vagi. Creatorul logicii fuzzy, L. Zadeh, afirmă că o propoziție are două componente: să fie adevărată, de pildă – 30% şi restul, de 70%, să fie falsă. Părții de nedeterminare care se găseşte între adevăr şi fals, împreună cu părțile de adevăr şi fals, i-am extins limita până la 300% per total, fiecare componentă e]-0,100[, astfel încât extremele *adevărat – fals* au fost împinse în aleatoriu. Acest interval virtual al aleatoriului aparține unor parametri ascunşi care, pe parcursul experimentelor practice sau al operațiilor teoretice, se pot releva.

Am numit neutru acest interval în care o dimensiune se află în starea sa de a nu putea primi valoarea *adevărat* sau *fals*. Această ştiinţă se dinamizează din confruntarea cu realitatea. Aplicaţiile sale sânt în inteligenţa artificială, care lucrează cu noţiuni vagi, imprecise, contradictorii sau aflate în sferă nedeterminată.

A consemnat MAGDALENA VLĂDILĂ

"Telegraf", Constanţa, nr. 169 (2496) - 20 iulie 2000

Anexă la interviu

Prima Conferinţă Internaţională privind Neutrosofia, Logica, Mulţimile, Probabilitatea şi Statisticile neutrosofice (1-3 decembrie 2001, Universitatea New Mexico)

Articolele se primesc până la data de 30 noiembrie 2001, pe adresa: ***Dr. Florentin SMARANDACHE, University of New Mexico, 200, College Road, Gallup,NM 87301, SUA. Tel. (505)863-7647; fax: (505)863-7532 (Attn: Neutrosophic Conference***). E-mail: ***smarand@unm.edu***

URL: ***http:www.gallup.unm.edu/ ~smarandache/FirstNeutConf.htm.***

Ele vor fi publicate în Proceedings-urile Conferinţei.

Autorii au posibilitatea să submită abstracte ale articolelor la următorul sit, pus la dispoziţia acestei conferinţe, de către York University, din Toronto – Canada, la ***http://at.yorku.ca/cgi-bin/amca/submit/cagu-01,*** şi ele pot fi văzute la ***http://at.yorku.ca/cgi-bin/amca/cagu-01 .***

Invitaţi: J. Dezert (Franţa), Charles Le (SUA), I. Stojmenovic (Canada).

Mai multe informaţii asupra neutrosoficelor, se obţin din situl principal al conferinţei, prin următoarele link-uri:

- 0. Introducere.
- 1. Neutrosofia – o nouă ramură a filosofiei.
- 2. Logica neutrosofică – un câmp de unificare în logică.
- 3. Mulţimea neutrosofică – un câmp de unificare în cadrul mulţimilor.
- 4. Probabilitatea neutrosofică – o generalizare a probabilităţilor clasice şi imprecise – şi Statistica neutrosofică.

IV
ultraREPLICI

Asupra distihurilor paradoxiste

Stimate domnule redactor şef,

În virtutea dreptului la replică, vă rog să publicaţi rândurile de mai jos. Vă mulţumesc anticipat.

Am citit în "Origini", nr. 3-4, mai - iunie 2000, p. 21, un atac grosolan la adresa mea, din partea d-lui Ştefan Stoenescu. Dânsul, ori nu înţelege avangarda şi postmodernismul, ori se face că nu înţelege! N-a auzit dumnealui de experimente literare? Este, însă, la mijloc, vorba de o ranchiună mai veche pe care mi-o poartă, de prin anii 1993-1994, când am avut nişte altercaţii epistolare, şi de-atunci îmi urmăreşte numele cu ură... La fel cum procedează şi cu eseistul şi poetul George Băjenaru, pe care îl jigneşte, în acelaşi articol, din cauza unei critici a acestuia din urmă privind traducerea *Luceafărului* eminescian în engleză, de către Adrian George Săhlean. Dânsul face acum un fel de reglare de conturi.

Vreau să-i dau câteva exemple privind "insuccesele" ***distihurilor*** mele ***paradoxiste,*** pe care le prezintă în mod deformat în articolul său *Despre cum credem noi că ar trebui să fie* – într-adevăr, cum crede dumnealui, fiindcă alţii cred diferit! Deci, articolul meu privind distihurile paradoxiste:

- a primit premiul pentru Eseu al revistei "Lumina" din Novi Sad, după ce fusese parţial publicat în această revistă (1998);

- împreună cu alte distihuri, a apărut în volum la Editura "Dorul" din Danemarca (1998);

- a fost tradus în limba sârbă de către cunoscutul poet şi editor Ion Baba, din Banatul Sârbesc, şi publicat, în anul 2000,

la Editura Libertatea din Novi Sad, cu o postfață favorabilă, scrisă de o eseistă sârbă: Bogdanka Petrović;

- mai mult: am publicat şi *The Third International Anthologz on Paradoxism* (2000), numai cu distihuri paradoxiste, colecționate de la peste patruzeci de scriitori din Anglia, Argentina, Australia, Belgia, Brazilia, Canada, China, India, Israel, Irlanda, Italia, România, Rusia, Spania şi SUA, fiecare poet – în limba lui, plus o traducere în engleză. Recent, un alt scriitor, Doru Moțoc din Râmnicu Vâlcea, a publicat un volum de distihuri paradoxiste (2000). Va avea acum domnul Stoenescu cuvinte răutăcioase şi la adresa acestora (de ce au scris stihuri paradoxiste)?

- articolul a fost indexat şi de către "MLA International Bibliography" din New York. Ce-o să spună acest Stoenescu: că nici MLAIB nu este "academică", aşa cum ponegreşte întregul "ARA Journal"? (Oare, nu există nimeni din conducerea Academiei Româno-Americane care să ia poziție împotriva denigratorului?).

Redau, din baza electronică de date a acestei prestigioase reviste internaționale, pe care o poate accesa şi verifica şi pe Internet, înregistrarea cărții mele, a cărei prefață cuprinde articolul apostrofat de dumnealui:

Database: MLA
Ownership: Search the catalog at LIBROS consortium
Title: Distihuri Paradoxiste
Author (s): Topa, Dan (ed. and introd.)
Publication: Editura Dorul, Aalborg, Denmark
Year: 1998
Description: xx, 175 pp.

In: (1998) :
Language: Romanian
Standard No: ISBN: 87-90425-34-0
SUBJECT(S)
Descriptor: Romanian literature – poetry – 1900-1999 –
Smarandache, Florentin – relationship to Miscarea Literara Paradoxista
Document Type: book
Update: 199807
Accesion No: 1998049579; MLA Sequence No: 1998-2-14482

Domnul Stoenescu, pe tonul său de atotştiutor (cu pleonasme precum "inițiatorul fondator"!), pare a da judecăți definitive, în contradicție cu titlul articolului (sic!) – tocmai în domeniul umanist, atât de subiectiv! – şi purtând o falsă aură de "profesor la o mare universitate", asta pentru românii care nu ştiu adevărata situație, căci el, săracul, nu este nici titular şi nici cu normă întreagă, ci mai mult trăieşte din ajutoare sociale... şi e măcinat de invidie...

Titlul manifestului paradoxist, *Cuvânt înainte şi înapoi,* îl consideră "insalubru", nefiind capabil să-i simtă dublul sens metaforic: "cuvânt înainte" – prefață, iar "cuvânt înapoi" – istoric (al evoluției distihurilor paradoxiste), pe când cu/vânt" înseamnă *cu elan*. N-o să mă apuc, acum, să-i dau explicații ca la clasa întâi (privind metaforele antitetice din text)! Se dă mare cunoscător de engleză (a tradus din poeta proletcultistă Nina Cassian) şi mă acuză pe mine pentru o biografie (comparația cu Ion Barbu), pe care n-am scris-o eu, pur şi simplu!).

Ba chiar mă atacă, acest impostor, şi în partea matematică, unde nu se pricepe, determinându-mă, astfel, să-i listez câteva din cărţile pe care le-au scris, despre unele funcţii, secvenţe şi paradoxuri Smarandache, matematicieni din Japonia (Kenichiro Kashihara), Suedia (Henrz Ibstedt), Statele Unite (Charles Ashbacher, redactor principal la revista americană "Journal of Recreational Mathematics"), Italia (Dr. Felice Russo), Bulgaria (Krassimir Atanassov, membru corespondent al Academiei Bulgare de Ştiinţe), România (C. Dumitrescu & V. Seleacu, Universitatea din Craiova), în ordine cronologică:

1. *An Introduction to the Smarandache Function,* de Charles Ashbacher, Vail, 1995, 60 p.
2. *Collection of Problems on Smarandache Notions,* de Charles Ashbacher, Vail, 1996, 73 p.
3. *Comments and Topics on Smarandache Notions and Problems,* de Kenichiro Kashihara, Vail, 1996, 46 p.
4. *The Smarandache Function,* de C. Dumitrescu şi V. Seleacu, Vail, 1996, 134 p.
5. *Surfing on the Ocean of Numbers / a Few Smarandache Notions and Similar Topics,* de Henry Ibstedt, Vail, 75 p.
6. *Proceedings of the First International Conference on Smarandache Type Notions in Number Theory,* Universitatea din Craiova, editori – C. Dumitrescu şi V. Seleacu, 1997, 208 p.
7. *Computer Analysis of Number Sequences,* de Henry Ibstedt, Lupton, 1998, 87 p.

8. *Pluckings from the Tree of Smarandache Sequences and Functions,* de Charles Ashbacher, Lupton, 1999, 87.
9. *On Some of the Smarandache's Problems,* de Krassimir Atanassov, Lupton, 1999, 88 p.
10. *A Set of New Smarandache Functions, Sequences and Conjectures in Number Theory,* de Felice Russo, Lupton, 2000, 114 p.

În afara acestor cărți, s-au publicat câteva sute de articole şi note, pe aceleaşi teme, de către matematicieni din China (în reviste chineze), India, Bangladesh, Germania etc.. Aş fi curios să aflu câți cercetători străini au scris despre activitatea d-lui Stoenescu, dacă pe noi, "ceştilalți", ne disprețuieşte atât! Ajuns la o vârstă cam înaintată, fără operă, fără poziție universitară permanentă, ratat, el îşi varsă năduful pe cine poate – singurul său mijloc de defulare.

Un atac similar la adresa *Distihurilor Paradoxiste,* am citit şi în "Antiteze", în primăvara anului 2000, de către Adrian Alui nea Gheorghe. Eseul de față se adresează şi acestui Gheorghe.

Unui găgăuță de redactoraş la "Express magazin"

Un critic "literar", de care n-am mai auzit până acum, Pruteanu, dar care-şi dă nu ştiu ce aere de mare NECUNOSCĂTOR, cotcodăceşte ca o găină în țărână, când se referă la Mişcarea Literară Paradoxistă, că "n-a existat". Dacă Fundația Soros nu plăteşte pentru culturalizarea colaboratorilor suspecți, i-aş solicita redactorului şef Ion Cristoiu, să-şi mai trimită scribăreții la alfabetizare!

Înainte de a publica articole nefondate, domnul Pruteanu George ar fi trebuit să se deplaseze măcar până la Biblioteca Academiei, sub nasul lui, şi să vadă negru pe alb (deci, nu umblăm pe vorbe care zboară!) volumul *Le sens du non-sens,* publicat în 1983 (sub pseudonimul Ovidiu Florentin), conținând primul manifest despre p-a-r-a-d-o-x-i-s-m. Acum zece ani, aşadar! Cartea se găseşte în destule biblioteci francofone. Să citez apoi volume critice:

1. Mişcarea literară paradoxistă, de C. M. Popa, Xiquan Publishing House, 1992.

2. An Anthology of the Paradoxist Literary Movement, de I. Rotaru, Erhus University Press, 1993 (incluzând studii paradoxiste semnate de scriitori din peste douăzeci de țări, în diferite limbi: română, franceză, engleză, italiană, spaniolă, portugheză, chineză, vietnameză, cambodgiană..., apărute în atâtea reviste).

Domnul Cristoiu ar trebui să nu mai tipărească minciuni în săptămânalul său, fiindcă mai devreme sau mai târziu, va da socoteală în fața adevărului.

Domne Prutene, mai citeşte şi mătăluță câte-un pic, aşa!... Înțeleg că ți-e greu, însă depune nițeluş efort... de ochii lumii...

Mai învaţă şi limbi străine...! Referitor la jurnalul meu, *America – paradisul diavolului,* pe care nu l-ai lecturat cum nu sunt eu ... astronaut (cel mult, l-ai răsfoit, citind câteva pagini la-ntâmplare), afirmi că din America "nu pricep mare lucru". Dacă descriu meseriile josnice pe care le-am desfăşurat, eu şi colegii mei de migraţie în SUA, ignoranţa afişată a localnicilor, deprecierea diplo-melor... de care m-am izbit personal, dând locuri şi fapte concrete – înseamnă că "nu pricep America"? O pricepi şi, mai ales, o percepi dumneata, când îţi primeşti finanţele în dolari? Oare, câţi "verzi" ţi-au dat pentru articolaşul ăsta (din 23-30 XII 1992)?

Ai înjurat bine! Pe mine, n-ai făcut decât să mă inciţi, sporindu-mi forţa de creaţie. Pe dumneata nu te-a ţinut Occidentul 2-3 ani în lagăre, ca pe-un câine care-şi mănâncă de sub unghii (gheare). În vreme ce armenii şi evreii sovietici emigrau cu căţel, cu purcel, în câteva luni! Păi, asta era dreptate? Nu sunt antisemit, ci spun adevărul. Observ că dumneata vrei să te muţi dintr-o extremă într-alta: de la totalitarismul de stânga, la cel de dreapta! Nene Prutene, mă surprinde s-aud că de ce l-am criticat pe Nicolae Manolescu! Ce, el e infailibil? Cum stăm atunci cu drepturile omului? Îmi indici dumneata şi acoliţii de la "Expres Magazin" ce să scriu şi ce nu? Pe vremea lui Ceauşescu, Nae Manolescu a suferit atât de mult, că tipărea cât dorea, nu mai avea nimeni loc de el, se transformase în dictator literar la "România literară". Pe vremea lui Ceauşescu, eu nu puteam să public un rând! Şi-atunci? Îmi vine-acum şi se dă "mare" disident, ca să mai facă excursii gratuite la New York?

Interesul poartă fesul!!

Februarie 1993

Oportunistul nedocumentat

Am primit din ţară nişte fiţuici decupate din "Expres Magazin" (decembrie 1992) şi din "Evenimentul zilei" (august 1993), cuprinzând calomnii la adresa mea, semnate de un anume George Pruteanu. În virtutea dreptului la replică, precum şi din respect pentru adevăr, vă rog, domnule redactor şef, să publicaţi următorul răspuns:

În primul rând, eu nu sunt new-yorkez! Şi dacă ar fi citit măcar coperta (din spate) a cărţii, pe care – chipurile – o recenzează (mai degrabă, o batjocoreşte!), ar fi văzut că locuiesc în Arizona, ceea ce este cu totul altceva!

Încă o dovadă că n-a citit jurnalul meu de emigrant, ci doar l-a frunzărit, este atunci când susţine că **mişcarea paradoxistă n-a existat.** Să deschidă volumul, cel puţin acum, în ceasul din urmă, la paginile 236-237, pentru a citi ultimul manifest paradoxist, în versiune românească (iniţial tipărit în engleză, volumul *Nonpoems,* Xiquan Publishing House, Phoenix – Chicago, 1990): *Am lăsat totalitarismul comunist şi-am emigrat în SUA pentru libertate...* etc.

Faptul că Pruteanu este neinformat în această avangardă, nu dovedeşte că ea n-a existat! Să consulte *Anthology of the Paradoxist Movement*, de J. – M. Levenard, I. Rotaru, A. Skemer, publicată în primăvara lui 1993 la Los Angeles, cuprinzând cronici/eseuri, note, fragmente din epistole etc., despre acest curent literar, din perioada 1983/1993, cu referinţele de rigoare (autor, revistă, număr, dată), păstrând limba în care au fost scrise. Dacă n-o găseşte la BCS, unde a fost depusă de criticul şi istoricul literar Ion Rotaru, sau la redacţia "Baricadei" (unde s-a comentat de-a lungul acestui

an în paginile culturale despre această mişcare, dar individul n-a avut ochi să vadă ceea ce nu-i convine!), o să-mi fac eu pomană să-i trimit un exemplar ... cu dedicație. Pentru a se dumiri ce-i cu paradoxismul.

America – paradisul diavolului are destule pagini împotriva Puterii, dar Pruteanu trece peste asta, nevrând să amintească un strop (din pură dezinformare). Există, în general, o gradație, se urmăreşte şi-un efect de construcție. Apoi, experiența lagărelor de refugiați prin care am stat, ne scuteşte de prefăcătoria limbajului pentru domnişoare de pension. Oare, el n-a lecturat, spre exemplu, *Înainte şi după Edith*, de Petru Popescu? Sau "Noapte de februarie" a lui Ştefan Agopian, publicată chiar în "România literară"? (Ca să nu mai vorbim de Zola şi de naturalismul lui!).

Nu fac decât să-i mulțumesc pentru această publicitate, chiar dacă negativă, fiindcă – în urma înjurăturilor sale – un editor bucureştean m-a contactat pentru publicarea, în 1994, a ediției a doua a jurnalului de emigrant! Şi, orice-ar zice dumnealui, cartea s-a bucurat de succes de public şi de librărie. Am primit scrisori de la persoane pe care nu le cunosc, dar admirau sinceritatea ideilor. Însuşi Adrian Marino a scris pe tema exilatului: *Pentru a te integra şi asimila, trebuie – chestiune de viață şi moarte – să renunți la personalitatea ta, la spiritul critic, la reacțiile independente ... Ca să te faci acceptat, nu trebuie să iriți pe nimeni, să lauzi pe toată lumea, să surâzi în dreapta şi în stânga, să cultivi un* understatement *sistematic şi fără scrupule. Este exact ceea ce n-aş fi putut face.* (A. Marino, *Evadări în lumea liberă,* Institutul European Iaşi, 1993, p. 230).

Nu ştiu cât de roşu a fost înainte Pruteanu, dar sechelele comuniste persistă în limbajul său! Astfel, afirmă despre

subsemnatul că m-am pripăşit prin Statele Unite, sintagma care aparţinea redactorilor de la "Scânteia" lui Ceauşescu, pentru a defăima exilul românesc. Acelaşi împrumut românesc îl caracterizează, în afara trunchierii citatelor, prin atacul la persoana mea: "adolescent întârziat cam mult" (...), "e clar câte parale face new-yorkezul roşu"... Eu, probabil nu fac nici o para, însă el face multă valută, în special când e plătit ca să latre (fără măcar să se documenteze asupra afirmaţiilor mâzgălite). Pe de altă parte, anulând orice contribuţie a subsemnatului, nu face decât să vexeze periodicele occidentale la care am colaborat, unele – de circulaţie internaţională ("American Mathematical Monthly", "Nieuw Archief voor Wiskunde", "Zentralblatt fur Mathematik", "Personal Computer World" etc.), devenind dumnealui implicit un antioccidental!

A citit Pruteanu ultimele cărţi pe care le-am publicat: romanul intitulat în mod paradoxal *NonRoman* (Ed. Aius, Craiova, 1993; recenzat de Geo Vasile în "Baricada", nr. 37 (192), septembrie 1993, p. 24, sub titlul *Apocalipsa ca formă de guvernare*); sau trilogia teatrală *Metaistorie*, formată din piesele experimentaliste: *Formarea Omului Nou* (ironie amară!), *O lume întoarsă pe dos, Patria de animale* (fără cuvinte!) (Ed. Doris, Bucureşti, 1993), create în perioada *odiosului,* 1986-1988, împotriva totalitarismelor de orice fel? (Ar mai găsi ceva material de denigrat, chiar dacă lucrările sunt anticomuniste. Îl deranjează **autorul**, nu-i aşa?!).

Ar trebui să parcurgă şi *Jurnalul Disperării*, *1985-1988*, inedit, aflat la Muzeul Literaturii Române, pe care l-am ţinut în secret pe vremea tiranului Ceauşescu. Şi-l mai sfătuiesc să se ducă la bibliotecă şi să cerceteze "Notices of the American

Mathematical Society" (octombrie 1987, nr. 34, p. 924-925), unde este inserată scrisoarea mea deschisă relatând cum autorităţile de-atunci îmi refuzaseră dreptul de-a participa la Congresul Internaţional al Matematicienilor, din Berkeley, California, 1986.

Spre deosebire de alţii care, din oportunism, se dau astăzi mari anticomunişti, însă pe vremea dictaturii n-au schiţat un gest de opoziţie (făceau în pantaloni de frică!), ba unii fuseseră chiar informatori ai Securităţii (vezi cazurile celor doi ziarişti de la "România liberă", de pildă), ori lucraseră prin redacţiile periodicelor partidului (ca să nu mai amintim atâtea nume!).

Are şi acest Pruteanu vreun protest internaţional (palpabil, nu vorbe-n vânt!)? Lui i se aplică elementarul proverb, conform căruia, "În urma războiului, mulţi viteji s-arată!"

Desigur, accept confruntarea. Dar să fie obiectivă şi bine documentată, nu orbită de ură şi de alte sentimente urâte... Cum nenea Pruteanu este pus să-mi urmărească şi să-mi denigreze toate lucrările, o să-i trimit şi pe cele de matematică!... În definitiv, există lucruri şi persoane care să nu fie criticate? Bani să curgă!... Probabil, stăpânii lui o să-şi trimită killerii să mă împuşte şi pe mine, cum s-a procedat cu Ioan Petru Culianu!...

Phoenix, octombrie 1993

V
ultraÎNCHEIERE

Florentin Smarandache: om de ştiinţă, scriitor, filosof, pictor, editor

FIŞĂ BIOGRAFICĂ. Florentin Smarandache s-a născut la 10 decembrie 1954, în Bălceşti (judeţul Vâlcea, România); a absolvit Şcoala Generală în Bălceşti (1961-1969), apoi Liceul Pedagogic (1969-1972), început la Craiova şi continuat la Râmnicu Vâlcea (1972-1974), obţinând diploma de învăţător; stagiul militar cu termen redus la Medgidia (1974-1975); a absolvit Facultatea de Ştiinţe – Secţia Informatică, a Universităţii din Craiova (1975-1979), ca şef de promoţie; obţine doctoratul în matematică (Teoria Numerelor) la Universitatea de Stat din Chişinău (1995-1997). A participat la olimpiade şcolare de matematică, obţinând premii şi menţiuni locale şi naţionale (1967-1974) şi a condus cercuri de matematică în liceu şi la universitate; a participat la Olimpiada studenţească "Traian Lalescu", Cluj-Napoca (1977); a luat parte la diverse sesiuni ştiinţifice pentru studenţi, în Craiova şi Iaşi (1978-1979); a pregătit şi selecţionat echipa studenţilor marocani (din Rabat) pentru Olimpiada de Matematică din Paris (1983).

În Statele Unite, urmează cursuri de perfecţionare în matematică, informatică şi educaţie, la Arizona State University, Tempe (1991), Pima Community College, Tucson (1995), University of Phoenix, Tucson (1996); obţine şi un Masterat în Informatică; studii postdoctorale la New Mexico State University, Las Cruces (1998), University of New Mexico, Gallup (1998-1999), National Science Foundation (Chautauqua Program, University of Texas, Austin (1999) şi Los Alamos National Laboratory (Educational Networking Support Program, Gallup (1999).

ACTIVITATE PROFESIONALĂ. Analist-programator la Întreprinderea de Utilaj Greu din Craiova (1979-1981); profesor de matematică, Liceul "Petrache Poenaru" din Bălceşti (1981-1982). În perioada 1982-1984, a fost profesor cooperant în Maroc, predând matematicile în limba franceză (Lycée Sidi El Hassan Lyoussi din Sefrou). Revine în țară, continuând activitatea didactică: profesor la Liceul "Nicolae Bălcescu" din Craiova (1984-1985); profesor la Şcoala din Drăgoteşti, Dolj (1985-1986). În anul 1986, nu poate obține viza de ieşire din țară pentru a participa la Congresul Internațional al Matematicienilor de la Universitatea din Berkely (California) şi face greva foamei; publică o scrisoare de protest în "Notices of the American Mathematical Society" (Providence, RI), în care solicită libertatea de circulație a oamenilor de ştiință. De soarta sa se interesează dr. Olof G. Tandberg, secretar la Academia de Ştiințe din Suedia, care îi telefonează din Bucureşti. În pe-rioada anilor 1986-1988, Inspectoratul Şcolar Județean Dolj nu-i mai acordă post în învățământ, din motive politice, Florentin Smarandache fiind obligat să supraviețuiască din meditații. Ulterior, este profesor la Şcoala Generală nr. 32 din Craiova (1988). În toamna anului 1988, obține cu greutate un paşaport de turist pentru Bulgaria, de unde trece în Turcia, cerând azil politic. Este deținut în lagărele de refugiați din Istanbul şi Ankara (1988-1990). Emigrează în Statele Unite ale Americii, unde lucrează ca inginer de software la corporația Honeywell din Phoenix (Arizona), specializată în calculatoare (1990-1995); profesor adjunct de matematică la Pima Community College din Tucson (1995-1997); din 1997, este profesor de matematică la University of New Mexico (Gallup).

S-a făcut cunoscut în domeniul teoriei analitice a numerelor, cu noțiuni care-i poartă numele, precum **Funcțiile Smarandache, Secvențele Smarandache, Constantele Smarandache şi Paradoxurile Smarandache,** incluse şi în "CRC Concise Encyclopedia of Mathematics" (1998), tipărită în America, datorită cărora s-a bucurat de o anumită popularitate internațională, deoarece mai mulți matematicieni români şi străini (din SUA, Canada, Japonia, Brazilia, Franța, China, Bangladesh, Italia, Bulgaria, Spania, Suedia, Australia, Rusia, Cehia, Olanda, Chile, India, Ungaria) au scris 11 cărți şi câteva sute de articole, note şi probleme propuse despre aceste noțiuni; lucrările au fost periodic publicate de către Universitatea din Craiova împreună cu American Research Press, sub forma unei reviste anuale: "Smarandache Function Journal", ISSN 1053-4792, vol. 1-6 (1990-1995) şi "Smarandache Notions Journal", ISSN 1084-2810, vol. 7-11 (din 1996-). În anul 1997, la Universitatea din Craiova s-a organizat "Prima Conferință Internațională asupra Noțiunilor de tip Smarandache în Teoria Numerelor", cu participarea unor cercetători din țară, dar şi din Suedia, Franța, Rusia şi Spania. Pål Grønas, din Norvegia, şi-a susținut teza de Masterat în Matematică, la Universitatea din Oslo, cu un subiect inspirat din Funcția Smarandache, sub conducerea profesorului Øyvind Solberg.

PUBLICAȚII. Din 1970, a început colaborarea la revista şcolii, "Năzuințe", apoi la alte periodice româneşti şi străine (vreo 50 – ştiințifice şi peste o sută – literare). Şi-a tradus o parte din lucrări în franceză şi engleză, altele i-au fost traduse în spaniolă, portugheză, italiană, rusă, japoneză, esperanto şi arabă; recent, şi în chineză!

Colaborări cu poeme şi piese de teatru la 42 de antologii româneşti, franceze, italiene, americane, indiene şi coreene. Prolific autor, coautor şi editor a 50 de cărți şi 70 articole şi note în matematică (teoria numerelor, geometrie neeuclidiană, logică), fizică, filosofie, literatură (poeme, nuvele, povestiri, un roman, piese de teatru, eseuri, traduceri, interviuri), rebus (careuri, enigmistică) şi artă (experimente în desene, picturi, colaje, fotografii, artă pe computer), în limbile română, franceză şi engleză, dintre care: *Formule pentru spirit* (debut editorial, 1981, sub pseudonimul Ovidiu Florentin); *Le sens du non-sens, Problèmes avec et sans...problèmes!,* Fès – Maroc (1983); *Antichambres/ Antipoésies/Bizarreries*, Caen – Franța (1989); *NonPoems* (poeme de avangardă), Phoenix (1990); *Only problems, not solutions!,* Chicago (1991); *LE PARADOXISME: un nouveau mouvement littéraire*, Bergerac, Franța (1992); *Dark Snow*, Phoenix (1992); *NonRoman*, Craiova (1993); *MetaIstorie* (trilogie teatrală), Bucureşti (1993); *Întâmplări cu Păcală* (piese de teatru pentru copii), *Fugit.../ jurnal de lagăr*, Bucureşti (1994); *Collected Papers*, vol. I, II, III, Bucureşti, Chişinău, Oradea (1996, 1997, 2000); *Scrieri defecte* (proză scurtă), Craiova (1997); *Distihuri paradoxiste, Afinități* (traduceri), Nørresundbz, Danemarca (1998); *Întreabă-mă. Să te-ntreb!* (interviuri), Târgovişte (1999); *Outer-Art* (album de artă, vol.I), *Cântece de mahala, In seven languages* (poeme), Oradea, 2000; *A Unifying Field in Logics./ Neutrosophy. Neutrosophic Probability, Neutrosophic Set and Neutrosophic Logic,* Rehoboth, SUA (2000). A editat, printre altele: *Second International Anthology on Paradoxism* (cuprinzând 100 scriitori de pe glob) şi *Third International Anthology on Paradoxism* (distihuri paradoxiste de la 40 poeți de pe glob), Oradea (2000).

Florentin Smarandache a generalizat logicile fuzzy, intuitivă, paraconsistentă, multi-valentă şi logica dialetheistă, la "logică neutrosofică" (numită şi Logica Smarandache, în *Dictionary of Computing* de Denis Howe); în mod similar, a generalizat mulțimea fuzzy la "mulțime neutrosofică". A propus extinderea probabilităților clasice şi imprecise, la "probabilitate neutrosofică", ca un vector tridimensional ale cărui componente sunt submulțimi ale intervalului nestandard [-0, 1+]. În fizică, a emis ipoteza că în univers nu există nici o barieră a vitezei; mai mult, că viteza poate fi infinită (ipoteza Smarandache, în *Dictionary of Physics*, de Eric Weisstein).

În filosofie, a introdus conceptul de neutrosofie, ca o generalizare a dialecticii lui Hegel, care stă la baza cercetărilor sale în matematică şi economie, precum logica neutrosofică, mulțimea neutrosofică, probabilitatea neutrosofică, statistica neutrosofică.

În literatură şi artă, a fondat, în 1980, curentul de avangardă numit paradoxism, ca un protest împotriva totalitarismului, care are mulți adepți în lume. Acesta constă în folosirea excesivă, în creații, a contradicțiilor, antitezelor, antinomiilor, oximoronilor, paradoxurilor. A introdus distihul paradoxist, distihul tautologic, distihul dual. Experimente literare a realizat şi în drama sa Patria de animale, unde nu există nici un dialog, iar în *O lume întoarsă pe dos*, scenele pot fi permutate, dând naştere la un miliard de miliarde de piese de teatru distincte!

Piesele lui s-au jucat în România (Teatrul "I. D. Sârbu" din Petroşani, Teatrul "Thespis" din Timişoara), Germania (la Karlsruhe) şi Maroc (la Casablanca, unde *Patria de animale* a obținut Premiul Special al Juriului Internațional).

La bibliotecile din Arizona State University (Tempe) şi University of Texas (Austin) sunt depozitate manuscrise, reviste, cărți, fotografii, casete, videocasete – privind activitatea creativă a sa, în două colecții speciale, numite "The Florentin Smarandache papers".

AFILIERI. Membru al Societății de Ştiințe Matematice din România (1980-); Mathematical Association of America (1983 – 1990); American Mathematical Society (1992-); ARA (1999-); Poetry Society of America; Uniunea Scriitorilor din România; International Poets Academy (India); La Société "Les Amis de la Poésie" (Franța); Association "La Licorne" (Franța); Académie Francophone (Franța); Societatea Română de Haiku; Academy of American Poets; Modern Languages Association (SUA); Centre d'Études et de Recherches Poétiques "Aquitaines" (Franța); International Writers and Artist Association (USA); World Union of Free Romanians (Anglia); Free Romanian Writer Association (Franța); World Academy of Arts and Culture (SUA); Liga Culturală Oltenia; East and West Literary Foundation (SUA); World Poetry Society (India); World Poetry Research Institute (Coreea); Societatea "Mihai Eminescu" (Australia); referent la Zentralblatt für Mathematik (Germania) (1985-).

PREMII. A obținut 16 premii literare, dintre care: Premiul special la proză, Concursul Național "Marin Preda", Alexandria (1982); International Eminent Poet, Madras, India (1991); Diplôme d'Honneur en poésie fantaisiste, L'Académie des Lettres et des Arts du Périgord, Franța (1992); La Médaille d'Argent pour l'ensemble de son oeuvre, Bergerac, Franța (1992); Grand Prix, 4- Edizione del Premio Internazionale di Poesia e di Narrativa "Goccia di Luna", Bastremoli, Italia

(1993); Premiul de Excelenţă al Revistei "Haiku", Bucureşti (1997); "Best Poet" Award of Rio Grande Press, Amarillo, Texas, USA (1998); Premiul revistei "Lumina" pentru eseu şi contribuţii personale, Novi Sad, Iugoslavia (1998); Diploma de Onoare a Societăţii "Anton Pann", Râmnicu Vâlcea (2000); Premiul "Podul lui Traian", la Festivalul Internaţional "Drumuri de spice", Uzdin, Iugoslavia (2000).

BIBLIOGRAFIE. *ARA – Români în ştiinţa şi cultura occidentală,* Davis, 1996, pp. 368-369; *Writers' Directory,* SUA, 1996; *CRC Concise Encycopedia of Mathematics,* de E. W. Weisstein, Boca Raton, SUA, 1998*; Dictionary of Computing*, de Denis Howe, Londra, 1999; *Dictionary of Physics,* de Eric Weisstein, Florida, 2000.

S-au scris nouă cărţi dedicate activităţii sale literare:

1. Mişcarea literară paradoxistă, de Constantin M. Popa, 1992, 52 pag.*;*

2. Anthology of the Paradoxist Literary Movement, editori: J. – M. Lévenard, I. Rotaru, A. Skemer, 1993, 175 pag.;

3. Paradoxism's main roots, de Florin Vasiliu, 1994, 64 pag.;

4. Un scriitor al paradoxurilor: Florentin Smarandache, de Ion Soare, Ed. Almarom, Râmnicu Vâlcea, 1994, 114 pag.

5. Estetica paradoxismului, de Titu Popescu, 1995, 64 pag.; ed. a II-a, Râmnicu Vâlcea, 2000, 167 pag.; versiunea engleză: *The aesthetics of paradoxism*, translated from Romanian by Florentin Smarandache, Lucian Popescu and Paul Georgelin, OFFSETCOLOR, Râmnicu Vâlcea, 2002, 164 pag.

6. Interviuri cu Florentin Smarandache, de Veronica Balaj & Mihail I. Vlad, 1998, 48 pag.

7. Rebus, umor, paradoxism, de Gheorghe Niculescu, 2000, 70 pag.

8. Smarandachisme, de Gheorghe Niculescu, 2000, 90 p.

9. Paradoxism şi postmodernism, de Ion Soare, Râmnicu Vâlcea, Editura Conphys, 2001.

Activităţii sale ştiinţifice i-au fost dedicate 11 cărţi:

1. An Introduction to the Smarandache Function, de Charles Ashbacher, Vail, 1995, 60 pag.

2. The Most Paradoxist Mathematician of the World, de Charles T. Le, Los Angeles, 1995, 52 pag.

3. Collection of Problems on Smarandache Notions, de Charles Ashbacher, Vail, 1996, 73 pag.

4. Comments and Topics on Smarandache Notions ans and Problems, de Kenichiro Kashihara, Vail, 1996, 46 pag.

5. The Smarandache Function, de C. Dumitrescu şi V. Seleacu, Vail, 1996, 134 pag.

6. Surfing on the Ocean of Numbers/ a Few Smarandache Notions and Similar Topics, de Henry Ibstedt, Vail, 1997, 75 pag.

7. Proceedings of the First International Conference on Smarandache Type Notions in Number Theory, editori: C. Dumitrescu şi V. Seleacu, Lupton, 1997, 208 pag.

8. Computer Analysis of Number Sequences, de Henry Ibstedt, Lupton, 1998, 87 pag.

9. Pluckings from the Tree of Smarandache Sequences and Functions, de Charles Ashbacher, Lupton, 1999, 87.

10. On Some of the Smarandache's Problems, de Krassimir Atanassov, Lupton, 1999, 88 pag.

11. A Set of New Smarandache Functions, Sequences and Conjectures in Number Theory, de Felice Russo, Lupton, 2000, 114 pag.

A consemnat ION SOARE

Scriitori paradoxişti de pe glob, colaboratori la antologiile paradoxiste:

ARGENTINA:
Virgina Rodas

AUSTRALIA:
Paul Haugh

BENIN:
Overnak C. Antoine Adonh

BELGIA:
Mietje Vansina

BRAZILIA:

Helena Amin	Alceu Brito Corrêa
Lucio Autran	Maria De Oliveira
Paulo Bauler	Teresinka Pereira

CANADA:
Joel Kuper Michelle de Laplante
David Rogers

CHINA:
Victor Changnone Charles T. Le

ENGLAND:
Richard Cheevers Gerald England
A. Hollins

FRANȚA:

Paul Courget
Jean Normand
Marie Normand
Claude LeRoy
Jean-Michel Lévenard
Jean-Paul Rousset

INDIA:

Asha Mohan Ashu
A. S. Francis
Anurag Gumashta
B. S. Jamuna
Ajesh N.
Brahmananda Nayak
Annie Potlien
B. Venkateswara Rao
Anand Rose
Antarymi Sahu
Achal Sinha
Alo Sircar

ISRAEL:

Moshe Benarroch

IRLANDA:

Kate Davis
Giovanni Malito

ITALIA:

Filippo Antonino Ceraolo
Paul Georgelin

NICARAGUA:

Tech (tradus de R. Kelly Washbourne)

MAROC:

Abderrahim Bargache
Driss Elm-Houar
Khalil Raïss
Jawad Ben Serghini

ROMÂNIA:

Ioan Baba (din Iugoslavia)
Marian Barbu
Vasile M. Marbu (din Iugoslavia)
George Băjenaru (din SUA)
Emil Burton
Ada Cârstoiu
Anatol Ciocanu (din Basarabia)
Alexandru Ciorănescu (din Spania)
Dan Dănilă (din Germania)
Alen Deleanu (din SUA)
Constantin Dincă
Virgil Dumitrescu
Radu Enescu (din Spania)
Andrei Dorian Gheorghe
Dumitru Ichim (din Canada)
Liviu Jianu
Victor Martin
Emilian Mirea
Marian Mirescu
Florea Miu
Doru Moțoc
Tudor Negoescu
Gheorghe Niculescu
Ştefan Peca
Constantin M. Popa
Dumitru Radu Popa (din SUA)
Silviu Popescu
Titu Popescu (din Germania)
Ion Rotaru
Mirela Roznoveanu (din SUA)

M. N. Rusu (din SUA)
Florentin Smarandache *(din SUA)* –
fondatorul curentului literar paradoxist
Ion Soare
Dan Tărchilă
Vasile Tărățeanu (din Ucraina)
Gheorghe Tomozei
Dan Țopa
George Mițin Vărieşescu (din Australia)

RUSIA:

Igor Mikhailusenko

SPANIA:

Daniel De Culla Juan Doncel Rios
Juan Azpitarte Rousse

SUA:

Charles Ashbacher
Barbara Bache-Wiing
Todd Balazic
John M. Bennett
Doug Bolling
David Breeden
Diane E. Buccheri
Darren Burch
Justin Israel Cain
Lori L. Caskey
Allan Catlin
Kent Chamberlain
C. L. Champion
Nancy L. Dahl
Fabio Doctorovich
Ronald S. Forsyth
Richard Geyer
Joshua M. Ginsberg
John Grey
McArthur Gunter
Mac Hester
Jannett Highfill
Eric Machan Howd
P. Hughes

Peter Jamison
Jean Paul Jenak
Karen Juling Laven
Dennis Kann
M. Kettner
Jean Kusina
Pete Lee
Derik Luptak
Lyn Lifshin
David L. Lipton
Duane Locke
Laura Joy Lustin
Joanne Barrie Lynn
Robert L. Mayne
McMurtagh
E. A. Millar
Bill Morrison
Jonathan A. Neihardt
Jason Nevius
Norman J. Olson
Aaron B. Poleck
Patricia Ranzoni
Collen Redman
J. M. Reep
David Rullo
Donna A. Ryan
John Sevigny
Jack Shadoyan
Eusebio Sienbenberg
Michael James Siers
Arnold Skemer
Charlene M.-C. Smith
John Sokol
Peter Specker
Steven J. Stewart
Carra Stimpson
Christophor Strophe
Jane Stuart
James C. Sullivan
Jim Thielen
Jennifer Tobkin
Travis Chaney
Amy Trussell
John Vieira
Lawrence Weinstein
Dolly Williams
D. Winter
Mary Winters
Jason Witt
William Woodruff
Gerald Zipper

TUNISIA:
Mohamed Selmi

Paradoxismul este un curent de avangardă care se bazează pe folosirea excesivă – atât în spațiu mic, cât şi la nivel global al operei – de antiteze, antinomii, antipozi, oximoroane, contradicții, aporii, situații paradoxale, plus experimente în literatură, filosofie, artă. Etimologic, evident: paradox+ism. Scopul este lărgirea sferei artistice prin elemente neartistice. Dar, mai ales, creația în răspăr, în contra-timp, în contra-sens. Se preconizează că sensul are un non-sens şi, reciproc, non-sensul are un sens. Ca motto se foloseşte paradoxul "Totul este posibil, chiar şi imposibilul!". Iar emblema este o spirală, ca iluzie optică ori ca un cerc vicios. Direcțiile de dezvoltare cuprind crearea de lucrări literare, artistice, filosofice, chiar ştiințifice, care să releveze contradicții, antagonisme, plus experimente în acest scop.

ISBN: 978-973-1903-54-5